E libris Edw. Pococke.

ÆSOPI PHRYGIS FABULÆ.

Jam recenter ex collatione optimorum exemplarium emendatiùs excusæ:

Unà cum nonnullis variorum Autorum Fabulis adjectis

Et

Indice correctiori præfixo.

CANTABRIGIÆ,
Ex Officina *Joann. Field*, celeberrimæ Academiæ Typographi.
1668.

BIBLIOTHECA · BODLEIANA ·

ÆSOPI *Vita brevissimè ex* Maximo Planude *selecta.*

RErum humanarum naturam persecuti sunt & alii, & posteris tradiderunt: *Æsopus* veró videtur, non absq; divino afflatu cùm moralem disciplinam attigisset, magno intervallo multos eorum superâsse. Genus quidem traxit ex *Ammorio*, oppido *Phrygiæ*, cognomento *Magnæ*; sed fortunâ fuit servus: verùm servitus non potuit animum ejus liberum corrumpere. Fuit autem non solùm servus, sed & deformissimus omnium suæ ætatis hominum: nam acuto fuit capite, pressis naribus, depresso collo, prominentibus labris, niger, unde & nomen adeptus est, ventrosus, valgus, & incurvus; &, quod erat omnium pessimum, tardiloquentiâ, & voce obscurâ simul & inarticulatâ; quæ omnia servitutem ei parâsse videri possunt. Sed cùm tali esset, támque deformi corpore, animo tamen fuit naturâ solertissimo, & ad omne commentum felicissimo. Homo igitur tam deformis ad fodiendum agrũ ab hero suo immittitur; quò digressus alacriter operi incũbebat. Cùmque ejus domino ficus agricola quidã dono dedisset, ejus dominus servo cuidam *Agathopo* domũ ferendas commisit. Qui *Agathopus* consilium iniit cum servo, ut ipsas ficus illicitè devorarent, causarentúrque postea *Æsopum* furto ablatas edisse, ut hero domũ redeunte accusaretur. *Æsopo* parantur flagra. Procumbit ad heri pedes miser, dilationem petit: quâ impetratâ, aquam calidam affert, cujus partem ebibit, reliquam propinat conservis. *Æsopus* præter aquam nihil evomit: servi, unà cum humore, ficus in terram ejiciunt. Nudi nebulones flagro miserè conciduntur, laudato mirificè ingenio *Æsopi*. Cùm Sacerdotes *Dianæ* convenissent *Æsopum*, rogâssentque ut viam illis monstraret, quæ in urbem ducebat: is priùs frugali cœnâ refocillatos in viam dux ipse ducit. Ob quam hospitalitatem Sacerdotes precibus orant *Dianam*, ut ipsa gratiam referat homini tam bene de ipsis merito: Quo facto, reversus *Æsopus*, in somniúmque lapsus, visus est videre Fortunam adstare sibi, solventem ejus linguam, atque fabularum largientem doctrinam. Quare mirificè lætatus *Æsopus* expergiscitur,

giſcitur, beneficiúmq; in hoſpitalitatis obſervationem rejicit. Non enim ampliùs loquendo tardus erat, ſed linguâ ſolutâ expeditè loquebatur. Quod cùm *Zenas* quidam agri præfectus intellexiſſet, timens ne quando iniquitatis apud dominum ab *Æſopo* accuſaretur, hominem prævenit, atque graviſſimâ accuſatione in odium domini induxit, adeò ut eidem præfecto ab hero *Æſopus* traderetur. Cúmq; in poteſtate *Zenæ* foret *Æſopus*, convenit *Zenam* mercator quiſpiam, rogans num jumentum aliquod velit divendere: reſpondit *Zenas*, jumentorum ſe poteſtatem non habere; verùm *Æſopum* monſtrat, ſi hunc velit, adeſſe quidem. Quem cùm vidiſſet mercator, *Unde hæc tibi olla?* inquit, *Anne truncus eſt, vel homo? Nî vocem emitteret, utrem inflatum arbitrarer*: atq; indignatus abiit. *Æſopus* ipſum ſequens, *Mane*, inquit. Ille verò converſus, *Abi*, inquit, *ſordidiſſime canis*. At *Æſopus* inquit, *Eme me, mercator: non inutile tibi ſum futurus mancipium: nam tibi domi ſunt mali pueri, & in otio flentes: his me præfice Pædagogum; omnino eis ero pro larva.* Ridens igitur mercator ad *Zenam* dicit, *Quanti vas hoc malum vendis?* Ille *Tribus* ait *obolis*. Mercator tres obolos exponens, *Nihil emi*, inquit, *nihil expoſui*. Mercator ille cùm *Epheſi* reliqua vendidiſſet mancipia, tres remanſerant illi; Grammaticus, Cantor, & *Æſopus*, quos cùm ille nequiret divendere, *Samū* petiit, atq; ibi expoſitis his tribus, Grammatico & Cantore egregiè ornatis, *Æſopo* verò in medio ſordidiſſimè ſtante, venit Philoſophus *Xanthus*; atque hos tres probè contuens, mercatoris commentum miratus eſt, curnam inter duos belliſſimos juvenes tam ſordidū ſtatuiſſet homuncionem. *Xanthus* igitur percontatur Cantorē, *Cujas* eſſet; reſpōdit, *Cappadox* ſū: Quid ſciret; reſpondit, *Omnia*. quo dicto, riſit *Æſopus*. Quæſivit & à Grammatico *Xanthus*, *Cujas eſſet*; Dixit ſe *Lydium* eſſe. Quid facere ſciret rogante *Xantho*; *Omnia*, inquit Grammaticus: atq; iterum riſit *Æſopus*. diſcedente *Xantho* rogant diſcipuli, ut *Æſopum* emat: nam reliquos nimis magno pretio æſtimârat mercator. Veniens ad *Æſopum Xanthus* rogat, *Unde ſit*: Nigrum ſe eſſe, reſpondit. Ille verò, *Non hoc volebam*, ait, *ſed, unde natus ſis*. Ait *Æſopus*, *Ex ventre matris meæ*. *Non hoc dico*, inquit *Xanthus*, *ſed, in quo loco natus ſis*. *Æſopus* reſpondit, Matrē non renuntiâſſe ſibi, an in ſublimi vel humili loco eum genuerit. *Xanthus*, *Quid facere ſciret*, per-

percontatur: & ille, *Nihil.* Quomodo, dixit *Xanthus?* *Quoniam hi duo se omnia professi sunt nosse: mihi verò nihil reliquerunt.* Laudatus est multis modis *Æsopus* à Scholasticis ob hoc responsũ, quoniam nullus fit uspiam inter mortales, cui cognita exploratáque sunt omnia. *Xanthus* empturus *Æsopum* dixit, *Si emero te, anne es fugiturus?* Cui *Æsopus* respondebat, *Hoc si facere voluero, haudquaquam te uterer consultore.* Quæ cùm maximè placuissent *Xantho*, subintulit, *Sed deformis es:* *Atqui*, ille respondit, *O Philosophe, non faciem, sed mentem oportet inspicere.* *Xanthus*, soluto à Scholasticis pretio, *Æsopum* accipit. Inter deambulandum igitur, cùm sol esset ardentissimus, *Xanthus* meiebat, nihilominus iter peragens. Id animadvertens *Æsopus* dixit se confestim fugiturum. *Xantho* curnam id facere vellet exquirente, *Quoniam*, inquit, *Si tu, cùm herus, naturæ non potes morem gerere; quid servo mihi faciendum? nam si ad ministerium aliquod mitterer, num inter volandum cacare deberem?* Posthæc accidit, *Xanthum* die quodam amicos ad convivium invitâsse, quibus rem gratam facturus, *Æsopo* mandat, ut lentem coquat. Commodè paratâ & coctâ, *Xanthus* eam jubet afferri. *Æsopus* jussa exequitur. *Xanthus*, lente acceptâ, probaturus anne cocta foret satis digitis eam attrivit: & multas adhuc superesse putans, jussit *Æsopum* afferre. Præter aquam is nihil adportavit. *Xantho* graviter indignante, quòd lentes non apponeret mensæ, respondit; Se, veluti jussisset, non lentes, sed lentem coxisse. Referuntur sententiæ aliquot *Æsopi* elegantissimæ, hæ videlicet; *Deum ante omnia cole. Regem honora. Bene agentibus nè invide. Linguæ continens esto. Mulieri nunquam credas secreta. Nè pudeat te semper dicere meliora. Fac quæ te non mæstificent. Bonum esse non te pœniteat.* *Æsopus*, cùm apud *Samios* ageret, libertate donatus est: missusq; *Crœso* regi bellum cum *Samiis* agenti: is suâ cùm prudentiâ, tum urbanitate, effecit, ut *Samiis* placatus rex conciliaretur. *Samii* multis honoribus redeuntem *Æsopum* exceperunt; qui discedens ex insula, orbem peragravit: cui maximam familiaritatem fuisse memorant cum *Licero* rege, à quo statua aurea *Æsopi* jussa est erigi. Deinde, peragratâ *Græcia*, *Delphos* pervenit, à quibus nullo affectus est honore; sed ab ipsis post salutaria præcepta, rupe præceps devolutus, mortuus est; cujus mors, gravi pestilentiâ ulta, injustè occisi *Æsopi* indiciũ *Delphis* exhibuit.

Martinus Dorpius Joanni Leupi, Jacobo Papæ, & Joanni Ninivitæ, *eruditissimis in* Flandria *Ludimagistris*, S.

E*Quidem in ea & sum, & fui semper, sententiâ, viri ornatissimi, quam mutare nullus queã, sed nec velim, ut impendio plùs nutantibus literis consultum putem ab eruditis aliquot nostrâ memoriâ viris, qui classicos autores castigatè ediderunt, quàm à quibusdam gloriæ aucupibus (nam alios taceo) qui commentariorum latifundiis omnia occuparunt. Ecquis enim non eo nomine* Alanum Romanum *suspicit, amat, prædicat? Hæc mecum identidẽ reputans, ausus sum & ipse quiddam minus, penè dixerim minimum, nempe fabulas Æsopicas rursus emittere, non carmine quidem illas subrusticè conscriptas, sed prosâ oratione mirũ quàm lepidè concinnatas; utpote à* Gulielmo Gaudano, *tanto viro, ut ab* Erasmo *meo, literatorum quasi Phœnice, seriò sit laudatus. Eam opellam vobis, ingeniosæ* Flandrorum *juventutis præceptoribus, nuncupatam dedico, eò usque spectans, ut scholastici vestri hoc lævigatorio omnem tenellarum linguarũ scribiliginem prius abradant, quàm* Lilianum *nostrum vetus, atq; adeò primum apud* Lovanienses *politioris literaturæ domicilium profecti, Philosophiæ initientur. Adjeci paucula ex* Gellio, Politiano, Petro Crinito; *sed selecta. Quòd si genio quopiam adspirante levis hæc alea feliciter ceciderit, plusculum aliquando, & quædam mea fœturæ, quæ interim parturio, pariam;* Dialogos, carmina, Prologos in actiones Plautinas, complementum Aululariæ, *atque id genus alia. Cur enim, quæso, non ausim? quonam absterrear? Auxilio videlicet fretus* Thesei *quondam vestri, nunc & mei,* Nicolai Buscoducensis, *viri (quem, tacente me, ipsi probè nôstis) exquisitè docti, sive Philosophicas fabulas requiratis, sive venustioris dictionis lautitias, & amici, candidi, sinceri, humani, qui curam hujus editiunculæ in se omnem derivavit: in reliquis idem (quæ est hominis vigilantia) lubens obiturus. Rideri interim ab istis Amusis sinistrâ* Minervâ *natis, hoc verò mihi palmarium, quando sui similes, & omnes & solos, in cœlum ferre destinaverunt. Valete,* Lovanii, *ex nominatissimo* Lilianorum *Gymnasio, ad* 10 *Kal.* Decemb.

Ex

Ex

PHILOSTRATI

IMAGINIBUS.

FAbulæ ſe ad *Æſopum*, ſuâ in eum benevolentiâ, conferunt, quòd ſatagit ſui: Fabula quippe & *Homero*, & *Heſiodo*, necnon & *Archilocho* in *Lycambem* curæ fuit: ſed ab *Æſopo* humana omnia ad fabulas redacta ſunt, ſermone brutis non temerè impertito. Nam & cupiditatem tollit, & libidinem inſectatur & fraudem. Atque hæc ei leo quiſpiam agit, & vulpes; & per *Jovem* nec equus, nec teſtudo muta; ex quibus pueri diſcant, quæ in vita gerantur. Habentur igitur in pretio fabulæ propter *Æſopum*; accedunt ad januam docti hujus, vittis eum devincturæ, coronâque oleaginâ coronaturæ. Hic (ut puto) fabulam aliquam texit: riſus enim faciei, & oculi in terram defixi, id præ ſe ferunt: Pictorem fabularum curas remiſſiore animo indigere non latuit. Philoſophatur autem pictura & fabularum corpora; Bruta enim cum hominibus conferens cœtum circa *Æſopum* ſtatuit ex illius ſcena confictum. Chori dux Vulpes depicta eſt. Utitur enim eâ *Æſopus* miniſtrâ argumentûm plurimorum, ceu *Davo* Comœdia.

Index Fabularum omnium, quæ in hoc libro continentur, secundùm ordinem Alphabeti.

De

Arboribus

Car-

D

E

F

Gal-

Pavone

Vulpe

INTERPRETES.

Adrianus Barlandus.
Angelus Politianus.
Anianus.
Aulus Gellius.
Erasmus Roterodamus.
Guilielmus Gaudanus.
Gulielmus Harmanus.
Joannes Antonius Campanus.
Laurentius Abstemius.
Laurentius Valla.
Nicolaus Gerbelius Phorcensis.
Petrus Crinitus.
Plinius secundus Novocomensis.
Rimicius.

PETRI ÆGIDII *Antverpiani*

Hendecasyllabon ad Lectorem.

QUisquis noscere fabulas jocosas
Æsopi cupis, hunc novum libellum
Limatum, nitidum, eruditulúmque,
Exili tibi compara monetâ:
Quo nec tersior est, facetiórve;
Seu purum inspicias stylum *Latinum*,
Seu tu bestiolas legas loquentes.
Quin & sensiculis scatent amœnis:
Ut vita instituenda cuique, monstrant.
Hunc ne barbarus ore *Zoïleo*
Pinset, deprimet, atque lancinabit:
Hunc vel Relligiosuli probabunt,
Qui tecti piceo caput cucullo
Ipsis sunt *Cynicis* severiores.
Nullos quippe docet feros amores,
Vel, quæ lædere testulam juventæ
Possent, illecebras licentiores.
Sed quid plura moror? Libellus iste
Prorsus nobilis, elegans, *Latinus*:
Horarum est simul omnium libellus.

ÆSOPI

ÆSOPI FABULÆ.

De Gallo Gallinaceo.

GAllus gallinaceus, dum vertit sterquilinium, offendit gemmam; Quid, inquiens, rem sic nitidam reperio? Si gemmarius reperisset, nihil esset eo lætius, ut qui pretium sciret. Mihi quidem nulli est usui, nec magni æstimo: imò equidem omnibus gemmis granum hordei malim.

MOR. Per *gemmam*, artem sapientiámq; intellige; per *gallum*, hominem stolidum & voluptuarium. Nec stolidi artes liberales amant, cùm usum earum nesciant: nec voluptuarius, quippe cui una placeat voluptas.

De Lupo & Agno.

LUpus, ad caput fontis bibens, videt agnum procul infrà bibentem: accurrit; agnum increpat, quòd turbârit fontē. Trepidare agnus, supplicare ut parcat innocenti; se, quando longè infrà biberit, potum lupi nè potuisse quidem turbare, nedum voluisse. Lupus contrà intonat; Nihil agis, sacrilege: semper obes: pater, mater, omne tuum invisum genus sedulò mihi adversatur. Tu mihi dabis hodie pœnas.

MOR. Vetus dictum est, *Ut canem cædas, facilè inveniri baculum.* Potens si libet nocere, facilè capit nocendi causam. Satis peccavit, qui resistere non potuit.

De Mure & Rana.

BEllum gerebat mus cum rana. De paludis certabatur imperio. Pugna erat vehemens & anceps. Mus callidus sub herbis latitans ex insidiis ranam adoritur. Rana, viribus melior, pectore & insultu valens, aperto Marte hostem lacessit. Hasta utriq; erat juncea. Quo certamine procul viso, milvus adproperat: dúmque præ studio pugnæ neuter sibi cavet, utrumque bellatorem milvus rapit ac laniat.

MOR. Itidem evenire solet factiosis civibus, qui accensi libidine dominandi, dum inter se certant fieri magistratus, opes, plerunque etiam & vitam in periculo ponunt.

De Cane & Umbra.

CAnis tranans fluvium rictu vehebat carnem, Splendente Sole, ità ut fit, umbra carnis lucebat in aquis: quam ille visã avidè captans, quod in faucibus erat perdidit. Itaq; tum rei, tum spei jacturâ perculsus, primùm stupuit: deinde animum recipiens sic elatravit, Miser! deerat cupiditati tuæ modus. Satis superq; erat, nî desipuisses, jam per tuam stultitiam minus nihilo tibi est.

MOR. Monemur hâc fabellâ modestiæ, monemur prudentiæ, ut cupiditati sit modus, nè certa pro incertis amittamus. Astutè certè Terentianus ille Sannio; *Ego,* inquit, *spem pretio non emam.*

De Leone & quibusdam aliis.

CUm ove quibusdámque aliis pepigerat leo, venationem fore communẽ. Itur venatum: capitur cervus: partiuntur. Singulis singulas partes tollere, ut convenerat, incipiẽtibus, leo irrugîit, Una, inquiens, pars mea est quia sum dignissimus. Altera itidẽ mea est, quia viribus præstantissimus. Porrò, quia in capiendo cervo plus sudaverim, vendico tertiam. Quartam deniq; partem nî concesseritis, actum est de amicitia. Socii, hoc audito, discedunt vacui & taciti, non ausi mutire contra leonem.

MOR. Rara semper fuit fides, apud hoc seculum rarior est; apud potentes & est & fuit semper rarissima. Quocirca satius est, ut vivas cum pari. Qui enim cum potentiore vivit, necesse habet sæpe de suo jure concedere. *Cum æquali æquale tibi jus erit.*

De Lupo & Grue.

LUpo voranti ovem fortè ossa hærêre in gula: ambit, orat opem. Opitulatur nemo. Omnes dictitant, tulisse eum pretiũ voracitatis. Tandem blanditiis multis, pluribúsq; promissis gruẽ inducit, ut collo longissimo in gulã inserto, os infixum eximeret: petenti autẽ præmium illu-

sit:

ſit: Inepta inquit abi: non ſat habes quòd vivis? vitam debes mihi: ſi libuiſſet, licuit præmordere collum tuum.

MOR. Tritum eſt, *Perire quod facis ingrato.*

De Ruſtico & Colubro.

R*Uſticus, repertum in nive colubrum frigore propè enectum, domum tulit, adjecit ad focum. Coluber, ab igne vim virúſque recipiens, deinde flammam non ferens, omne tugurium ſibilando infecit. Accurrit ruſticus, correptâ ſude verbis verberibúſque cum eo injuriam expoſtulat; Num hanc referat gratiam; num vitam repturus ſit illi, qui vitam ipſi dederit?*

MOR. Fit interdum ut obſint tibi, quibus tu profueris; & malè de te mereantur ii, de quibus tu bene ſis meritus.

De Apro & Aſino.

D*Um iners aſinus irridebat aprum, ille indignans frendebat: Malum quidem, ignaviſſime, fueras meritus: ſed etiamſi tu pœnâ fueras dignus, tamen ego indignus qui à te pœnas ſumam. Irride tutus, impunè tibi licet: tutus enim es ob inertiam.*

MOR. Demus operam, ut cùm indigna nobis audiamus, aut patiamur, nè indigna nobis dicamus aut faciamus. Mali enim & perditi plerumque gaudent ſi quiſpiam bonorum eis reſiſtat: magni pendunt, haberi ſe dignos ultione. Imitemur equos & magnas beſtias, qui oblatrantes caniculos cum contemptu prætereunt.

De Mure u bano & Mure ruſtico.

L*Ibitum eſt urbano muri deambulare rus. Videt hunc mus ruſticus, invitat; apparatur, itur cœnatum. Depromit ruſticus quicquid repoſuerat in hyemẽ, & exhaurit omne penu, ut tanti hoſpitis expleat lautitiam. Urbanus tamen, frontem corrugans ruris damnat inopiam, urbis ſubinde laudat copiam. Remeans, ducit ſecum in urbem ruſticum, ut, quæ verbis jactitaret, re comprobaret. Ineunt convivium, quod urbanus ſplendidè comparârat.*

Inter epulandum auditur in sera murmur clavis. Trepidare illi, & fugitare fugitando. Rusticus, & insuetus, & loci ignarus, ægrè se tueri. Discedente famulo, redit urbanus ad mensam, vocat rusticum. Ille vix tandem metu deposito prorepit. Invitantem ad pocula urbanum percontatur, num hoc periculum crebrum sit. Respondet ille, quotidianum esse, contemni oportere. Tum rusticus, Quotidianum? inquit. Mehercule, tuæ dapes plus fellis quàm mellis sapiunt. Equidem malo cum securitate meam inopiam, quàm cum tali anxietate illam copiam.

MOR. Divitiæ præ se ferunt quidem voluptatem: sed si introspicias habent pericula & amaritudinem. *Eutrapelus* quidam fuit, qui, cùm inimicis suis quàm maximè nocere vellet, divites eos faciebat; dictitans ità se eos ulcisci, quippe accepturos cum divitiis ingentem sarcinam curarum.

De Aquila & Cornicula.

A*Quila, nacta cochleam, non vi aut arte quivit eruere piscem. Accedens cornicula dat consilium: suadet subvolare, & è sublimi cochleam in saxa præcipitare; sic enim fore ut concha frangatur. Humi manet cornicula ut præstoletur casũ. Præcipitat aquila, frangitur testa, subripitur piscis à cornicula, dolet elusa aquila.*

MOR. Noli quibusvis habere fidem; & consilium, quod ab aliis acceperis, fac inspicias. Multi enim consulti, non suis consultoribus, sed sibi consulunt.

De Corvo & Vulpecula.

P*Rædam nactus strepitat in ramis corvus. Videt vulpeculagestientem; accurrit: Corvum, inquit, plurimâ salute impertit vulpes. Sæpenumerò audieram famam esse mendacẽ, jam reipsâ experior. Nam ut hàc fortè jam prætereo, suspiciens te in arbore, advolo culpans famam. Fama enim est te nigriorem pice esse, & video candidiorem nive. Meo sanè judicio cygnos vincis, &* hedera formosior alba es. *Quòd si ut plumis ità & voce excellas,*

las, omnium avium equidem te dixerim reginam. Hâc assentatiunculâ illectus corvus, ad canendũ apparat. Apparanti verò è rostro excidit caseus: quo correpto, vulpecula cachinnum tollit. Tum demum miserum corvum pudet, pigétque sui, & jacturâ rei misto pudore dolet.

MOR. Nonnulli sic avidi laudis sunt, ut cum suo probro & damno ament assentatorem: ejusmodi homunciones prædæ sunt parasitis. Quòd si vitaveris jactantiam, facilè assentatorum pestiferum genus vitaveris. *Sin voles esse mihi Thraso, nusquam deerit tibi Gnatho.* Terent.

De Leone senectute confecto.

LEo, qui in juventute complures suâ ferocitate fecerat inimicos, in senectute exolvit pœnas. Reddunt talionem bestiæ: dente aper, cornu petit taurus. Imprimis asellus, vetus ignaviæ nomen cupiens abolere, verbis & calcibus strenuè insultat. Tum gemebundus leo, Hi quibus olim nocui, jam vicissim nocent, & meritò: sed hi, quibus aliquando profui, jam vicissim non prosunt, imò etiam immeritò obsunt. Stultus fui, qui multos fecerim inimicos; stultior, qui falsis confisus fuerim.

MOR. In secundis rebus non efferaris, non sis ferox. Nam si vultum mutârit fortuna, ulciscentur quos læsisti. Et inter amicos fac habeas discrimen. Sunt enim quidam amici, non tui, sed mensæ tuæ, sed fortunæ tuæ; quæ quidem fortuna simulac mutata fuerit, & illi mutabuntur: bene tecum actum erit, si non inimici fuerint. Meritò queritur Ovidius.

En! ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flavit velis aura secunda meis:
Ut fera nimboso tumuerunt æquora vento,
In mediis lacerâ puppe relinquor aquis.

De Cane & Asino.

DUm blandiretur canis hero & familiæ, herus & familia canem demulcent, Asellus id videns altiùs gemit: cœpit eum pigere sortis, iniquè putat comparatum, canem gratum esse cunctis, pascique de mensa herili, idq; otio ludóque consequi: sese contrà portare clitellas, cædi flagello, nunquam otiosũ esse, & cunctis tamen odiosum.

Si hæc fiant blanditiis, eam artem quæ tam utilis sit, statuit sectari. Igitur quodam tempore redeunti domum hero rem tentaturus, procurrit obviàm, subsilit, pulsat ungulis. Exclamante hero, accurrêre servi; & ineptus asellus, qui se urbanum credidit, fuste vapulat.

MOR. Non omnia possumus omnes, ut ait Virgilius in Bucol. *Nec omnes omnia decent. Id quisque velit, id tentet quod possit.* Nam scimus id quod Græcè significantiùs dicitur, ὄνος λύρας, id est, *Asinus lyrarum, vel lyræ.* Sic autem Boetius, *Asinus ad lyram positus.* Repugnante naturâ irritus est labor. *Tu nihil invitâ dices faciesve Minervâ,* teste Horatio.

De Leone & Mure.

LEo, æstu cursûque defessus, sub umbra, fronde super viridi quiescebat. Murum autem grege tergum ejus percurrente, experrectus, unum è multis comprehendit. Supplicat captivus; indignum se esse cui leo irascatur, clamitat. Reputans ille in nece tantillæ bestiolæ nihil esse laudis, captivum dimittit. Nec verò ità multò pòst, leo fortè dum per saltum currit, incidit in plagas: rugire licet, exire non licet. Rugientem miserabiliter leonem mus audit, vocem agnoscit, repit in cuniculos, laqueorum quærit nodos, quæsitos invenit, inventos corrodit; leo è plagis evadit.

MOR, Hæc fabula suadet potentibus clementiam. Etenim, ut sunt res humanæ instabiles, egent interdum ipsi potentes ope humillimorum. Quarè vir prudens etsi potest, timebit vel vili homini nocere: qui autem non timet nocere alteri, valde desipit. Quid ita? Quia etsi jam potentiâ fretus, neminem metuit, forsan olim erit ut metuat. Constat enim evenisse claris magnisque regibus, ut vilium homuncionum vel gratiâ indiguerint, vel iram metuerint.

De Milvo ægroto.

LEcto decumbebat milvus, jam fermè moriens: Matrem orat precatum ire deos. Mater respondet, Nihil opis illi sperandum à diis, quorum sacra & aras suis rapinis toties violâsset.

MOR, Decet venerari superos: illi enim pios juvant, impiis adversantur.

In

In felicitate neglecti, in miseriâ non exaudient. Quare in secundis rebus sis eorum memor, ut in adversis rebus præsentes sint vocati.

De Hirundine & aliis aviculis.

CUm primùm cœptum est seri linum, hirundo suadet aviculis impedire sementem, dictitans sibi fieri insidias. Irrident illæ; stultam vatem hirundinem vocant. Surgente jam lino, & virescente, rursum monet evellere sata. Iterum irrident. Maturescit linum, hortatur populari segetem. Cùm nè tunc quidem consulentem audirent.; hirundo, avium cœtu relicto, hominis sibi conciliat amicitiam: init cum eo fœdus, cohabitat, cantu demulcet. Cæteris è lino avibus fiunt retia & laquei.

MOR. Multi nec ipsi consulere sibi norunt, nec rectè consulentem audiunt. Sed cùm in periculis sunt & damnis, tunc demum sapere incipiunt, & suam damnare socordiam. Tum sat supérq; consilii est; Hoc, inquiunt, & illud factum oportuit. Sed præstat esse *Prometheum* quàm *Epimetheum*. Fuêre hi fratres. Nomina sunt Græca. Alteri consilium ante rem fuit, alteri post rem: quod declarat interpretatio nominum.

De Ranis & earum Rege.

GEns ranarum cùm esset libera, Jovi supplicabat dari sibi regem. Ridere Jupiter vota ranarum. Illæ tamen iterum atque iterum instare, donec ipsum perpellerent. Dejecit ille trabem, Ea moles ingenti fragore quassat fluvium. Territæ silent ranæ; regem venerantur. Accedunt pedetentim propiùs: tandem abjecto metu, insultant & desultant. Iners rex lusui est, & contemptui. Lacessunt rursum Jovem; orant regem dari qui strenuus sit. Dat Jupiter ciconiam. Is perstrenuè perambulans paludem, quicquid ranarum obviàm fit, vorat. De hujus igitur sævitia ranæ frustrà quæstæ sunt. Jupiter non audit; nam & hodie adhuc querũtur. Vesperì enim ciconiâ cubitum eunte, ex antris egressæ rauco ululatu murmurant: sed surdo canunt. Vult enim Jupiter, ut quæ

regem clementem ſint deprecatæ, jam ferent inclementem.

MOR. Perinde atq; ranis, evenire ſolet plebi: quæ ſi regem paulò manſuetiorem habet, ignavum & inertem eſſe cauſatur; optat aliquando contingere ſibi virum. Contra ſiquando nacta eſt regem ſtrenuum, hujus ſævitiam damnat, prioris laudat clementiam: ſive quòd ſemper præſentium nos pœnitet, ſive quòd verum eſt verbum, *Nova veteribus eſſe potiora.*

De Columbis & Milvo.

COlumbæ olim bellum geſsêre cum milvo: quem ut expugnarent, delegerunt regem ſibi accipitrem. Ille rex factus, hoſtem agit, non regem. Non ſegniùs ac milvus rapit ac laniat. Pœnitet columbas incœpti, ſatiùs fuiſſe putantes pati bella milvi, quàm tyrannidē accipitris.

MOR. Neminem ſuæ ſortis nimiùm pigeat. *Nihil eſt* (teſte Flacco) *ab omni parte beatum.* Equidem meam ſortem, modò tolerabilis ſit, mutare non optem. Multi, novâ ſorte quæſitâ, veterem rurſus optârunt. Ità plerique ingenio vario ſumus omnes, ut noſmet noſtri pœniteat.

De Fure & Cane.

FUri aliquando panem (ut ſileat) porrigenti reſpondit canis, Inſidias tuas novi: panem das, quò deſinam latrare, ſed ego tuum munus odi; quippe, ſi ego tulero panem, tu ex his tectis cuncta exportabis,

MOR. Cave parvi commodi causâ amittas magnum. Cave cuivis homini fidem habeas. Sunt enim, qui dolo non tantùm benignè dicunt, ſed & benignè faciunt,

De Lupo & Sucula.

PArturiebat ſucula. Pollicetur lupus ſe cuſtodem fore fœtûs. Reſpōdet puerpera, Lupi obſequio ſe non egere; ſi velit pius haberi, ſi cupiat gratū facere, longiùs abeat: Lupi enim officium conſtare, non præſentiâ, ſed abſentiâ.

MOR. Non ſunt cuncta credenda cunctis. Multi ſuam operam pollicentur, non tui amore, ſed ſui; ſuum quærentes commodum, non tuum.

De Partu montium.

OLim rumor erat parturire montes; homines accurrunt, circumſiſtunt, monſtri quippiam non ſine pavore expectantes. Parturiunt tandem montes, exit mus. Tum omnes riſu emori.

MOR.

MOR. Hanc fabellam tangit Horatius.

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.

Notat enim jactantiam. Jactabundi enim, cùm magna profitentur & ostentant, vix parva faciunt. Quapropter Thrasones illi jure sunt materia joci & scommatum. Vetat item hæc fabula inanes timores. Plerumq; enim gravior periculo est periculi metus, imò ridiculum est, quòd metuimus.

De Cane venatico, qui ab hero contemnitur.

CAnem venaticum, qui jam senuerat, instigat herus; frustrà hortatur; tardi sunt pedes, non properat. Prehenderat feram, fera edentulo elabitur. Increpat herus verbere & verbo. Canis respondet, debere sibi jure ignosci; jam senuisse, at juvenem fuisse strenuum. Sed, ut video, inquit, nil placet sine fructu: juvenem amâsti, senem odîsti; amâsti prædabundum, odisti tardum, edentulum. Sed si gratus esses, quem olim juvenem frugis causâ dilexisti, senem fructuosâ juventutis gratiâ diligeres.

MOR. Rectè canis. Nam teste Nasone.

Nil nisi quod prodest, charum est. En! detrahe menti
Spem fructûs avidæ, nemo petendus erit.

Præteriti commodi nulla est memoria, futuri autem gratia non magna, præsentis commodi summa.

Turpe quidem dictu, sed, si modò vera fatemur,
Vulgus amicitias utilitate probat.

De Leporibus & Ranis.

SYlvâ insolito mugiente turbine, trepidi lepores rapidè occipiunt fugere. Fugientibus cùm obsisteret palus, stetêre anxii, utrinq; comprehensi periculis. Quódq; majoris esset incitamentũ timoris, vident in palude mergi ranas. Tunc ex leporibus unus prudentior cæteris, ac disertior, Quid, inquit, inaniter timemus? Animo opus est. Corporũ quidem agilitas nobis est, sed animus deest. Hoc periculum turbinis non fugiendum, sed est contemnendum.

MOR. Omni in re opus est animo. Jacet virtus sine confidentia. Confidentia enim dux & regina virtutis est.

De Hœdo & Lupo.

CApra, cùm esset pastum itura, hœdum domi concludit, monens aperire nemini, dum redeat ipsa. Lupus,

qui

qui id procul audîerat, post matris discessum pulsat fores: voce caprissat, jubens recludi. Hœdus dolum præsentiens, Non aperio, inquit: nam etsi vox caprissat, tamen equidem per rimulas lupum video.

MOR. Obedire parenti filios, ipsis est utile; & juvenem seni decet auscultare.

De Cervo & Ove.

C*Ervus coram lupo ovem ream facit, modium tritici debere clamitans. Ovis debiti quidem erat inscia; tamen ob lupi præsentiam spondet se daturam. Dicitur solutioni dies: adest: monet cervus ovem. Illa it inficias. Quòd enim promiserat, excusat factum id metu, & præsentiâ lupi: Votum extortum non esse servandum.*

MOR. Sententia juris est, *Vim vi repellere licet.* Ex hac fabella nova quædam nascitur, *Fraudem fraude refellere licet.*

De Rustico & Angue.

R*Usticus quidam nutrîerat anguem. Iratus aliquando bestiam petit securi. Evadit ille non sine vulnere. Postea rusticus deveniens ad paupertatem, ratus est id infortunii propter anguis injuriam sibi accidere. Igitur supplicat angui, ut redeat. Ille, ait, Ignoscere se, sed redire nolle; neque fore securum cum rustico, cui tanta sit domi securis; livorem vulneris desîisse, superesse tamen memoriam.*

MOR. Ei, qui semel fidem solvit, iterum habere fidem vix est tutum. Injuriam quidem condonare, id sanè misericordiæ est: cavere autem sibi, & decet, & prudentiæ est.

De Vulpecula & Ciconia.

V*Ulpecula vocavit ciconiam ad cœnam: Opsonium in mensam effundit: quod, cùm liquidum esset, ciconiâ frustrà rostro tentante, vulpecula lingit. Abit elusa avis, pudétque pigétque injuriæ. Post plusculum dierum redit, invitat vulpeculã. Vitreum vas situm erat plenum opso-*

opsonii: quod quidem vas, cùm esset arcti gutturis, vulpeculæ opsonium licuit videre & esurire, gustare non licuit; Ciconia rostro facilè exhausit.

MOR. Risus risum, jocus jocum, dolus dolum, fraus meretur fraudem.

De Lupo & Capite picto.

L*Upus in officina sculptoris caput humanum repertum versat; miratur, sentiens, id quod erat, nihil habere sensûs. O pulchrum, inquit, caput! Est in te artis multum, sed sensûs nihil.*

MOR. Externa pulchritudo, si adsit interna, grata est. Sin alterutra carendum est, præstat externâ quàm internâ careas. Illa enim sine hac interdum incurrit odium, ut stolidus eò fit odiosior, quò formosior.

De Graculo.

G*Raculus ornavit se plumis pavonis. Deinde pulchellus sibi visus, fastidito genere suo, contulit se ad pavonum genus. Illi tandem intellectâ fraude, stolidam avem coloribus nudârunt, & plagis affecerunt. Horatius hanc fabellam primo Epistolarum libro narrat de cornicula. Ait eam olim adornatam, collectis, quæ avibus exciderant, plumis; postea autem, cùm unaquæque avium suam plumam decerpsisset, ridiculam fuisse.*

Ne, si forte suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula risum,
Furtivis nudata coloribus.

MOR. Notat hæc fabula eos qui se gerunt æquo sublimiùs; qui cum his vivunt, qui & ditiores sunt & magis nobiles: quare sæpe inopes fiunt, & sunt ludibrio. Probè Juvenalis monet, *Sacculus è cælo descendit*, γνῶθι σεαυτόν· hoc est, *Nosce teipsum.*

De Musca & Formica.

M*Usca altercabatur cum formica, se nobilem, illam ignobilem; se volitare, illam repere; se versari in tectis regum, illam in cavernis latere, segetem rodere, aquam bibere; se splendidè epulari jactabat, & hæc tamen*

otio nancisci. E regione, formicam se non ignobilem esse, sed suis natalibus contentam: muscam vagam esse, se stabilem: sapere formicæ grana & fluenta, quod muscæ pastilli & vina; atq; hæc se non segni otio, at strenuâ operâ nancisci: porrò formicam latam esse, & tutam, charam omnibus, exemplar denique laboris; muscam anxiam, cum periculo esse cunctis infestam, cunctis invisam, exemplar denique segnitiei: formicam hyemi memorem alimenta reponere; muscam in diem vivere, hyeme aut esurituram, aut certè morituram.

MOR. Qui pergit quæ vult dicere, ea quæ non vult audiet. Musca bene dixisset, bene audisset. Assentior autem formicæ; videtur enim optabilior vita obscura cum securitate, quàm cum periculo splendida.

De Rana & Bove.

RAna cupida æquandi bovem, se distendebat. Filius hortabatur matrem cœpto desistere: nihil enim esse ranam ad bovem. Illa secundùm intumuit. Clamitat natus, Crepes licèt, mater, bovem nunquam vinces. Tertiùm autem cùm intumuisset, crepuit.

MOR. Cuique sua dos est. Hic forma, ille viribus; hic opibus, ille pollet amicis: unumquemque suo decet esse contentum. Valet ille corpore, tu ingenio. Quocirca quisque semet consulat: nec invideat superiori, quod miserum est; nec, quod stultitiæ est, certare optet.

De Equo & Leone.

VEnit ad equum comedendum leo: carens autem præ senecta viribus, meditari cœpit artem, medicum se profitetur, verborum ambage equum hortatur. Hic dolo dolum, artem opponit arti. Fingit se nuper in loco spinoso pupugisse pedem, orat ut inspiciens sentem medicus educat: Paret leo. At equus, quantâ potuit vi, calcem leoni impingit, & se continuò conjicit in pedes. Leo vix tandem ad se rediens, (ictu enim propè examinatus fuerat) Pretium, *inquit*, ob stultitiam fero; *& iis, ure effugit: dolum enim dolo ultus est.*

MOR.

MOR. Odio digna est ſimulatio, & ſimulatione capienda. Non eſt timendus hoſtis, qui hoſtem præ ſe fert; ſed qui, cùm hoſtis ſit, benevolentiam ſimulat, is demum timendus eſt, & odio digniſſimus.

De Equo & Aſino.

*EQuus, phaleris ſellaque exornatus, cum ingenti hinnitu per viam currebat. Currenti autem onuſtus aſellus fortè obſtabat. Equus irâ fremebundus, & fræ-*na ferox ſpumantia mandens, *Quid, inquit, tarde, ignave, obſiſtis equo? Cede, inquam, aut proculcabo te pedibus. Aſellus, contrà rudere non auſus, cedit tacitus. Equo autem provolanti & curſum intendenti crepat inguen. Tum curſui & oſtentui inutilis ornamentis ſpoliatur, deinde carrario venditur. Poſtea cum carro venientem videt aſellus, & affatur, Heus bone vir, quid iſthuc ornati eſt? ubi aurata ſella, bullata cingula? ubi nitidum frænum? Sic, amice, neceſſe fuit evenire ſuperbienti.*

MOR. Plerique in ſecundis rebus elati ſunt, nec ſui memores nec modeſtiæ. Sed quia proſperitate inſoleſcunt, adverſitatem incurrunt. Eos qui videntur felices monuerim eſſe cautos; etenim ſi rota fortunæ circumacta fuerit, ſentient miſerrimum genus infortunii eſſe, fuiſſe felices. Accedit ad cumulum infelicitatis id quoque mali, Contemnentur ab iis quos ipſi contempsêre; & illudent eis ii, quos ipſi risêre.

De Avibus & Quadrupedibus.

AVibus pugna erat cum quadrupedibus. Utrinque ſpes, utrinq; metus, utrinque erat periculum. Veſpertilio autem relictis ſociis, deficit ad hoſtes: vincunt aves, duce & auſpice aquilâ. Transfugam verò veſpertilionem damnant, utì nè ad aves unquam illi ſit reditio, utì nè luci unquam ſit volatus. Hæc cauſa veſpertilioni eſt, ut non niſi noctu volet.

MOR. Qui cum ſociis adverſitatis & periculi particeps eſſe renuit, proſperitatis & ſalutis expers erit.

De Lupo & Vulpe.

LUpus, cùm prædæ ſatis eſſet, in otio degebat. Accedit vulpecula: ſciſcitatur otii cauſam. Senſit lupus inſidias

ſidias fieri ſuis epulis: ſimulat morbum eſſe cauſam: orat vulpeculam deprecatum ire deos. Illa, dolens dolum non ſuccedere, adit paſtorem, monet patêre latebras lupi: hoſtem enim ſecurum poſſe inopinatò opprimi. Adoritur paſtor lupum, mactat. Illa potitur antro & prædâ. Sed fuit illi breve ſceleris ſui gaudium: nam, non ità multò pòſt, idem paſtor & ipſam capit.

MOR. Fœda res invidia eſt, & ipſi interdum autori quoq; pernicioſa. Flaccus, Epiſtolarum lib. 1.

Invidus alterius rebus macreſcit opimis.
Invidiâ Siculi non invenêre tyranni.
Majus tormentum.

De Cervo.

CErvus, in conſpicuo fonte ſe conſpicatus, probat procera frontis & ramoſa cornua; ſed tibiarum exilitatem damnat. Fortè, dum contemplatur, dum judicat, intervenit venator: fugit cervus Ocyor pilis, & agente nimbos ocyor Euro. *Inſectantur fugientem canes. Sed cùm intrâſſet condenſam ſylvam, implicata ſunt ramis cornua. Tum demum tibias laudabat, & cornua damnabat, quæ fecêre ut præda eſſet canibus.*

MOR. Fugienda petimus, petenda fugimus. Placent quæ officiunt; quæ conferunt, diſplicent. Beatitudinem cupimus, priuſquam ubi ſit intelligamus. Opum excellentiam & honorum celſitudinem quærimus: in his beatitudinem ſitam opinamur, in quibus tamen multum laboris eſt & doloris. Pulchrè id ſignificat Lyricus ille noſter.

Sæpiùs ventis agitatur ingens.
Pinus, & celſæ graviore caſu
Decidunt turres, feriúntque ſummos.
Fulmina montes.

De Vipera & Lima.

IN fabrica offendens limam vipera, cœpit rodere. Subriſit lima, Quid, inquiens, inepta? Quid agis? Tu tibi ante contriveris dentes, quàm me atteras, quæ duritiem æris præmordere ſoleo.

MOR

MOR. Etiam atque etiam vide quicum tibi res sit. Si in fortiorem dentes acuas, non illi, sed tibi nocueris.

De Lupis & Agnis.

LUpis & agnis, quibus naturâ est discordia, fœdus aliquando fuit, datis utrinque obsidibus. Lupi suos catulos, oves canum cohortem dedêre. Quietis ovibus ac pascentibus, lupuli, matrum desiderio, ululatus edunt. Tum lupi irruentes fidem fœdúsq; solutum clamitant, ovésque canum præsidio destitutas laniant.

MOR. Inscitia est, si in fœdere tua præsidia hosti tradas. Nam qui hostis fuit, hostis forsan nondum esse desiit; fortassis & causam ceperit, cur te nudatum præsidio adoriatur.

De Sylva & Rustico.

QUo tempore etiam arboribus suus sermo erat, venit rusticus in sylvam; rogat ut ad securim suam tollere liceat capulum. Annuit sylva. Rusticus, aptatâ securi, cœpit arbores succidere. Tum, & quidem serò, pœnituit sylvam suæ facilitatis: doluit seipsam esse causam sui exitii.

MOR. De quo bene merearis, vide. Multi fuêre, qui accepto beneficio in autoris abusi sunt perniciem.

De Membris & Ventre.

PEs & manus ventrem olim incusârunt, quòd ab otioso eo lucra ipsorum vorarentur. Jubent, aut laboret, aut alinè putet. Supplicat ille semel atque iterum. Negant tamen manus alimentum. Exhausto inediâ ventre, ubi cœpere omnes artus deficere, tum manus voluit tandem officiosa esse: verùm id serò. Nam venter, desuetudine debilis, cibum repulit. Ità cuncti artus, dum ventri invident, cum ventre pereunte pereunt.

MOR. Perinde atq; in membrorum societate est, ità se habet societas humana. *Membrum eget membro, amicus eget amico.* Quare mutuis officiis, mutuis operibus utendum est, neq; divitiæ, neq; dignitatum apices hominem satìs tuentur. Unicum & summû præsidium, compluriû amicitia est.

De

De Simia & Vulpecula.

Simia vulpeculam orat, ut partem caudæ sibi donet ad tegendas nates, illi enim esse oneri, quod sibi foret usui & honori. Respondet illa, nihil nimis esse; & se malle humum caudâ suâ verri, quàm simiæ nates tegi.

MOR. Sunt, qui egent; sunt, quibus supereſt: nulli tamen divitum id moris eſt, ut re ſuperfluâ beet egenos.

De Cervo & Bobus.

Cervus, venatorem fugiens, conjecit se in stabulum: boves orat, ut in præsepi latitare liceat. Boves tutū esse negant; mox enim & dominum & famulum affuturos. Ille securum se esse ait, modò ne ipsi prodant. Intrat famulus, occultum fœno non videt, exit. Gestire cervus, & nihil jam timere. Tum unus è bobus, & ævo & consilio gravis, Facilè, inquit, erat hunc (qui talpa est) fallere: sed ut herum (qui Argus est) lateas), Hic labor, hoc opus eſt. *Mox deinde introgreditur herus; qui, ut servi negligentiam corrigat, cuncta lustrans oculis, & præsepe manu tentans, cervi deprehendit sub fœno cornua: inclamat famulos: accurrunt, feram concludunt, capiunt.*

MOR. In adverſis rebus & periculis, latebræ difficiles ſunt inventu: aut quia miſeros, ut cœpit, fortuna exagitat; aut quia ipſi metu impediti, & inopes conſilii, ſemet imprudentiâ produnt.

De Leone & Vulpecula.

Leo ægrotabat, visebant animalia, unâ officium differente vulpeculâ. Ad hanc legatum mittit leo cum epistola, qua venire admoneat; gratissimam rem ægroto fore ejus unius præsentiam; nec quicquam periculi fore cur vulpecula metuat: leonem enim primùm quidem amicissimum esse vulpeculæ, ideóque percupere ejus colloquium. Deinde ægrotum esse, & decumbere, ut etiamsi

(id

(*id quod non erat*) *velit, nocere tamen non queat. Rescribit vulpecula, Optare se ut leo convalescat, ídque oraturam Superos: cæterùm minimè visuram; terreri enim se vestigiis. Quæ quidem vestigia cùm omnia sint antro leonis adversa, & nulla aversa, eam rem indicium esse, multum quidem animalium introîsse, sed exîsse nullum.* Horat.

Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam: Quia me vestigia terrent,
Omnia te adversum spectantia: nulla retrorsum.

MOR. Cave, fidem habeas verbis. Ni caveris, sæpe tibi dabuntur verba. Capienda est conjectura tum ex verbis, tum ex factis; & ex his illa sunt judicanda.

De Vulpecula & Mustela.

V*Ulpecula, longâ inediâ tenuis, fortè per angustiorem rimam ad cumeram frumenti repsit: in qua cùm probè pasta fuit, deinde rursus tentantem egredi distentus impedit venter. Mustela, luctantem procul contemplata, tandem monet, si exire cupiat, ad cavum macra redeat, quò macra intraverat.*

MOR. Videas complures in mediocritate lætos esse atque alacres, vacuos curis, expertes animi molestiis. Sin hi divites facti fuerint, videbis eos mœstos incedere, nunquam frontem porrigere, plenos curis, animi molestiis obrutos. Hanc Fabellam sic *Horatius* canit, lib. 1. *Epist.* 7.

Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti: pastáque rursus
Ire forâs pleno tendebat corpore frustrà.
Cui mustela procul, Si vis, ait, effugere isthinc,
Macra cavum repetas arctum, quem macra subîsti.

De Equo & Cervo.

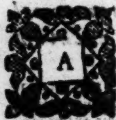
E*quus gerebat bellum cum cervo. Pulsus tandem è pascuis, implorabat opem humanam. Redit cum homine; descendit in campum: victus antea jam fit victor. Sed tamen hoste victo, & sub jugum misso, ipse victor, necesse est, serviat homini. Equitem fert dorso, frœnum ore.*

MOR. Dimicant multi contra paupertatem: quâ per formam & industriam victâ, sæpe victoris interit libertas: Domini quippe & victores paupertatis servire incipiunt divitiis, anguntur avaritiæ flagris, parsimoniæ cohibentur frænis, nec quærendi tenent modum, nec (justo quidem avaritiæ supplicio) partis rebus audent uti. De hac re *Hor. l. 1. Epistolarum, 10. Epist.*

Cervus equum, pugnâ melior, communibus herbis
Pellebat; donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frænúmque recepit.
Sed, postquam victor violens discessit ab hoste,
Non equidem dorso, non frænum depulit ore.
Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Serviet æternùm, quia parvo nesciat uti.

ÆSOPI FABULÆ,
ADRIANO BARLANDO INTERPRETE.

De duobus Aolescentibus.

Dolescentes duo opsonium apud coquum sese empturos simulant. Coquo alias res agente, carnem alter è canistro surripit: dat socio, ut sub veste occulat. Coquus subreptam sibi carnis partem ut vidit, furti utrumq; cœpit insimulare. Qui abstulerat, per Jovem nihil habere; is verò qui habuit, nil se abstulisse identidem pejerat. Ad quos, Me quidem, inquit coquus, fur nunc latet, sed is inspexit, is scit, per quem jurâstis.

MOR. Si quid peccavimus, id statim non sciunt homines; at Deus omnia videt, qui sedet super cœlos, & intuetur abyssos. Quæ si cogitent homines, suppressiùs prudentiùsque peccabitur.

De Cane & Lanio.

Canis in macello cùm lanio carnem abstulisset, in pedes sese continuò, quantum potuit, conjecit. Lanius, jacturâ rei perculsus primùm tacuit: deinde animum recipiens,

cipiens, sic procul acclamavit, O furacissime, curre tutus, impunè tibi licet: tutus enim es nunc ob celeritatem: posthac autem cautiùs observaberis.

MOR. Hæc fabula significat, plerosque homines tum demum fieri cautiores, ubi damnum acceperint.

De Cane & Ove.

CAnis ovem in jus vocat, panem ex mutuo debere clamitans. Illa it inficias. Milvus, lupus, vultur, accersuntur: rem affirmant. Damnatur ovis: damnatam canis rapit ac deglubit.

MOR. Falsis testimoniis opprimi quamplurimos, tum nemo nescit, tum hæc quàm optimè docet fabellula.

De Agno & Lupo.

AGno comitanti caprū lupus fit obviàm: rogitat cur relictâ matre olidum potiùs sequatur hircum, suadètque, ut ad distenta lacte matris ubera redeat, sperans ità fore, abductum ut laniet. Ille verò, Mater me, ô lupe, inquit, huic commisit: huic summa cura servandi data est: parenti potiùs quàm tibi obsequendum, qui me seducere istis dictis postulas, subductum mox discerpere.

MOR. Noli omnibus fidem habere. Multi enim, dum aliis videntur velle prodesse, sibi intérim consulunt.

De Adolescente & Cato.

CUm adolescens quidam in deliciis amoribūsque usurpâsset catum, Venerem precibus fatigavit, ut catum in fœminam transfiguraret. Commiserescit, & audit orantem Venus: fit metamorphôsis, quæ adolescenti miserè amanti perplacuit, nempe tota succi plenula, tota candidula, tota elegantula. Itur deinde in cubiculum, ridetur, luditur. Nec verò ità multò pòst, percupiens experiri Dea nunquid catus cum corpore mutâsset & mores, per impluvium immittit musculum. Ibi risu pror-

sue atque ludo res digna accidit. Conspectam illico bestiolam insequitur muliercula. Venus, indignans fœmina, vultus in catum mutavit.

Cum pedibúsque manus, cum parvis brachia mutat
Cruribus: & cauda est mutatis addita membris.

MOR. Cœlum, non animum mutant, qui trans mare currunt,
Nimisque difficile est, assueta relinquere.
Horat. *Naturam expellas furcâ licet, usque recurret.*

De Agricola & Filiis.

Complures habebat agricola adolescentulos, iiq; inter se discordes fuêre: quos pater elaborans trahere ad mutuum amorem, apposito fasciculo, jubet singulos brevi circundatum funiculo effringere. Imbecilla nequicquam conatur ætatula. Solvit pater, reddítq; singulis virgulam: quam cùm pro suis quisq; viriculis facilè frangeret; O, inquit, filioli, sic concordes vos vincere poterit nemo: sed, si mutuis volueritis sævire vulneribus, atque intestinum agitare bellum, eritis tandem præda hostibus.

MOR. Docet hic Apologus, *Concordiâ parvas res crescere, discordiâ magnas dilabi.*

De Rustico & Equo.

Rusticus equum vacuum, asinúmque sarcinulis egregiè onustum producit ad viam. Defessus asellus equum, sibi onera ut adjuvet orat, si salvum velit. Negat facturum equus. Asellus tandem sarcinæ pondere gravatus procumbit: moritur. Herus omne onus, mortui quoque aselli corium, in equi dorsum reclinat. Quibus cùm ille deprimeretur, Me Miserum inquit! merito meo sic nunc excrucior, qui dudum laboranti asino opitulari nolui.

MOR. Monemur hâc fabulâ, ut oppressis subveniamus amicis. *Ortûs nostri* (inquit Plato) *partem sibi patria vendicat, partem amici.*

De Carbonario & Fullone.

FUllonẽ invitabat carbonarius, ut secum in unis ædibus habitaret. Fullo, Non est, inquit, mi homo, istud mihi vel cordi, vel utile: vereor enim magnopere, nè, quæ ego eluam, tu reddas tam atra, quàm carbo est.

MOR. Monemur hoc Apologo, cum inculpatis ambulare: monemur sceleratorum hominum consortium, veluti pestem quandam devitare.

Trahunt (inquit *Campanus*) *hominem sodalitia: commercia etiam in mores penetrant, & perinde quisque evadit, ut ii quibuscum versatur.*

De Aucupe & Palumbo.

IT venatum auceps: videt nidulantem procul in altissima arbore palumbum; adproperat; denique insidias molitur: premit fortè calcibus anguem. Hic mordere. Ille improviso exanimatus malo, Me miserum, inquit! dum alteri insidior, ipse dispereo.

MOR. Significat hæc fabula, nonnunquam eos V[illegible] artibus circumveniri qui res novas moliuntur.

De Buccinatore.

BUccinator quidam ab hostibus capitur; adducitur. Trepidare ille, supplicare ut parcant innoxio; se, quando nihil armorum unquam præter unam buccinam gestaverit, hominem ne potuisse quidem occidere, nedum voluisse. Illi contrà murmure tum sævo, tum verberibus intonant, Nihil agis, scelus? maximè noces, atque nunc hic trucidabere; quòd, cùm ipse (ut fateris) sis rei militaris imperitus, cornu isto tuo aliorum excitas & vibrásque animos.

MOR. Gravissimè peccant nonnulli, qui ad mala alioqui satìs pronis principibus, ut iniquè agant, consulunt, atq; hujusmodi quædam ad illorum aures occinunt: Quid etiam dubitas? An te Principem esse oblitus es? An non tibi quod lubeat, licet? Tu legibus major: in te Legi-rupæ nomen cadere haud potest, qui ipsis etiam dominaris legibus. Tui nihil possident, quod tuum non sit. Tu potes & servare & perdere. Tibi fas est opibus dignitateq; augere quem visum sit. Fas est ubi libuerit, adimere. Alios alia vel damnant, vel commendant: Tibi nihil non honestissimum futurum.

De Lupo & Cane.

Lupus cani ante lucem in sylva fortè fortunâ fit obviàm, salutat, adventum gratulatur; denique rogat, quo pacto tam sit nitidus. Cui ille, Herilis cura hoc efficit; herus me blandientem sibi demulcet, de mensa pascor herili nitidissima, nunquam sub dio dormito, tum universæ familiæ non dici potest quàm sim gratus. Næ tu, inquit lupus, multò es felicissimus, ô canis, cui tam benignus & comis contigit herus; quâcum ô utinam commorari & mihi liceat! nullum me animantium esset uspiam fortunatius. Canis novi status cupidissimum videns lupum, effecturum se pollicetur, ut hæreat in parte aliqua apud herum, modò de pristina ferocia aliquid remittere, & servitutem servire velit. Stat sententia: Lupo libitum est deambulare ad villam; sermones edunt in itinere prorsus jucundissimos. Postea verò cùm illuxit, contritum canis collum videns lupus, Quid sibi vult, inquit, ô canis, tua isthæc prorsus depilata cervix? Solebam, inquit ille, feroculus notis pariter & ignotis allatrare, obmorderéque nonnunquam: id ægre ferens herus crebris me tundebat verberibus, prohibens etiam, nè quem præter furem lupúmque adorirer: ego sic vapulabo victus sum, & mitior factus, hócque genialis sævitiæ servavi signum. Lupus hoc audito, Ego, inquit, heri tui amicitiam tanti non emo. Vale igitur, ô canis, cum tua isthac servitute: mihi mea potior est libertas.

MOR. Optabilius est humili casâ dominum esse, & panem atrum vorare, quàm in amplissima regia opiparis mensis frui, & obnoxium trepidúmque degere: nam libertas sublimi exulat aulâ, ubi accipienda venit, & mussitanda injuria est.

De Agricola & Canibus.

AGricola, cùm ruri plusculos hyemâsset dies, cœpit tandem necessariarum rerum penuriâ laborare: interficit oves, mox & capellas, postremò boves quoque mactat; ut habeat quo inediâ penè exhaustum corpusculum sustentet. Id videntes canes salutem fugâ quærere constituunt: sese enim non victuros diutiùs, quando nè bobus quidem, quorum in opere rustico faciendo utebatur operâ, pepercit herus.

MOR. In quam domum mercedis gratiâ te tradas, vide. Nonnulli inhumanissimi sunt heri. Multi enim hodie eò dementiæ prolabuntur, ut vel servos infortunio, malo, & damno libenter mactent.

De Vulpe & Leone.

VUlpecula, quæ Leonis immanitatem insuetam habebat, semel atque iterum id fortè animal contemplata, trepidare & fugitare. Cùm jam tertiò obtulisset sese obviàm leo, tantùm abfuit, ut metuerit quicquam vulpes, ut confidenter illum adierit salutaveritque.

MOR. Omnes nos consuetudo audaciores facit, vel apud eos, quos antea aspicere vix ausi fuimus.

De Vulpe & Aquila.

VUlpeculæ proles foras excurrebat: ab aquila comprehensa matris fidem implorat. Accurrit illa, ut captivam prolem dimittat, aquilam rogat. Aquila nacta prædam ad pullos subvolat. Vulpes, correptâ face, quasi illius munitiones incendio absumptura esset, insequitur. Cùm jam arborem conscendisset, Et ipsa nunc, te, inquit, tuósque, si potes, tuere. Trepidans aquila incendium dum metuit, Parce, inquit, mihi parvísque liberis; tuum, quicquid habeo, reddidero.

MOR. Per *aquilam*, potentis atq; audacis animi homines intellige; per *vulpem*, pauperculos, quos calumniis premere, contumeliisq; afficere, divitibus æquè studium est. Verùm, quando est sua & formicis ira, impotentes ii acceptam interdum probè ulciscuntur injuriam.

De Agricola & Ciconia.

GRuibus anseribúsque sata depascentibus, laqueum prætendit rusticus: capiuntur grues, capiuntur anseres, capitur & ciconia. Supplicat illa, innocentem sese clamitans, & nec gruem, nec anserem esse, sed avium omnium optimam, quippe quæ parenti sedulò semper inservire eundémque senio confectum alere, consueverit. Agricola, Horum, inquit, nil me fugit: verùm cum nocentibus postquam te cepimus, cum eis quoque morieris.

MOR. Qui flagitium committit, & is qui impuris se adjungit socium, pari pœnâ plectuntur.

De Gallo & Cato.

VEnit ad gallum comedendum catus: non satis autem habens ad nocendum causa, gallum criminari occipit, obstreperam esse avem dictitans, utpote quæ voce tam acutâ noctu dormientes homines expergefacit. Ille se innocentem ait, cùm sic excitet ad opera mortales. Catus interea intonat, Nihil agis, scelestè; cum matre rem habes, nec à sorore abstines. Id gallus quoque cùm expurgare niteretur; Nec hoc, inquit perseverantiùs saviens catus, quicquam faciet: tu mihi hodie discerperis.

MOR. Vetus dictum esse ait *Guiliel. Gaudanus*, *Ut canem cædas, facile inveniri baculum.* Malus, si libitum fuerit, quo jure, quâque injuriâ te præcipitem dabit.

De Opilione & Agricolis.

PUer editiore pratulo oves pascebat, atque, per jocum térque quatérque lupum adesse clamitans, agricolas undique exciebat. Illi sæpiùs illusi seriò auxilium implorranti dum non subveniunt, fiunt oves præda lupo.

MOR. Si mentiri consueverit quispiam, huic, si quando verum narrare cœperit, haud facilè habebitur fides. Superiori Apologo finitimus est ille apud *Horat.* lib. 2. *Epist.* de *Plano* scurra jocus,

> *Nec semel irrisus triviis attollere curat*
> *Fracto crure Planum: licèt illi plurima manet*

Lacryma,

Lacryma, per ſanctam juratus dicat Oſirim,
Credite, non ludo: crudeles, tollite claudum.
Quære peregrinum, vicinia rauca reclamat.

De Aquila & Corvo

RUpe editiſſimâ in agni tergum devolat aquila. Videns id corvus imitari, veluti ſimia, geſtit aquilam: in arietis vellus ſe dimittit, dimiſſus impeditur, impeditus comprehenditur, comprehenſus projicitur pueris.

MOR. Non aliorum, ſed ſuâ ſe quiſque virtute æſtimet. *Tuo te pede metire*, inquit *Horatius*. *Id velis, id tentes, quod poſſis.*

De Cane Invido & Bove.

PRæſepio fœni pleno decumbebat canis. Venit bos ut comedat. Ille, ſeſe ſurrigens, prohibere. Bos, Dii te cum tua iſthac invidia perdant, inquit, qui nec fœno veſceris, nec me veſci ſinis.

MOR. Eo ſunt ingenio plerique, ut aliis invideant, quod ipſi mentis inopiâ aſſequi nequeant.

De Cornice & Ove.

STrepitat in oviculæ dorſo cornicula. Ovis, Cani, inquit, ſi ſic obſtreperes, ferres infortunium. At cornix, Scio, inquit, quibus inſultem; placidis moleſta, ſævis amica.

MOR. Impotenti & ſincero perpetuò eſt cum malis parata certatio. Illiditur ſolo innocentiſſimus quiſque: nocentis verò, ac præferocis hominis auribus obſtrepit nemo.

De Pavone & Luſcinia.

PAvo apud ſummi Jovis ſororem & conjugem Junonem queritur, luſciniam ſuavè cantillare; ſe ob raucam ravim ab omnibus irrideri. Cui Juno, Dos ſua à diis cuique: luſcinia cantu, tu plumis longè ſuperas: unumquemque ſuâ ſorte decet eſſe contentum.

MOR. Quæ dii largiuntur, grato ſumamus animo, neque majora quæramus. *Superi temerè agunt nihil.*

De Mustela senicula & Muribus.

Mustela, præ senio viribus carens, mures jam, ita ut solet, insequi non valebat; meditari cœpit dolum; in farinulæ colliculum se illatebrat, sic sperans fore, ut citra laborem venetur. Accurrunt mures; & farinam esitare dum cupiunt, ad unum omnes à mustela vorantur.

MOR. Ubi viribus quispiam destitutus fuerit, ingenio opus est. *Lysander Lacedæmonius* subinde dicere solebat, Quò non perveniret leonina pellis, vulpinam assumendam esse. Quod sic lucidiùs dixeris, *Ubi virtus non satis potest, adhibenda est astutia.*

Apologus ex *Mantuano* traductus.

Rusticus quidam ex malo, quam in proximo habebat agello, sapidissima quotannis legebat poma: hero lecta donabat urbano, qui, illectus incredibili pomorum dulcedine, malum tandem ad sese transtulit. Ea veterrima repentè exaruit, atque ibi poma pariter & malus periêre. Quod cùm patrifamiliàs nunciaretur, Heu! difficile est, inquit, annosam transplantare arborem: satìs superque fuerat, (si frænos mea novissem imponere cupiditati) fructus ramo decerpere. Hanc fabellam sic Mantuanus *cecinit:*

Rusticus ex malo dulcissima poma legebat,
 Unde dare urbano dona solebat hero.
Ast herus, illectus frugum dulcedine, malum
 Transtulit in laribus proxima rura suis.
At quia malus erat senior, translata repente
 Aruit, & proles cum genitrice perit.
Heu! male transfertur, senio cum induruit arbor,
 Inquit herus, fuerat carpere poma satis.

MOR. *Qui nimiùm sapiunt, atque inconcessa sequuntur,*
 Desipiunt: cohibet qui sua vota, sapit.

BAR-

BARLANDI FABULÆ.

De Leone & Rana.

Udire vocem visus leo prosiliit: subsistit non sine trepidatione, magni quippiam expectans. Egreditur tandem aquis ranula. Leo, deposito metu, adproperans bestiolam proculcat pedibus.

MOR. Vetat hic Apologus inanes timores, ut illa à Guiliel. Gaudano versa Fabula de partu montium.

De Formica.

S*itiens venit ad fontem, ut biberet, formica; incidit fortè in puteum; opitulatur eminùs, ex arbore dejecto ramo, columba. Ramum conscendens, formica servatur. Adest, columbam ut capiat, auceps: non sinit formica, aucupis pedem arripit mordicùs: avolat columba.*

MOR. Docet hæc fabula præclarè, meritis referendam esse gratiam.

De Pavone & Pica.

G*Ens avium, cùm liberè vagaretur, optabat sibi dari regem. Pavo se imprimis dignum qui eligeretur putabat, quia esset formosissimus. Hoc in regem accepto, Pica, O rex, inquit, si te imperante, aquila nos perstrenuè, ut solet, insequi cœperit, quo illam modo abiges? quo nos pacto servabis?*

MOR. In principe non tam forma, quàm corporis fortitudo spectanda: opus est prudentiâ.

De Ægroto & Medico.

M*Edicus curabat ægrotum: ille tandem moritur. Tum ad cognatos medicus, Hic, inquit, intemperantiâ periit.*

MOR. Bibacitatem & libidinem nisi quis maturè reliquerit, aut nunquam perveniet ad senectutem, aut perbrevem est habiturus senectutem.

De

De Leone & & aliis.

LEo, asinus, vulpes eunt venatum: capitur ampla venatio: capta partiri jussa. Asino singulis singulas partes ponente, irrugiit leo, asinum rapit, ac laniat. Postea, vulpeculæ id dat negotii: quæ astutior, cùm, leoni longè optimâ propositâ parte, sibi vix minimam particulam reservâsset, rogat leo, à quo sic docta sit. Cui illa, Hujus me, inquit, calamitas docuit; mortuum asinum ostendens.

MOR. *Felix quem faciunt aliena pericula cautum.*

De Hœdo & Lupo.

E Fenestra prospectans hœdus prætereuntem lupum convitiis incessere audebat: cui lupus, Non tu, ait, sceleste, mihi convitiaris; sed locus.

MOR. Et tempus & locus semper audaciam addunt homini.

De Asino.

ASinus, de hortulani sevitia querens, Jovi supplicat, alium dari herum. Exaudire Jupiter vota asini, dat tegularium: apud quem cùm tegulas graviorāq; tergo vectaret onera, accessit rursum ad Jovē, orat dari, qui mitior sit. Ridere Jupiter. Ille tamen non destitit instare, & orare, usq; adeò donec perpelleret. Dat illi coriarium: quem ubi pernovit asellus, Me miserum, inquit, qui dum nullo sum contentus domino, in eum inciderim, qui nec corio quidem meo (quantum auguror) parcet!

MOR. Semper damnamus quæ præsentia sunt, & *nova appetimus*, quæ (ut dici solet) *veteribus non sunt potiora.*

De Anu & Ancillis.

ANus quædā domi habebat ancillas complures; quas quotidie antequam lucesceret ad galli gallinacei, quem domi alebat, cantum excitabat ad opus. Ancillæ, quotidiani tandem negotii commotæ tædio, gallum obtruncant,

cant, sperantes jam, necato illo, in medios sese dies dormituras: sed hæc spes miseras frustrata est. Hera enim, ut interemptum gallum rescivit, intempestâ deinceps nocte surgere jubet.

MOR. Non pauci, gravius malum dum student evitare, in alterum diversum incidunt. Pervulgatum est.

Incidit in scyllam, qui vult vitare Charybdim.

De Asino & Equo.

Asinus beatum putabat equum, quòd pinguis esset, & in otio degeret: se verò infelicem dicebat, quòd macilentus esset, ac strigosus, quotidiéq; ferendis oneribus ab immiti hero exerceretur. Haud multò pòst ad arma conclamatum est; tum equus, Non equidem dorso, non frænum reppulit ore, *nec telum corpore: hoc viso, asinus magnas diis gratias agebat, quòd non equum se, sed asinum fecissent.*

MOR. Miseri sunt, quos vulgus beatos judicat; & non pauci beati, qui se miserrimos putant. Sutor crepidarius regem dicit felicem, quem rerum omnium compotem videt; non considerans, in quantas res & sollicitudines distrahatur, dum interim ipse cum optima paupertate cantillat.

De Leone & Capra.

Editâ rupe ambulantem capram fortè conspicatus leo monet, ut potiùs in viride pratum descendat. Capra, Facerem fortassis, inquit, si tu abesses; qui mihi non istud suades, ut ego indè ullam capiam voluptatem, sed ut tu habeas quod vores famelicus.

MOR. Omnibus ne habeas fidem. Quidam enim non tibi, sed sibi consulunt.

De Vulture aliisque avibus.

Annuum se natalem celebrare adsimulat vultur: aviculas ad cœnam invitat: Veniunt pleraque omnes; venientes magno plausu favoribûsque accipit; acceptas laniat vultur.

MOR. Non sunt amici omnes, qui blandè dicunt, aut benignè se facere velle simulant. Hinc *Ovidius, Melle sub Hyblæo sæpe venena latent.*

De

De Anseribus.

ANseres unà cum gruibus agrum vastabant; quibus auditis, rustici protinus in illos feruntur. Rusticos conspicatæ avolant grues, capiuntur anseres; qui, impediti corporis onere, subvolare non poterant.

MOR. Expugnatâ ab hostibus urbe, facilè se subducit inops: at dives servit captus. In bello divitiæ magis oneri sunt, quàm usui.

De Jove & Simia.

JUpiter scire percupiens, quisnam mortalium scitissimos ederet liberos, convocare jubet quicquid usquam est animantium. Concurrunt ad Jovem undique: aderat jam alitum pecudúmq; genus; inter quas & simia deformes catulos brachio gestans. Cùm advenisset, à risu nemo temperare potuit: quin etiam Jupiter ipse profusè admodum risit. Ibi continuò simia ipsa, Imò, inquit, novit & Jupiter judex noster, catulos meos magnoperè omnes, quotquot adsunt, præcellere.

MOR. Suum cuique pulchrum, ut est Adagium. Et alibi apud Theocritum in *Eidyl.*

Quæ minimè sunt pulchra, ea pulchra videntur amanti.

ANIANI FABULÆ, ADRIANO BARLANDO INTERPRETE.

De Quercu & Arundine.

FAstûs olim atq; adeò insolentiæ plena quercus, arundinem aggressa est; Si nunc, inquiens, pectus animosum est tibi, procede, agedum, ad pugnam: ut noster duarum eventus ostendat utra viribus præstet. Arundo quercus tantam exsultationem, fortitudinisque jactationem vanam nihil mirata, sic respondit: Certamen nunc abnuo, nec mea sortis me piget: nam, etsi in omnem partem

partem mobilis, tempestates tamen pervinco sonoras: tu, si semel vasto rex Æolus antro luctantes emiserit ventos, *concidis, & mihi tum rideberis.*

MOR. Declarat hæc fabula, non semper eos fortissimos esse, qui (nullâ etiam lacessiti injuriâ) aliis insultant.

De Piscatore & Pisciculo.

Piscator, jacto in aquam hamo cibis illito, pisciculum eduxit. Orat obsecrátque captivus, se minutilum ut abire sinat, & adolescere, ut postea majore potiatur. Piscator, Ego, *inquit,* spem pretio non emam; *quippe qui eo fuerim ingenio semper, ut quicquid possim mallem auferre potius in præsentia.*

MOR. Hæc nos monet fabella, nè certa incertorum spe unquam amittamus. *Quid enim stultius,* ut est apud *Ciceronem, quàm incerta pro certis habere!*

De Formica & Cicada.

Appetente hyeme, frumentum in aream ad Solem trahebat formica. Videt id cicada, accurrit, rogitat granum. Formica, Cur non, inquit, & tu meo exemplo æstate trahis quodcunque potes, atque addis acervo? Respondet illa, sibi id temporis cantando transigi. Ridens formica, Si ait, æstate cantare soles, meritò nunc esuris.

MOR. Monemur hâc fabellâ, dum adhuc robur corporis adest, quærere ea, quibus imbecilla sustentetur senectus. Per *hyemem* senectutem intellige; per *æstatem*, adolescentiam, & florem illum ætatis.

De Leone & Tauro.

Leonem fugiebat taurus, in hircum incidit: is cornu & caperatâ minitabatur fronte. Ad quem plenus irâ taurus, Non tuâ, inquit, in rugas contracta frons me territat; sed immanem metuo leonem, qui nisi tergo hæreret meo, jam scires, non ità parvam rem esse pugnare cum tauro, & nostro sequi de vulnere sanguinem.

MOR. Calamitosis non est addenda calamitas. *Sat miser est, qui semel est miser.*

ANIANI FABULÆ, A GUILIELMO HARMANNO, D. AUGUSTINI Ordinis Canonico, interprete mutatæ,

De Nutrice & Lupo.

Nutrix minatur puerum plorantem, ut taceat, datum iri lupo. Lupus id fortè audit, spe cibi manet ad fores. Puer tandem silescit, obrepente somno. Regreditur lupus in sylvam jejunus & inanis. Vulpes, ubi sit præda sciscitatur. Gemebundus ille, Verba, inquit, mihi data sunt: puerũ plorantem abjicere minabatur nutrix; et fefellit.

MOR. Fœminæ non est adhibenda fides.

De Testudine & Aquila.

Ceperat testudinem tædium reptandi. Si quis eam in cœlum tolleret, pollicetur baccas maris rubri. Sustulit eam aquila. Poscit præmium. Non habentem fodit unguibus: Ità testudo, quæ concupîit videre astra, in astris vitam reliquit.

MOR. Tuâ sorte sis contentus. Fuêre nonnulli, qui, si mansissent humiles, poterant esse tuti: facti sublimes inciderunt in pericula.

De Cancris, Matre & Filio.

Cancrum retrogradum movet mater, antrorsum ut eat. Filius respondet, Mater, I præ, sequar.

MOR. Nullum reprehenderis vitii, cujus ipse queas deprehendi.

De Sole & Aquilone.

Sol & Aquilo certant, uter sit fortior. Conventum est experiri vires in viatorem, ut palmam ferat, qui excusserit manticam. Boreas horrisono nimbo viatorem aggreditur. At ille non desistit, amictum gradiens lo duplicans. Assumit vires Sol, qui nimbo paulatim evicto, emolitur radios. Incipit viator æstuare, sudare, anhelari.

Tandem

Tandem progredi nequiens captat frigus opacum, atque sub frondoso nemore, abjectâ manticâ, resedit: ità Soli contigit victoria.

MOR. Quicum certes, etiam atque etiam vide. Nam etsi tu fortis es, est forsan alius te fortior: aut si non fortior, certè callidior; ut consilio suo tuum vincat robur.

De Asino.

ASinus venit in sylvam, offendit exuvias leonis, quibus indutus redit in pascua, greges armentáq; territat, & fugat. Venit qui perdiderat, quaritat suum asinum. Asinus viso hero occurrit: imò cum rugitu suo incurrit. At herus, prehensis, qua extabant, auriculis, Alios licèt, inquit, fallas; ego te, aselle mi, probè novi.

MOR. Quod non es, nec te esse simules: non doctum, cùm sis indoctus; non divitem, non nobilem, cùm sis pauper & ignobilis, te jactes: è vero enim compertorideberis.

De Rana & Vulpe.

RAna egressa paludem in sylvis apud feras medicinā profitetur. Ait, se nec Hippocrati, nec Galeno cedere. Cateris habentibus fidem, illusit vulpes. An hac, inquit, medicina habebitur perita, cui sic pallet os? Quin curet seipsā. Sic illusit vulpes: est enim rana os caruleo colore.

MOR. Stultitiæ est, profiteri quod nescias, & ridiculum.

De Cane Mordaci.

CAni subinde homines mordenti, ut sibi quisquè caveret, alligavit dominus nolam. Canis, ratus virtuti sua tributum decus, suos populares despicit. Accedit ad hunc canem aliquis jam atate & autoritate gravis, monens eum nè erret: nam ista, inquit, nola data est tibi in dedecus, non in decus.

MOR. Gloriosus interdum sibi ducit laudi, quod ipsi est vitupetio.

De Camelo.

CAmelus sui pœnitens querebatur tauros insignes ire geminis cornibus, se inermem objectum cateris animalibus.

malibus. Orat Jovem donare sibi cornua. Ridet Jupiter stultitiam cameli: nec modò votum negat, verùm & auriculas bestiæ decurtat.

MOR. Sit quisque fortunâ contentus suâ. Etenim multi, fortunam secuti meliorem, incurrêre pejorem.

De duobus Amicis & Urso.

D*Uo amici faciunt iter: occurrit in itinere ursus. Unus, arbore conscensâ, periculum evitat: Alter, cùm spes fugæ non esset, collidit se humi. Accedit bellua, contrectat jacentem, os explorat & aures. Homine spiritũ continente ac motũ, ursus, qui mortuis parcit, ratus cadaver esse, innocuus discedit. Percunctante postea socio quidnam bestia dixisset jacenti in aurem: hoc monuisse ait; Nè unquam cum illiusmodi amicis iter facerem.*

MOR. Rara avis in terris, nigróque simillima cygno, fides est. Verum amicum res adversæ & pericula designant.

De Equite calvo.

E*Ques calvus illigârat pileo comam fictitiam. Venit in campum acri spirante Boreâ: ac dum malè observat capillatum galerum, subitò apparet calvities. Tollit cachinnum corona, necnon & ipse ridet. Quid novi est, inquit, avolare capillos alienos, cùm olim defluxerint qui fuerint mei?*

MOR. Bellè fecit eques, qui non est indignatus, sed cum ridentibus risit. *Socrates* verò, cùm accepisset in foro alapam, hoc modo respondit, *Molestum esse nescire homines, quando debeant prodire cum galea.*

De duabus Ollis.

D*Uæ ollæ stetêre in ripa: altera erat lutea, altera ærea; utramq; tulit vis fluvii. Lutea collisionem metuenti respondet ærea, nè quid timeat: Sese enim, nè collidantur, satìs curaturam. Tum altera, Seu me, inquit, tecum; seu te mecum flumen colliserit; cum meo utrumque fiet periculo. Quare certum est à te separari.*

MOR.

MOR. Satius est vivere cum socio pari, quàm cum potentiori. A potentiori enim potest esse periculum tibi, non illi à te.

De Rustico & Fortuna.

RUsticus, cùm araret, offendebat in sulcis thesaurum: gratias agit telluri, quæ hunc edidisset. Fortuna, videns nihil honoris haberi sibi, ità est secum locuta: Thesauro reperto stolidus mihi non est gratus, at, eo ipso thesauro postea amisso, me primam omnium votis & clamore sollicitabit.

MOR. Beneficio accepto, grati simus bene de nobis merenti. Ingratitudo enim digna est etiam beneficio, quod jam acceperit, privari.

De Tauro & Capro.

FUgit leonem taurus, venit ad speluncam quærens latibulum. Intranti occursat cornibus, qui intus erat, caper. Tum his verbis bos emugit, Tu quidem cornibus tuis meam excipis fugam; verùm si abierit, quem fugito, quantùm à viribus tauri distet caper, tum senties.

MOR. Qui nescit miseris esse succurrendum, aut certè non nocendum, caper est. Quisquis enim à miserorum injuriis non temperaverit, si (ut est fortuna mutabilis) miseris redierit felicitas, nimirum nocuisse miseris eum pœnitebit.

De Simia & ejus prole.

OMnes animantes suo conspectui Jupiter adesse jusserat, cujusnam soboles esset pulcherrima, judicaturus. Properant feræ, advolant aves, necnon ad id certamen adnatant pisces. Omnium postrema festinat simia, trahens secum suam prolem. Cujus quidem prolis fœdas nates cunctis ridentibus, sic inquit, Maneat, cui faverit Jupiter, victoria: meo tamen judicio, hic meus natus est bellus, & omnium natis jure præferendus. Hoc dicto subrisit & Jupiter.

MOR. Et nos & nostra nobis placent. Sed de nobis & de nostris factis aliorum sit judicium; ne si ipsi judicemus, cum simia rideamur.

De Pavone & Grue.

PAvo & grus unà cœnant. Pavo se jactat, caudam ostentat, gruem contemnit. Grus fatetur pavonem formosis pennis: a se tamen, dum vix tectis supervolat pavo, animoso volatu penetrare nubes.

MOR. Nemo alterum contempserit. Sua cuique dos, sua cuique est virtus. Qui tuâ virtute caret, forsan habet quâ careas.

De quercu & Arundine.

VAlidiore Noto effracta quercus in flumen præcipitatur: dúmque fluitat, hæret fortè ramis suis in arundine. Miratur arundinem in tanto turbine stare incolumem. Hæc respondet, cedendo & declinando se esse tutam, inclinare ad Notum, ad Boream, ad omnem flatum; Nec mirum esse quód quercus exciderit, quæ non cedere, sed resistere concupivit.

MOR. Potentiori nè resistas; sed hunc cedendo & ferendo vincas: Quod pulchrè docet, facundissimus Poëtarum, *Virgilius.*

Nate Deâ, quò fata trahunt retrahúntque sequamur:
Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

De Tigride & Vulpe.

VEnator jaculis agitabat feras. Tigris jubet omnes feras absistere; sese unam, ait, bellum confecturam. Pergit venator jaculari. Tigris oppidò sauciatur. Fugientem è prælio, telúmq; extrahentem, percontatur vulpes, Quisnam valentem belluam tam valde vulnerasset. Respondet, se autorem vulneris haud nôsse: verùm ex vulneris magnitudine capere se conjecturam, aliquem fuisse virum.

MOR. Fortes plerunque sunt temerarii; & ars vim, ingenium fortitudinem superat.

De Tauris & Leone.

QUatuor fuere tauri, quibus placuit communem ipsorum esse salutem, & commune periculum. Vidit leo simul pascentes, etsi esurit, tamen conjunctos aggre-

di metuit. Primùm dat operam verbis fallacibus segregare, tum segregatos laniat.

MOR. Concordia nihil est firmius: discordia etiam fortes reddit imbecilles.

De Abiete & Dumis.

Fertur olim abies despicere dumos: jactat se proceram esse, locari in ædibus, cum velo stare in navibus, dumos autem humiles, viles, nulli usui idoneos. Quorum quidem tale fuit responsum, Tu sanè, abies, tuis gloriare bonis, & nostris insultas malis; verùm nec tua refers mala, & nostra præteris bona. Cùm tu sonanti detruncare securi, quàm velles tum nobis, qui securi sumus, esse te similem!

MOR. Et summæ fortunæ sua insunt mala, & humili fortunæ sua bona. Ut nihil aliud nunc dicam, hæc secura est ac tuta; illa nec extra metum est, nec caret periculo. *Horatius* canit in *Lyricis*,

——— celsæ graviore casu
Decidunt turres, feriúntque summos
Fulmina montes.

De Piscatore & Pisciculo.

Subductus hamo pisciculus orat piscatorem se dimittat. Ait modò se à matre fusum, atque mensam, cùm adhuc minutus sit, non multùm juvare: si dimittat postea grandem ultrò ad hamum ejus rediturum. Piscator negat se dimissurum prædam certam, licèt exiguam. Quid habeam, inquit, scio, quid sim habiturus, nescio: Ego spem pretio non emam.

MOR. Certum præstat incerto, præsens futuro, etsi nonnunquam exile commodum omissum attulit magnum.

De Alite & pullis ejus.

Ales positos in segete pullos monet, ut, dũ ipsa abest, diligenter attendant, si fiat sermo de occasione. Redeunti à pastu matri pulli anxii narrant dominum agri operam illam mandâsse vicinis. Respondet, nihil esse periculi. Item alio die trepidi aiunt, rogatos ad metendũ esse

amicos. Iterum jubet illa, ut sint securi. Tertiò ut audivit ipsum dominum cum filio statuisse postero manè cum falce messem intrare, Jam, inquit, tempus est ut fugiamus. Vicinos, & amicos, non timui, quia non venturos scivi; Timeo dominum, illi enim res cordi est.

MOR. Socordes alienis in rebus plerique sumus: quod si quid rectè curatum velis, alteri ne mandes, sed cures ipse.

De Avaro & Invido.

D*Uo homines orabant Jovem, cupidus & invidus. Mittitur à Jove Apollo: per hunc ut eorum votis satisfiat: dat hic utriq; optandi liberam facultatem hâc conditione, ut, quodcunque petiisset alter, idipsum alter acciperet duplicatum. Hæret diu cupidus, cùm nihil putat fore satis. Petit tandem non pauca, & duplum accipit socius. Porrò invidus hoc petit, ut ipse uno privetur oculorum, lætus socium mulctandum esse utroque.*

MOR. Avaritiam quid potest satiare? Invidia verò dementius est nihil, quæ, dummodo noceat alteri, sibimet imprecatur malum.

De Leone & Capella.

V*Idet leo pendêre dumosa de rupe capellam. Suadet descendere, ut in campo thymum saliceśque carpat. Recusat capella descendere; verba quidem ejus haud sanè mala, sed mentem esse plenam doli reclamans.*

MOR. Cogita, quis quid suadeat. Multi suadent utilia, non tibi, sed sibi.

De Cornice & Urna.

S*Itibunda cornix reperit urnam aqua: sed erat urna profundior, quàm ut posset à cornice aqua contingi; Conatur effundere urnã, nec valet: Tum lectos ex arena scrupulos injectat; hoc modo aqua levatur, et cornix bibit*

MOR. Interdum id, quod non potes efficere vi, efficies prudentiâ & consilio.

De Leone & Venatore.

L*Itigat leo cum venatore. Suam præfert fortitudinem hominis fortitudini. Post longa jurgia venator ducit*

leonem

leonem ad Mausoleum, in quo sculptus erat leo caput deponens in gremium viri. Negat fera id satis esse judicii. Homines enim sculpere quod vellent, ait: quod si & leones forent artifices, jam virum sculptum iri sub pedibus leonis.

MOR. Quisque, quod potest, & dicit, & facit, quod suæ parti & causæ putat prodesse.

De Puero & fure.

SEdebat puer flens apud puteum. Fur rogat causam flendi. Puer dicit, rupto fune incidisse in aquas urnam auri. Homo exuit se, insilit in puteum, quærit. Vase non invento, conscendit, atque ibi nec puerum, nec suam invenit tunicam. Puer quippe sublatâ tunicâ fugerat.

MOR. Falluntur interdum, qui fallere solent.

De Rustico & Juuenco.

ERat rustico juvencus, vinculi omnísq; jugi impatiens Homo astutulus bestiæ resecat cornua (cornibus enim petebat) tum jungit non currui, sed aratro, nè, ut solet, herum pulsaret calcibus. Stivam ipse tenet, gaudens industriâ effecisse, ut jam foret tutus & à cornibus, & ab ungulis. Sed quid evenit? Taurus subinde resistens, spargendo pedibus, os capútque rustici opplet arenâ.

MOR. Sunt nonnulli sic intractibiles, ut nulla queant arte, nullo consilio tractari.

De Satyro & Venatore.

SAtyrus, qui deus nemorum olim est habitus, viatorem nive obrutum, atq; algore enectum, miseratus ducit in antrum suum; fovet igne. Spirantem autem in manus percontatur causam: qui respondens, Ut calefiant, inquit. Postea, cùm accumberent, sufflat viator in polentam: quod cur faceret interrogatus, Ut frigescat, inquit. Tunc continuò Satyrus, viatorem ejiciens, Nolo, inquit, in meo sit antro, cui tam diversum est os.

MOR. Cave sit in tuo convictu homo duplici ore, quisque in sermone est *Proteus.*

De Apro & Rustico.

A*Pro vastanti segetes rusticus pracîdit auriculam. Iterum deprehenso pracîdit alterã. Et tunc quoq; redeuntem capit, captum portat in urbem, destinatum lautitiæ sui patroni. Sectâ jam in convivio belluâ, nusquam apparet cor. Excandescente hero, & flagitante coquos; villicus respondet, Patrone, non est mirum non apparere cor: credo stultum aprum nunquam cor habuisse. Nam si cor habuisset, nunquam in pœnam suam ad meas segetes toties rediisset, Sic rusticus. At omnes convivæ emori risu, cachinnari de stultitia rustici.*

MOR. Multorum hominum est adeò excors vita, ut, an cor habeant, possis ambigere.

De Tauro & Mure.

M*Us tauri pedem momorderat fugiens in antrum suum. Taurus vibrat cornua, quærit hostem, nusquam videt: irridet eum mus; Quia, inquit, robustus es, ac vastus, non idcirco quemvis contempseris: Nunc te, & quidem gratis, læsit exiguus mus.*

MOR. Tritum est illud verbum, quod significantiùs nostrate linguâ dixerim, *Let no man be too heedless of his enemy*; Latinè sic, *Nemo suum hostem flocci pendat.*

De Rustico & Hercule.

R*Ustici currus hæret in profundo luto. Mox supinus deũ Herculẽ implorat. Intonat vox è cœlo, Inepte, inquit, flagella equos, & ipse annitere rotis, atque tum Herculem vocato. Tum enim aderit Hercules vocatus.*

MOR. Nil prosunt otiosa vota, quæ sanè Deus non audit. *Juva temet,* inquiunt, *ipse tum juvabit te Deus.*

De Ansere.

F*Uit anser, qui ponebat ova aurea, singulis diebus singula. Dominus, ut subitò fiat dives, anserem jugulat,*

lat, ſperans intùs latêre gazam. Sed, anſere invento vacuo, ſtupet miſer, anxiéque dehinc ſuſpirat, ac plangit, & rem & ſpem perîiſſe.

MOR. Moderanda ſunt vota. Curandum eſt, nè vel præproperi ſimus vel nimii. Nam & feſtinantia nocet, & qui plura quàm decet quærit, interdum acquirit nihil.

De Cicada & Formica.

CUm per æſtatem cicada cantat, formica ſuam exercet meſſem, trahit in antrum grana, reponens in hyemem. Sæviente brumâ, famelica cicada venit ad formicam, mendicat victum. Renuit formica, dictitans ſeſe, dum illa cantabat, laborâſſe.

MOR. Qui ſegnis eſt in juventa, egebit in ſenecta: & qui non parcit, olim mendicabit.

De Simia & duobus ejus Natis.

SImia, ut ferunt, cùm peperit gemellos, alterum diligit, alterum negligit. Erat puerpera cum gemellis: atq; cùm incidiſſet terror, vitatura periculum, dilectum prehendit ulnis, quem (dum præceps fugitat) collidit petræ atque enecat: neglectus autem, qui in hirſuto hæſerat tergo fugientis, manet incolumis.

MOR. Solet evenire, ut ipſi parentes filio, quem tenerè amant, præ nimia indulgentia ſint mali occaſio & periculi; eo, quem minus amant, præſtante ſe ſtrenuum ac probum.

De Bove & Juvenco.

BOs jam grandis ævo quotidie trahebat aratrum: Juvencus laboris expers vicinis exultat in paſcuis, ac tandem inſultat fortunæ ſenioris. Jactat ſe jugi ac vinculi inſcium, liberum, otioſum; illi attritum eſſe labore collum: denique, ſe glabrum ac nitidum; illum eſſe hirſutum ac ſquallidum. Senior tum quidem nihil contrà, ſed brevi pòſt tempore videt hunc inſultatorem duci

ad

ad aras, ac tum hisce verbis affatur, Quò tua mollis vita pervenit? Securum istud otium rediit ad securim. Jam saltem (ut opinor) potiùs suades mihi laborem, qui me tuetur, quàm otium, quod nunc te traxit ad necem.

MOR. Ad vitam rectè gerendam, opus est labore & vigilantiâ. Socors autem, & voluptati deditus, suarum rerum, quem nollet, sortietur exitum.

De Cane & Leone.

OCcurrit canis leoni, jocatur: *Quid tu miser, exhaustus inediâ, percurris sylvas & devia? Me specta pinguem ac nitidum: atque hac non labore consequor; sed otio. Tum leo, Habes tu quidem tuas epulas; sed habes, stolidè, etiam vincula. Tu servus esto, qui servire potes: ego quidem sum liber, nec servire volo.*

MOR. Pulchrè respondet leo. Quibuslibet enim rebus potior est libertas.

De Piscibus.

PIscis *fluviatilis vi fluminis correptus est in mare, ubi suam efferens nobilitatem omne marinum genus vilipendebat. Non tulit hoc phoca; sed ait, Tunc fore judicium nobilitatis, si cum phoca captus portetur ad forum; Se emptum iri à nobilibus; illum animà plebe.*

MOR. Multi sic capti sunt libidine gloriæ, ut sese ipsi prædicent & jactent. Sed laus sui oris non datur homini laudi, at excipitur cum auditorum risu.

De Pardo & Vulpecula.

PArdus, *cui pictum est tergum, cæteris feris, etiam leonibus, despectis, intumescebat. Accedit ad hunc vulpecula, suadet non superbire; dicens, Illi quidem speciosam esse pellem, sibi verò speciosam esse mentem.*

MOR. Discrimen est honorum, & ordo. Bona corpora præstant bonis fortunæ; utrisque illis animi bona præferantur, oportet.

APOLOGI EX CHILIADIBUS Adagiorum *Erasmi* desumpti, ad communem puerorum fructum.

De Vulpecula & Pardale.

CUm aliquando pardalis vulpem præ se contemneret, quòd ipsa pellem haberet omnigenis colorum maculis variegatam; respondit vulpes, Sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in cute.

MOR. Neque verò paulò satius est ingenio præditum esse vafro, quàm cute versicolore.

De Vulpe & Fele.

CUm aliquando vulpes in colloquio, quod illi erat cum fele, jactaret sibi varias esse technas, adeò ut vel peram haberet dolis refertam; felis autem responderet, sibi unicam duntaxat artem esse, cui fideret; si quid esset discriminis: inter confabulandum repentè canum accurrentium tumultus auditur. Ibi felis in arborem altissimam subsiliit; cùm vulpes interim à canum agmine cincta capitur.

MOR. Innuit fabula, præstabilius esse nonnunquam unicum consilium, modò id sit verum & efficax, quàm plures dolos, consiliáque frivola.

De Rege & Simiis.

REx quidam Ægyptius aliquot simias instituit, ut saltandi rationem perdiscerent. Ut enim nullum animal ad figuram hominis propiùs accedit, ità nec aliud actus humanos aut meliùs aut libentiùs imitatur. Artē itáq; saltandi protinus edoctæ saltare cœperunt, insignibus indutæ purpureis, ac personatæ: multóq; jam tempore majorem in modum placebat spectaculum, donec è spectatoribus facetus quispiam nuces, quas clanculùm in sinu gestabat, in medium abjecit. Ibi statim simiæ, simulátq;

nuces vidissent, oblitæ choreæ, id esse cœperunt, quod antea fuerunt: ac repentè è saltatricibus in simias redierunt; contritisq; personis, dilaceratisque vestibus, pro nucibus inter se pugnabant, non sine maximo spectatorum risu.

MOR. Admonet hæc fabula, fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium.

De Asino & Viatoribus.

D*Uo quidam, cùm in desertis locis asinum quempiam fortè fortunâ nacti essent, contendere inter se cœperunt, uter eorum, utì suum, domum abduceret: nam utrique pariter à fortuna videbatur objectus. Hâc interim de re illis invicem altercantibus, asinus sese subduxit, ac neuter eo potitus est.*

MOR. Quidam à præsentibus commodis, quibus ob inscitiam uti nesciunt, excidunt.

De Piscatoribus

P*Iscatores aliquot, jacto reti, testudines eduxerunt. Eas cùm essent inter se partiti, neque sufficerent omnibus comedendis, Mercurium fortè accedentem invitârunt ad convivium. At is intelligens se neutiquam humanitatis gratiâ vocari, sed ut eos fastidio sibi sublevaret, recusavit; jussitque, ut ipsi suas testudines ederent, quas cepissent.*

MOR. Nonnulli, postea quàm inconsultè quippiam adorti sunt, aliorum implorant auxilium, quos suo negotio admisceant.

De Asino.

A*Pud Cumanos asinus quispiam pertæsus servitutem, abrupto loro, in sylvam aufugerat: illîc fortè repertas leonis exuvias corpori applicabat suo, atque ità pro leone se gerebat, homines pariter ac feras voce caudâque territans: nam Cumani leonem ignorabant. Ad hunc igitur modum regnabat aliquandiu personatus hic asinus, pro leone immani habitus ac formidatus, donec*

hospes

hospes quidam Cumas profectus, qui sæpenumero viderat & leonem & asinum, (atque ob id non erat ei difficile dignoscere) aurium prominentium indicio, neque non aliis quibusdam conjecturis, asinum esse deprehendit, ac probè fustigatum reduxit, dominóq; agnoscenti reddidit. Interim autem risum non mediocrem concitabat omnibus Cumanis asinus jam agnitus, quos dudum, creditus leo, metu propemodum examinaverat.

MOR. Haud facilè tegimus vitia, quæ à pueris nobiscum adoleverunt.

De Scarabeo & Aquila.

S*Carabeus aliquando spretus ab aquila cœpit de vindicta quoquo pacto sumenda cogitare. Pervestigavit ubinam aquila nidum collocâsset, adrepsit scarabeus & ova simili dolo dejecit. Aquila cùm sæpiùs domicilium commutâsset, neque quicquam proficeret, Jovem patronum adiit, exponit calamitatem suam: is jubet, ut suo in gremio ponat ova, vel isthîc in tuto futura. Et huc per vestis lacinias, sinúsq; prorepsit pertinax scarabeus, haudquaquam sentiente Jove. Deinde ubi vidit ova commoveri Jupiter, neque satìs animadvertit, territus rei novitate, excusso gremio in terram dejecit.*

MOR. Monet hæc fabula neminem, quantumvìs pusillum, contemnendum.

De Satyro & Rustico, *Aniani* Fabula, *Erasmo* interprete.

S*Atyrus quidam cùm vehementer algeret, hyberno gelu supra modum sæviente, à rustico quodam inductus est in hospitium. Admiratus autem cur homo inflaret in manus ori admotas, rogavit, cur ità faceret. Is respondit, Ut frigidas manus halitûs tepore calefaceret. Deinde ubi exstructo foco, appositâ mensâ, in pultem fervidam rursum*

sum inflaret, magis etiam admiratus sciscitatus est, quid hoc sibi vellet. Uti pultem, inquit ille, nimium ferventem halitu refrigerem. Tum Satyrus surgens à mensa, Quid ego audio? inquit. Tune eodem ex ore pariter & calidum & frigidum efflas? Valebis. Neque enim mihi ratio est, cum ejusmodi homine commune habere hospitium.

MOR. Notantur bilingues, qui eundem modò laudant, modò vituperant.

EX SECUNDO NOCTIUM
Atticarum Gellii, Apologus *Æsopi Phrygis,* memoratu non inutilis.

ÆSopus ille Phrygia fabulator, haud immeritò sapiens existimatus est, cùm quæ utilia monitu suasúq; erant, non severè, non imperiosè præcepit, & censuit, ut Philosophis mos est; sed festivos delectabilésque Apologos commentus, res salubriter ac prospicienter animadversas in mentem animósque hominum cum audiendi quadam illecebra induxit: velut hæc ejus fabella de avicula nidulo lepidè atq; jucundè præmonet, spem fiduciámque rerum, quas efficere quis possit, haud unquam in alio, sed in semetipso habendam. Avicula, inquit, est parva, nomen est cassita; habitat, nidulatúrque in segetibus, id fermè temporis, quo appetit messis, pullis jamjam plumantibus. Ea cassita in sementes fortè conceperat tempestiviores: propterea frumentis flavescentibus, pulli etiam nunc involucres erant. Cùm igitur ipsa iret cibum pullis quæsitum, monet eos; ut si quid ibi novæ rei fieret, diceretúrque, animadverterent; ídque uti sibi, ubi rediisset, renunciarent. Dominus postea segetum illa-

illarum filium adolescentem vocat, &, Vidésne, inquit, hæc ematuruisse, & manus jam postulare? Idcirco die crastino, ubi primùm diluculabit, fac amicos adeas, & roges, ut veniant, operámque mutuam dent, & messem hanc nobis adjuvent: hæc ubi dixit, discessit. Ubi redîit cassita, pulli trepiduli circumstrepere oraréque matrem; ut statim jam properet, atque alium in locum sese asportet. Nam dominus, inquiunt, misit filium, qui amicos rogaret, ut luce oriente veniant, & metant. Mater jubet eos à metu otiosos esse; Si enim dominus, inquit, messem ad amicos rejecit, crastino seges non metetur, neque necesse est hodie uti vos auferam. Die igitur postero mater in pabulum volat: dominus quos rogaverat opperitur; Sol fervet, & fit nihil, & amici nulli erant. Tum ille rursum ad filium, Amici isti, inquit, magnam in partem cessatores sunt: quin potiùs imus, & cognatos, affines, vicinósque nostros oramus, ut adsint cras tempore ad metendum? Itidem hoc pulli pavefacti matri nuntiant. Mater hortatur, ut tum quoq; sine metu, ac sine cura sint: cognatos affinésq; nullos ferme tam esse obsequibiles ait; ut ad laborem capessendum nihil cunctentur, & statim dicto obediant: Vos modò, inquit, advertite, si modò quid denuò dicetur. Aliâ luce orta, avis in pastum profecta est: cognati & affines operâ, quam dare rogati sunt, supersedent. Ad postremum igitur dominus filio, Valeant, inquit, amici cum propinquis: afferes primâ luce falces duas, unam egomet mihi, & tu tibi capies alteram, & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audivit, Tempus, inquit, est cedendi & abeundi: fiet nunc dubio procul, quod futurum dixit; in ipso enim jam vertitur,

titur, cuja est res, non in alio, unde petitur. Atque ita cassita nido migravit: & seges à domino demessa est. Hac quidem est Æsopi fabula, de amicorum plerumque & propinquorum levi & inani fiducia. Sed quid aliud sanctiores libri Philosophorum monent, quàm ut nobis tantùm ipsis nitamur; alia autem omnia, quæ extra nos, extráq; nostrum animum sunt, neq; pro nostris, neq; pro nobis ducamus? Hunc Æsopi apologum Ennius in Satyris scitè admodum & venustè versibus quadratis composuit: quorum duo postremi isti sunt, quos habere corde & memoriâ, operæ pretium esse hercle puto.

Hoc tibi erit argumentum semper in promptu situm.
Nè quid expectes amicos, quod tute agere possies.

Fabula ex *Lamia Politiani* desumpta.

AVes olim propè universæ noctuam adierunt, rogâruntq; iam, nè posthac in ædium cavis nidificaret, sed in arborum potiùs ramis, atq; inter frondes; ibi enim vernari suaviùs. Quin eidem quercũ modò enatam, pusillam, tenellámque adhuc ostendebant, in qua scilicet molliter, ut aiebant, & sedere ipsa aliquando noctua, & suum sibi construere nidum posset. At illa facturam se negavit. Quin invicem consiliũ dedit iis, nè arbuscula illi se crederint: laturam enim quandóq; esse viscum, pestem videlicet avium. Contempsére illæ (ut sunt leve genus & volaticum) sapientis unius noctuæ consilium. Jam quercus adoleverat, jam patula, jam frondosa erat. Ecce ibi aves illæ omnes gregatim ramis involitant, lasciviunt, subsultant, colludunt, cantillant. Interea quercus ea viscũ protulerat, atq; id homines animadverterant: implicitæ ergò repentè ibi omnes pariter misellæ, ac frustra eas sera pœnitentia subîit, quòd salubre illud consiliũ sprevissent.

vissent. Atque hoc esse aiunt, cur nunc aves omnes, ubi noctuam viderint, frequentes eam quasi salutant, deducunt, sectantur, circumsidunt, circumvolitant. Etenim, consilii illius memores, admirantur eam nunc ut sapientem, stipantque densâ catervâ; ut videlicet ab ea sapere aliquando discant: sed opinor frustrà, imò verò etiam interdum cum magno ipsarum malo. Nam veteres illæ noctuæ reverà sapientes erant: nunc multæ noctuæ sunt, quæ noctuarum quidem plumas habent, & oculos, & rostrum; sapientiam verò non habent.

MOR. Bene monentis consilia nè spernas, hæc fabula docet.

Apologus ex secundo libro *Petri Criniti, De honesta disciplina*, desumptus.

Sata est olim cucurbita juxta arborem pinum, quæ grandis admodum & ramis patulis extabat. Cucurbita verò, cùm multis pluviis atque cœli temperamento crevisset, lascivire incipit, & ramulos audaciùs porrigere; jam serpebat in pinum, jam surgere, jam ramos & frondes involvere audebat, ampliora folia, candentes flores, prægrandia poma & virentia ostentans. Itaque tanto fastu atque insolentiâ intumuit, ut pinum arborem ausa sit aggredi; & vides, inquit, ut te supero, ut amplis foliis, ut virore præsto, & jamjam ad cacumen prosurgo? Tum pinus, quæ senili prudentiâ & robore pollebat, nihil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam; sed ità ad eam respondit, Ego hîc multas hyemes, calores, æstus, variásque calamitates pervici, & adhuc integra consisto: Tu ad primos rigores minus audaciæ habebis, cùm & folia concident, & viror omnis aberit.

MOR. Secundis rebus non est superbiendum.

Fabula de Corvo & Lupis ex *Joanne Ant.* *Campano desumpta.*

Corvus lupos per ardua montium juga comitatur, partem sibi prædæ fieri postulat, quia eos secutus nullo tempore destituisset, sociúsque fuisset. Repulsus deinde est à lupis, tanquam non eos, sed prædam cibúmque secutus: nec minùs luporum, si occiderentur, quàm cæterorum animalium exta fuisset voraturus.

MOR. Non quid agamus semper inspiciendum est; sed quo simus animo cùm agamus.

Altera de partu terræ, ex eodem.

Turgida olim facta tellus, & mirum in modum tumida, magnum aliquod paritura videbatur. Accurrunt finitimi, stupent agricolæ, terræ partum inter spem metúmque expectant. Alii Typhoëa illum centimanum, alii montes erupturos putabant. Aperitur terra, prodîit mus: & quod miraculo fore omnibus existimabatur, in risum atque jocum converterunt.

MOR. Non semper credendum promissis magnificis.

Apologus de membris & ventre, ex *Plinio* desumptus.

Humani artus, cùm ventrem otiosum viderent, ab eo discordârunt, & suum illi ministerium negaverunt. Cùm eo pacto & ipsi quoque deficerent, intellexerunt ventrem cibos acceptos per omnia membra dividere: & cum eo in gratiam redîerunt.

MOR. Magnæ res discordiâ pereunt, concordiâ valent.

De *Arione* & Delphino fabula elegantissima, ex libro 16. *A. Gellii.*

Vetus & nobilis Arion cantator fidibus fuit. Is loco & oppido Methymneus, terrâ atq; insulâ Lesbius fuit. Eum Arionem rex Corinthi Periander amicum amatúmque habuit artis gratiâ. Is indè à rege proficiscitur,

ſcitur, terras inclytas, Siciliam atq; Italiam, viſurus. Ubi eò venit, auréſq; omnium mentéſq; in utriuſq; terræ urbibus demulſit, in quæſtibus iſthîc, & voluptatibus amoribúſq; hominum fuit. Is tum poſtea, grandi pecuniâ & re bonâ multâ copioſus, Corinthum inſtituit redire. Navem igitur, & nautas, ut notiores amicioréſque ſibi, Corinthios delegit. Sed eo Corinthii homine accepto, naviq; in altum provectâ, prædæ pecuniæq; cupidi, ceperunt conſilium de necando Arione. Tum illum, ibi pernicie intellectâ, pecuniam cæteraq; ſua ut haberent dediſſe, vitã modò ſibi parcerent oraviſſe. Nautas precum ejus harum commiſertos eſſe illatenùs, ut ei necem adferre per vim ſuis manibus temperarent; ſed imperaviſſe, ut jam ſtatim coràm deſiliret præceps in mare. Homo ibi territus, & ſpe omni vitæ perditâ, id unum poſtea oravit, ut priùs quàm mortem oppeteret, induere permitterent ſua ſibi indumenta, & fides carpere, & canere carmen casûs illius ſui conſolabile. Feros & immanes nautas prolubium tum audiendi ſubit. Quod oraverat, impetrat. Atque ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus, ſtánſque in ſumma puppis foro, carmen, quod Orthium dicitur, voce ſublatiſſimâ cantavit. Ad poſtrema cantûs, cum fidibus ornatúq; omni, ſicut ſtabat, canebátque, jecit ſeſe procul in profundum. Nautæ, haudquaquam dubitantes quin periiſſet, curſum quem facere cœperant, tenuerunt. Sed novum, & mirum, & pium facinus contigit: Delphinum repentè inter undas adnaviſſe, & dorſo ſuper fluctus edito vectaviſſe, incolumíque eum corpore & ornatu Tænarum in terram Laconicam devexiſſe. Tum Arionem prorſus ex eo loco Corinthum petiviſſe, talémque Periandro Regi, qualis delphino vectus fuerat,

sese obtulisse, eique rem (sicut acciderat) narravisse. Regem isthac parùm credidisse, Arionem (quasi falleret) custodiri jussisse, nautas requisitos, ablegato Arione, dissimulanter interrogâsse, ecquid audîssent in eis locis, unde venissent, super Arione. Eos dixisse, hominem, cùm indè irent, in terra Italia fuisse, eúmq; illìc bene agitare, & studiis delectationibúsq; urbium florere, atq; in gratia pecuniáque magna fortunatum esse. Tum inter hæc eorum verba Arionem cum fidibus & indumentis, cum quibus se in salum ejaculaverat, extitisse. Nautas stupefactos convictósque ire inficias non quîsse.

MOR. Documento est hæc fabula, plùs aliquando inveniri in brutis animalibus clementiæ; quàm in his hominibus, qui præter opes nihil habent pensi, præter figuram nihil humanitatis.

NICOLAI GERBELII

Phorcensis Apologus lepidissimus.

De Aranea & Podagra.

ARanea, paululùm à texendi opere quietior, animi relaxandi gratiâ commodùm deambulabat. Huic se obviàm præbuit podagra, tametsi passibus ambiguis admodum ægrè illam assequeretur. Ejus diei itinere utcunq; emenso, non longè aberant ab oppidulo, cui regionis ejus incolæ Tyche nomen indiderant. Utrique consilium fuit conditionis suæ hospitem pervestigare. Aranea, non maximopere datâ operâ, in opulenti cujusdam civis ædes divertit: inibi quaquaversùm telas suas præpendebat, prætendebátque retia. Aderant illico nescio qui trygodæmones, qui textrinam illius demoliebantur: momentaneum itaque erat ipsius, quo etiam cunque se verteret, ædifi-

ædificium. Nusquam enim scopariorum oculatas scopas poterat effugere. Misera planè, quæ in tanta rerum omnium affluentia sola egebat, perturbatúrque. Podagra verò, mendicabuli instar, vix tandē egestosi cujuspiam tuguriolum impetrârat: in id loci cùm decubuisset, nihil non experiebatur miseriarum. Apponebatur cœnaturienti panis cibarius, aridis vix faucibus hianti hydropoterium. Jámq; diurno itinere lassescenti torus ligneus, nullis frondibus, nullo gramine, sed prætenuibus paleis insternebatur. Atqui dicere, non est hujus instituti, quàm convenerint malè membris mollibus, cuticulæ (ut ità dicerem) holosericæ, stragula tam dura, tam barbari villi. Oriente igitur vix tandē illo augusto sydere, quod exaudit, quod intuetur omnia, convenêre rursum aranea simul & podagra. Prior aranea præteritæ noctis molestias, tot locorum commutationes denarrat; nunc hero exprobrans munditiem, nunc nimiam scopariorum observantiam. Podagra contrà de hospitis sui egestate complura comminiscitur: nec otium habet administrare araneæ lividas vibices, quas adamantina fulcra tenellæ cuticulæ impresserant. Consilium ineunt, araneam deinceps pauperum tuguria, podagram verò divitum aulas debere subingredi: in hanc aranea pedibus, podagra animis vadit sententiā. Veruntamen tenebris jamjam increscentibus, urbi cuipiam sese approximant. Podagra, instituti non immemor, pedetentim se in nummosi cujusdam domum illatebravit. Quâ cōmodum ab hero conspectâ, (dii boni) quâ benevolentiâ, quâ humanitate, quibus nominibus excipitur! Supponuntur, substruuntúrq; olorinæ culcitræ, toralia perdicum subalaribus plumis referta. Taceo vinum dulce, vinum nigrum, Lesbium, Tarentinum. Taceo

ficedulas phasianos, atque eas aviculas, quæ variis superbiunt coloribus. In summa nihil deliciarum, nihil voluptatũ non exhauriebat. Aranea, pauperis casam ingressa, telas orditur, quaquaversùm parietes intè patent, retia suspendit, orbiculari operi manibus pedibúsq; incumbit: reficit abrupta, perficit intercepta: &, ut dicam breviter, vacua dominatur in aula : *nullas insidias, nullos formidat insultus : imò verò etiam scopis superior omnibus. Non multò pòst podagra araneam convenit; delicias suas, felicitatem, fortunas ampliter exornat. Aranea miris laudibus extollit imperium suum, ædificandi texendíq; libertatem. Placuit tandem hac utrisq; sententia: Quorsumcunq; proficiscerentur, podagram in divitum domos; araneam in pauperum tuguria debere divertere.*

MOR. Apologus hic, tametsi ad usus varios accommodari queat, id tamen inprimis declarat, Alium in alio loco fortunatiorem esse: Præterea, morborum domicilium esse divitum aulas: Ad ultimum, nusquam libertatem majorem, quàm ubi divitiarum minus.

LAURENTII ABSTEMII,

viri elegantissimi & amœni ingenii, fabulæ elegantissimæ, nuper per clariss. poetam & philosophum *Gargetium* emaculatæ.

Domitius Palladius Gouranus Pollioni Padio, Sacerdoti venerando, S. P. D.

JAmpridem tuo sermoni de *Abstemio*, frequenti literatorum consessu, *Pollio* venerande, non invitus interfui, cùm minime prætexatis, ut ità dicam, laudibus hominem celebrares, adeóque in arcem evasisti, ut nemo (sanè meâ sententiâ) eum cumulatiùs laudare potuerit. Mox indè secedens, hæc omnia animo diu volutabam, unde tanta conflueret laudationis abundantia, unde tanta non vulgaris observatio emanaret, unde denique amicitia adeò perfecta exoriretur. Proculdubio non aliunde mecum eandem collegi, quàm ex præclaro ejus virtutis nomi-

ne proficisci, cujus quidem vis magna & præpotens est. Quamobrem non possum profectò non suspicere ingenium tuum amabile, tuúmq; animum virtutibus fultum diligentiùs non admirari, qui neque ambitione, neq; invidiâ, neque aliquo alio livore devincitur. Siquidem omnes, quas mereatur *Abstemius* noster, laudes non transis silentio: imò ad illas ipsas cumulandas, ob ejus incredibilem eloquentiam singularémque doctrinam ultro accedis; idque haud abs re, cùm pater omnium elegantiarum, atque idem leporum omnium, meritò sit & habeatur. Et ut hæc, clariore luce, non officii gratiâ aut temerè dicantur, quotidie quodammodo aliqua ejus librorum monumenta existere videmus, quæ undique perfectâ verborum concinnitate, perspicacissimeque sententiis scatent. Nam modò dicam de hoc *Apologorum* libello nuper impresso, in quo perspicuè insignis ejus ingenii amœnitas non absque laude maxima redundare videtur. Quare non vereor, ut is remisso cujuscunque animo pessum eat, *Abstemióque* (absit invidia verbo) omnium quam jucundissimo detrahatur; cui & te & me, ob tanti nominis celebritatem, nullâ unquam in re defuturos esse liquidò constabit. *Vale.*

Laurentius Abstemius Octaviano Ubaldino *Comiti Mercatelli, S. P. D.*

EDiturus hunc *Apologorum* libellum, quem de numero fabularum *Hecatomythium* nuncupavi, multùm diúque dubitavi, *Octaviane* Princeps inclyte, tuóne eum nomini potissimùm dedicarem. Nam cùm tuam in me, non sine plurimis beneficiis, perspicerem benevolentiam, non aliquid mearum vigiliarum tibi devovere, ingratissimi hominis esse videbatur. Rursus, cùm tuorum in me officiorum numerum, divináſque virtutes tuas mecum ipse revolverem, indignum tantis meritis, tantâq; sapientiâ, munusculum hoc esse cernebam. Hanc tandem dubitationem meam amovit humanitas & prudentia tua: quâ non tam res tibi dono datas, quàm offerentium voluntatem, soles inspicere. Addidit quoque mihi animum *Guidus Ubaldus*, clarissimus dux, & Princeps unus omni laude major, qui opusculum meum, *De nonnullis locis obscuris*, superiori anno ei dedicatum, vultu ità placido & serenâ fronte suscepit, ut sperare meritò possim, hoc tibi qualecunque fore non ingratum. Non mediocriter etiam me incitârunt *Georgius Emus*, pro *Venetis* hîc agens Legatus, non solùm Patriciâ nobilitate, verùm etiam bonarum artium studiis clarus: & *Carolus Vorandus Cæsenas*, Archidiaconus *Cæsenæ*: & *Alexandri Pontificis Maximi* cubicularius, vir omni literarum genere præstans: necnon *Renatus Melioratus*, & *Robertus Ursus Ariminensis*, Jurisconsulti clarissimi, nec minùs qui humanitatis vacant studiis eruditi. Hi enim, aliíque complures, optimi harum rerum censores, cùm hunc libellum legissent, multis me verbis sunt ad editionem cohortati. Non putavi igitur tam humano Principi hoc munus ingratum futurum, quod tot eruditis viris antè placuisse cognoveram. Accipe igitur hoc quicquid est libelli ab *Abstemio* tuo: cujus mentem animúmque si penitùs posses inspicere, in hac tenui re magnum munus tibi judicares oblatum. Nè quis autem inutilem & inanem

inanem hunc meum scribendi laborem existimaret, præfatiunculam quandam præponendam censui; quâ intelligeretur, doctos etiam & claros viros in magnis rebus, hujusmodi fabulis non voluptatis tantùm verùm etiam utilitatis gratiâ, delectatos. Sedulò dedimus operam, ut seria potiùs quàm jocos saperent:. unde ridiculas multas, quæ inter componendum sese mihi offerebant, consultò præterii, quia nimis lascivæ, & tanti Principis gravitate mihi videbantur indignæ. Non tamen ità agrestis esse volui, quin eas aliquâ urbanitate adspergerem, maximè ad Principem scribens: cùm Principes, curarum mole pressi, soleant interdum recreandi animi gratiâ jocos appetere.

Ejusdem Abstemii *Proœmium.*

COgitanti mihi varia scriptorum genera, qui, ut humanæ vitæ prodessent, cogitationes suas literarum mandavêre memoriæ: qui Apologos scripsêre, non postremo loco digni esse videntur. Non modò enim mortalium animos incredibili quâdam afficiunt voluptate; verùm etiam ad res honestas utilésque peragendas suis fabellis magis, quàm Philosophi suis præceptis alliciunt. Nam ità in legentium animos quâdam jucunditate penetrant, & quibusdam similitudinibus, quæ maximè ad commovendos animos valent, quid vitandum faciendúmque sit ostendunt; ut omnes etiam inviti illis assentiri cogantur. Sensus autem audiendi fastidiosissimus res etiam utiles honestásque haud facilè admittit, nisi fuerint aliquâ urbanitate conditæ. Testis quidam orator *Atheniensis*, qui ad *Athenienses* verbo faciens, cùm eos minùs attentos videret, rogavit ut saltem fabulam audire dignarentur. Quo impetrato, *Ceres*, inquit, *& hirundo, & anguilla, simul iter facientes, ad quendam fluvium pervenerunt. Hirundo quidem supervolavit: anguilla autem amnem tranavit.* Quod cùm dixisset, obticuit: interrogantibus autem illis quid *Ceres* egisset; *Vobis inquit, Dea vestra succensuit, quòd eos, qui vobis utilia suadent, audire nolentes, tàm attentis auribus confabulantes auditis.* Quantam vim Apologi habeant ad animos commovendos, cùm multis possem, tribus tamen contentus exemplis ostendere. *Samiis*, rectorem populi morti addicere volentibus, *Æsopus* hâc fabellâ dissuasit, dicens, *Vulpem quandam fluvium transeuntem, in lacunam fuisse propulsam: unde cùm exire non posset, tenaci limo retenta, muscarum affligebatur aculeis, Quod herinaceus conspicatus, misericordiâ motus est, interrogavitque, an vellet, ut ab ea muscas abigeret. At illa abnuit dicens, Hæ meo sanguine jam plenæ, parvam mihi possunt inferre molestiam: si autem has abigeres, aliæ famelicæ supervenient, quæ quicquid mihi superest sanguinis exhaurient, Ità, O viri Samii, vobis eveniet, Si enim hunc rectorem vestrum jam locupletem occideretis, alios ligatis necesse est qui dum se opibus volent implere, quicquid hic vobis reliquit, eripient.* His verbis moti *Samii* ab incepto destitêre. Hâc ratione adductus *Tiberius Cæsar* diuturnos magistratus dabat: unde, ut refert *Josephus*, ubi eo per viginti annorum spatia per duos tantùm Præsides, *Gratum*, scilicet, & *Pilatum*, est gubernata *Judæa*. *Non parcit populis regnum breve*, ut inquit

Statim,

Statim. Himerenses Phalaridem, Agrigentinorum Tyrannum, ducem exercitûs sui eligere volentes, *Stesichorus* Poeta hoc Apologo deterruit, *Equus*, dicens, *solus pascebatur in prato; adveniente autem cervo & pascua corrumpente, consuluit hominem, quâ posset illum arte punire: cui homo, Si frænum, inquit, acceperis, & me armatum dorsum tuum ascendere permiseris. Cùm huic consilio esset obsecutus, cervum quidem hominis auxilio victor abegit: sed* Non ampliùs hominem dorso, non frænum depulit ore. *Ità* inquit, *Stesichorus, viri Himerenses, vobis eveniet: si Phalaridem ducem effecietis; hostes quidem vestros punietis; sed huic tyranno perpetuò servietis.* Quibus verbis territi *Himerenses* hujusmodi ducis eligendi consilium deposuere. Cùm populus *Romanus* à Senatu secessisset, quòd tributum & militiam non tolerarent, nec ullo pacto reduci posset, nonne *Agrippa Menenius* eum hoc Apologo revocavit? *Olim*, inquiens, *Quirites, humani artus, ventrem otiosum & desidem intuentes, ab eo discordârunt, nec ampliùs illi cibum ministrare decreverunt: sed cum ipsi, quæque alimenta illi denegando, quæ per omnia membra deferuntur, deficerent, cum eo in gratiam redîerunt, Eodem*, inquit, *modo Senatus & populus, quasi venter & membra, alter alterius auxilio indiget; & ut discordiâ intereunt, ità concordiâ valent.* Quâ fabulâ populus revocatus, cum Senatu in gratiam rediit. Non immeritò igitur non solùm *Græci* & *Latini* Poetæ, ut *Hesiodus* & *Horatius*, hujusmodi fabulas suis operibus inseruerunt; verùm etiam maximi & celeberrimi Philosophi, ut *Plato, Aristoteles, Plutarchus*, & multi alii, eas plurimùm commendârunt, & ad institutionem moralis & civilis vitæ non minimum facere arbitrati sunt. Quocirca *Omnibonus Leonicenus*, & *Laurentius Valla*, viri ætatis nostræ doctissimi, paucos *Æsopi* Apologos è *Græco* in *Latinum* vertêre; quos sibi laudi, cæteris verò voluptati & utilitati fore non dubitârunt; & jure quidem: leguntur enim, & in doctissimorum virorum manibus quotidie versantur. Non video igitur, cur has componendo fabellas laude fraudari debeam, quam cæteri *Latini* ex translatione consecuti sunt, nisi adeò invidi sumus, ut *Latinis* licere non putemus, quod *Græcis* est cum summa omnium laude concessum.

LAUR. ABSTEMII

FABULÆ.

De Mure in cista nato.

M*Us in cista natus omnem ferè ibi duxerat ætatem, nucibus pastus, quæ in ea servari solebant. Dum autem circa oras cistæ ludens decidisset, quæreretque adscensum, reperit epulas lautissimè paratas: quas cùm gustare cœpisset,*

Quam

Quàm stultus, inquit, hactenus fui, qui in toto terrarum orbe nihil melius cistulâ meâ esse credebam! ecce quàm suavioribus hîc vescor cibis!

Hæc fabella indicat, non ità patriam diligendam, ignobilis si sit, ut alia non adeamus loca, cùm alibi beatiores esse possimus.

De Rustico impetrante ut triticum absque aristis nasceretur.

IMpetraverat à Cerere Rusticus quidam, ut triticum absque aristis nasceretur, nè metentium trituranti-úmque manus læderet: quod ubi inaruit, à minutis avibus depastum est. Tum rusticus, Quàm digna, inquit, patior, qui, parva commoditatis causâ, emolumenta quàm maxima perdidi!

Fabula indicat, parva incommoda majori utilitate pensanda.

De Accipitre Columbam insequente.

CUm accipiter columbam præcipiti insequeretur volatu, villam quandam ingressus, à rustico captus est: quem blandè, ut se demitteret, obsecrabat: non enim te læsi, dixit. Cui rusticus, Nec hæc, respondit, te læserat.

Fabula indicat, meritò puniri, qui innocentes lædere conantur.

De Aranea & Hirundine.

ARanea in hirundinem excandescens, quæ muscas, qui suus est cibus, capiebat, retia in foribus per quas volitare solebat, ut eam caperet, suspenderat. Hirundo verò advolans retia cum textrice per aëra portabat. Tum aranea in aere pendens, & sese jamjam perituram intelligens, Quàm justè hæc patior, dicebat, quæ minima volatilia magno labore vix capiens, credidi tam magnas aves posse comprehendere!

Hâc monemur fabulâ, nè viribus majora aggrediamur.

De Rustico amnem transituro.

RUsticus torrentem transiturus, qui fortè imbribus excreverat, quærebat vadum. Et cùm primùm eâ

fluminis partem tentâsset, quæ quietior placidiórque videbatur, reperit eam altiorem, quàm animo erat opinatus: rursus, ubi breviorem tutiorémque adinvenit, ibi majorum aquarum strepitu fluvius decurrebat. Tum secum, Quàm tutiùs, inquit, clamosis aquis, quàm quietis & silentibus vitam nostram credere possumus?

Hâc admonemur fabulâ, ut minùs verbosos & minaces, quàm quietos extimescamus.

De Columba & Pica.

COlumba interrogata à pica, quid eam induceret, ut in eodem semper loco nidificaret, cùm ejus pulli indè sibi semper surriperentur; Simplicitas respondit.

Hæc indicat fabula, facilè viros probos sæpe decipi.

De Cuculo & Accipitre.

IRrisus ab accipitre cuculus, quòd, cùm sibi & corpore par, & colore non absimilis esset, præ angustia animi potiùs vermibus terrenis, quàm suavibus aliarum avium carnibus, vesceretur; vidit paucis pòst diebus accipitrem à rustico, cujus columbas insectabatur, captum, ad metum cæterorum, ex alta turre pendere: Cui cuculus, Quàm meliùs tibi, inquit, amice, fuisset vermes venari, quàm alienas aves impetere!

Hæc fabula indicat, eorum vitam tutiorem esse & magìs probandam, qui suis rebus sine periculo sunt contenti; quàm illorum, qui aliena appetentes adeunt magna vitæ discrimina.

De Asino & vitulo.

ASinus & vitulus cùm in eodem pascerentur prato, sonitu campanæ hostilem exercitum adventare præsentiebant. Tum vitulus, Fugiamus hinc, ô sodalis, inquit, nè hostes nos captivos abducant. Cui asinus, Fuge tu, inquit, quem hostes occidere & esse consueverunt: asini nihil interest, cui ubique eadem ferendi oneris est proposita conditio.

Hæc fabula servos admonet, nè dominos magnopere mutare formident; modò prioribus deteriores futuri non sint.

De Vulpe & Mulieribus gallinas edentibus.

VUlpes, juxta villam quandam transiens, conspexit catervam mulierum plurimas gallinas opiparè assatas alto silentio comedentem: ad quas conversa, Qui clamores, inquit, & canum latratus contra me essent, si ego facerem quod vos facitis! Cui respondens quædam anus, Pessima animalium, inquit, nos quæ nostra sunt comedimus; tu verò aliena furaris.

Hæc fabula nos admonet, nè putemus nobis in aliena licere quod propriis dominis licet.

De Capon bus pinguibus & macro.

VIr quidam complures capones in eodem ornithoboscio inclusos largo nutricaverat cibo, qui pingues effecti sunt omnes præter unum, quem ut macilentum irridebant fratres; Dominus, nobiles hospites lauto & sumptuoso accepturus convivio, imperat coquo, ut ex his interimat coquátque quos pinguiores invenerit. Hoc audientes corpulenti sese afflictabant, dicentes, Quantò præstitisset, nos macilentos esse!

Hæc fabula in pauperum solamen confiсta est, quorum vita tutior est quàm divitum.

De Trabe & Bobus eam trahentibus.

TRabs ulmea de bobus conquerebatur, dicens, Ingrati, ego multo tempore meis vos frondibus alui: vos verò me nutricem vestram per saxa & luta trahitis. Cui boves, Gemitus, suspiriáque nostra, & stimulus quo pungimur, te docere possunt, quòd te trahimus inviti. Ignovit trabs.

Hæc nos docet fabula, nè in eos excandescamus, qui non suâ sponte nos lædunt.

De Arboribus pulchris & deformi.

ARbores complures in eodem creverant loco proceræ, rectæ, enodésque, præter unam humilem, parvam, nodosámque: quam ut deformem pusillámq; cæteræ ludibrio

brio habere solitæ erant. Ædificaturus domum loci dominus jubet omnes excîdi, præter eam, quæ brevitate & deformitate suâ ædificium indecorum reddituta videbatur. Cæteris excisis, deformis hæc secum dicebat, De te non ampliùs querar, natura, quòd me turpem genueris, cùm formosis tam magna videam imminere discrimina.

Hæc fabula nos admonet, nè doleamus nos natos esse deformes, cùm multis formositas sæpe nocuerit.

De Cygno in morte canente reprehenso à Ciconia.

CYgnus moriens interrogabatur à ciconia, cur in morte, quam cætera animalia adeò exhorrent, multò suaviores, quàm in omni vita, emitteret sonos; cùm potiùs mœstus esse deberet. Cui cygnus, Quia, inquit, neque cibi quærendi curâ ampliùs cruciabor, neque aucupum laqueos extimescam.

Hæc fabula admonet, nè mortem formidemus, quâ omnes vitæ præsentis miseriæ præciduntur.

De muliere virum morientem flente, & parente eam consolante.

MUlierem adhuc juvenem, cujus vir animam agebat, parens consolabatur, dicens, Nè te afflictes, nè tantoperè luges, filia: alium enim virum tibi inveni, isto longè formosiorem, qui prioris desiderium facilè mitigabit. At mulier doloris impatiens, ut quæ maritum ardenti amore prosequebatur, non modò verba parentis non admittebat, sed intempestivam alterius mariti mentionem accusabat. At ubi maritum defunctum vidit, inter lacrymas & luctus parentem interrogat, an adsit juvenis ille, quem sibi in virum dare velle se dixerat.

Fabula indicat, quàm citò defunctorum maritorum amor ex uxorum animis excidere soleat.

De Muliere Amatoris discessum flente.

MUlier impudica amatorem suum abeuntem, quem omnibus ferè rebus spoliaverat, multis lacrymis prosequebatur. Interrogante autem eam vicinia, cur tam immoderatè fleret; Non discessum ejus, inquit, sed pallium quod ei reliqui fleo.

Fabula indicat, non amatores, sed etiam bona, à meretricibus amari.

De Musca quæ quadrigis insidens pulverem se excitâsse dicebat.

QUadrigæ in stadio currebant, quibus musca insidebat. Maximo autem pulvere, tum equorum pedum pulsu, tum rotarum volutatione exorto, dicebat musca, Quàm magnam vim pulveris excitavi!

Hæc fabula ad eos spectat, qui, cùm ignavi sint, alienam tamen gloriam suis magnificis verbis in se transferre conantur.

De Anguilla conquerente, quòd magis quàm serpens infestaretur.

ANguilla interrogabat serpentem, quare, cùm similes essent, atque cognati, homines tamen se potiùs quàm illum insequerentur. Cui serpens, Quia raro, inquit, me lædunt impunè.

Hæc fabula indicat, minus lædi solere, qui sese ulciscuntur.

De Asino, Simia, & Talpa.

COnquerente asino quòd cornibus careret, simia verò quòd cauda sibi deesset; Tacete, inquit, talpa, cùm me oculis captum esse videatis.

Hæc fabula ad eos pertinet, qui non sunt suâ sorte contenti: qui, si aliorum infortunia considerarent, æquiore animo tolerarent sua.

De Nautis Sanctorum auxilium implorantibus.

NAuta quidã in mari subitâ & atrâ tempestate deprehensus, cæteris ejus sociis diversorum divorum auxi-

auxilium implorantibus, Nescitis, inquit, quid petitis. Antè enim quàm sancti isti ad Deum pro nostra liberatione se conferunt, hâc imminente procellâ obruemur. Ad eum igitur confugiendum censeo, qui, absq; alterius adminiculo, à tantis malis nos poterit liberare. Invocato igitur Dei omnipotentis auxilio, illico procella cessavit.

Fabula indicat, ubi potentioris auxilium haberi potest, ad imbecilliores non confugiendum.

De Piscibus è sartagine in prunas desilientibus.

PIsces adhuc vivi in sartagine ferventi oleo coquebantur; quorum unus, Fugiamus hinc fratres, inquit, nè pereamus. Tum omnes pariter è sartagine exilientes in ardentes prunas deciderunt. Majore igitur dolore affecti damnabant consilium quod ceperant, dicentes, Quantò atrociori nunc morte perimus!

Hæc nos admonet fabula, ut ità præsentia vitemus pericula, nè incidamus in graviora.

De Quadrupedibus societatem adversùs aves cum piscibus ineuntibus.

QUadrupedes, cùm bellum sibi ab avibus esset indictum, cum piscibus fœdus ineunt, ut eorum auxilio se ab avium furore tuerentur. Cùm autem optata expectarent auxilia, pisces negant se per terram ad eos accedere posse.

Hæc nos admonet fabula, nè eos nobis socios faciamus, qui, cùm opus sit, nobis adesse non possunt.

De Legato avaro tubicines decipiente.

QUidam avarus pro patria legatus in aliam urbem profectus erat; cui tubicines præstò adfuerunt, ut illius aures tubarum clangore, loculos autem suos pecuniâ impleant. Quibus ille renuntiari jubet, non esse tunc

locum cantibus; se in summo luctu & mœrore constitutum, matrem enim suã obîisse. Tubicines autem spe frustrati & mœsti abeunt. Amicus quidam legati, audiens luctum, ad eum visendum consolandúmque accedit, interrogátque, quamdudum mater ejus obîisset. Quadraginta jam anni sunt, inquit, Tum amicus, intellectâ legati strophâ, in risum effusus est.

Hæc fabula in avaros facit, qui omni arte student conservare pecuniam.

De Viro, qui ad Cardinalem nuper creatum gratulandi gratiâ accessit.

VIr quidam facetus admodum & urbanus, audiens amicum suum ad Cardinalatûs dignitatẽ adsumptum, ad eum gratulandi gratiâ accessit. Qui honore tumidus, amicum veterem agnoscere dissimulans, quisnam esset, interrogabat. Cui ille, ut erat ad jocos promptus, Misaresco, inquit, tibi cæterisq; qui ad ejusmodi honores perveniunt: quamprimum enim dignitatis ejusmodi estis assecuti, visum, auditúmque, & cæteros sensus ità amittitis, ut pristinos amicos ampliùs non dignoscatis.

Hæc fabula eos notat, qui in altum sublati veteres dispiciunt amicitias.

De Juvene Senis curvitatem irridente.

JUvenis quidam, conspicatus senem in arcûs tensi similitudinem curvum, interrogavit, an sibi arcum vellet vendere. Cui ille, Ecquid est tibi opus pecuniam amittere? si enim ad meam perveneris ætatem, absq; pecunia arcum tibi natura concedet.

Hæc fabula indicat, minimè irridenda vitia senilis ætatis, quam nemo vivendo effugere potest.

De Sene puellam in uxorem accipiente.

VIr quidam imprudens, exacto septuagesimo vitæ anno, puellam duxerat in uxorem, qui ad id tempus in cœlibatu permansisset. Cui cùm debitũ solvere non posset,

dicere

dicere solebat, Quàm malè vitã meam disposui! Juveni enim mihi uxor deerat, nunc autem senex desum uxori.

Hæc fabula innuit, omnia suo tempore peragenda.

De Aquila & Pica.

PIca aquilam rogabat, ut se inter suos familiares & domesticos acciperet; quando id mereretur, cùm corporis pulchritudine, tum ad mandata peragenda linguæ volubilitate. Cui aquila, Hoc facerem, respondit, ni vererer, nè quæ intra tegulam fiant, tuâ loquacitate cuncta efferres.

Hæc fabula monet, linguaces & garrulos domi non habendos.

De Turdo amicitiam cum Hirundine ineunte.

GLoriabatur turdus, se amicitiam contraxisse cum hirundine. Cui mater, Stultus es, fili, inquit, si credis cum ea posse convivere, cùm uterque vestrûm diversa soleat appetere loca: tu enim frigidis, illa tepidis delectatur locis.

Hâc monemur fabulâ, nè eos nobis faciamus amicos, quorum vita à nostra dissentit.

De Rustico & Mure.

RUsticus quidam erat admodum pauper, sed adeò facetus, ut nè calamitatis quidem tempore, nativi lepôris oblivisceretur. Is cùm villam suam casu igne injecto ità ardentem videret, ut aliquo modo ignem extinguere posse diffideret, mœstus spectat incendium. Interim cernit murem quendam, qui, villâ egressus, periculum quàm ocyssimè fugiebat. Oblitus damnorum rusticus accurrit; & murem corripiens, illum in medium jecit incendium, dicens, Ingratum animal, tempore felicitatis mecum habitâsti: nunc quia fortuna mutata est, villam meam deseruisti.

Fabula indicat eos non esse veros amicos, qui arridente fortunâ à latere tuo non discedunt, turbatâ autem, præcipiti abeunt cursu.

De Eremita ægrotante.

INsitum est à natura omni animantium generi, ut rei Venereæ libidine incitentur, à qua siqui homines, qui corvo albo rariores sunt, se abstinere volunt, sæpe in graves morbos incidere solent. Quidam igitur eremita ipsâ adolescentiâ ità titillationes carnis evicerat, ut usq; ad quintum & vigesimum ætatis annum virgo permanserit. Cùm autem eâ ætate gravissimè ægrotare cœpisset, medici nullum aliud salutis ejus remedium se invenire dicebant, nisi ut cum aliqua muliere coiret. Diu eremita recusavit, mori se potiùs velle dicens, quàm virginitatem, rem tam præclaram, & Deo maximè gratam, amittere: assueti enim virtutibus ægrè illas à se discedere patiuntur. Victus tandem precibus, & cupiditate vitæ, quâ nihil homini sanæ mentis dulcius est, adductæ sibi mulieris infusus gremio, placidum petiit per membra soporem. *Experrectus autem vehementer angebatur, & tantam vim lacrymarum effundebat, ut omnes, qui aderant, illius misererentur: quisq; igitur consolari, & ut bono animo esset hortari, quoniam Deus clementissimus Pater ei ignosceret, quia non voluptatis, sed recuperandæ sanitatis causâ tale opus perpetrâsset. At ego, inquit, istud non fleo; sed quòd tantam dulcedinem citiùs expertus non sum.*

Hæc indicat fabula, humanam naturam adeò peccatorum illecebris delectari, ut vitiorum voluptatem facilè virtutum amaritudini anteponat.

De Divite quodam & Servo.

VIr erat dives, servum habens tardi ingenii, quem regem stultorum solebat nuncupare. Ille his verbis sæpiùs iratus, statuit hero par referre. Semel enim in herum conversus, Utinam, inquit, rex stultorum essem!

sem! in toto enim terrarum orbe nullum meo latius esset imperium, & tu quoque meo subesses imperio.

Fabula indicat, omnia plena esse stultorum.

De Vidua Virum petente.

V*Idua quædam dives à vicina petebat, ut maritum sibi reperiret, quem non coitûs gratiâ (qui ingratus admodum sibi erat) sed nè bona sua dilapidarentur, exoptare se dicebat. Mulier sagax, & viduæ versutias intelligens, se inquisituram pollicetur. Paucis pòst diebus viduam conveniens; Reperi, inquit, tibi virum ex animi tui sententia: est enim vir prudens, ad res gerendas natus, & genitalibus caret, quæ tibi cordi non sunt. Cui vidua, Abi hinc, inquit, in malam rem cum isto marito tuo illepido: etsi enim coitûs appetens non sum, volo tamen habeat quod nos reconciliet, si quando cœperimus esse discordes.*

Hæc fabula indicat, nullum matrimonium felix, si clavus defuerit, qui virum & mulierem arctissimè constringat.

De Canibus urbanis Villaticum insequentibus.

C*Anes complures urbani quendam villaticum præcipiti insequebantur cursu: quos diu ille fugit, nec repugnare ausus est. At ubi ad insequentes conversus substitit, & dentes ipse quoque ostendere cœpit, omnes pariter substiterunt, nec aliquis urbanorum illi appropinquare audebat. Tunc imperator exercitûs qui fortè ibi aderat, ad suos conversus milites, Commilitones, inquit, hoc spectaculum nos admonet, nè fugiamus, cùm præsentiora fugientibus, quàm repugnantibus videamus imminere pericula.*

De Anu Dæmonem accusante.

V*Olunt homines ut-plurimùm, quando suâ culpâ aliquid sibi acciderit adversi, in fortunam, vel in dæ-*

monem culpam conferre, ut se crimine exuant; adeò omnes sibi indulgent. Hoc dæmon ægrè ferens, cùm videret anum quandam arborem ascendentem, ex qua illam ruituram, & in se culpam collaturam prævideret, accitis testibus, dixit, Videte anum illam absque meo consilio arborem ascendentem, unde eam casuram esse prospicio: estote mihi testes, me ei non suasisse, ut soleata illam ascenderet. Mox anus cecidit: & cùm interrogarent, cur soleata arborem ascendisset; Dæmon, inquit, me impulit. Tum dæmon, adductis testibus, probavit, id ab anu absque suo factum esse consilio.

Fabula indicat, homines minimè veniâ dignos, qui, cùm liberè peccent, fortunam vel dæmonem accusant.

De Testudine & Ranis

T*Estudo conspicata ranas, quæ in eodem stagno pascebantur, adeò leves agilésq; ut facilè quolibet prosilirent, & longissimè saltarent; naturam accusabat quòd se tardum animal & maximo impeditum onere procreâsset, ut neque facilè se movere posset, & magnâ assiduè mole premeretur. At ubi vidit ranas anguillarum escam fieri, & cujuscunque vel levissimo ictui obnoxias, aliquantulum recreata dicebat, Quantò melius est onus, quo ad omnes ictus munita sum, ferre, quàm tot mortis subire discrimina!*

Hæc fabula indicat, nè ægrè feramus dona naturæ, quæ majori nobis commodo sæpe sunt, quàm nos intelligere valeamus.

De Glitibus quercum eruere volentibus.

G*Lires quercum arborem glandiferam dentibus eruere destinaverant, quò paratiorem haberent cibum, nè victûs gratiâ toties ascendere & descendere cogerentur. Sed quidam ex his, qui ætate, & usu rerum, ac prudentiâ cæteris longè anteibat, eos absterruit, dicens,*

Si

Si nutricem nostram nunc interficiemus, quis futuris annis nobis ac posteris nostris alimenta præbebit?

Fabula hæc monet, virum prudentem debere non modò præsentia intueri, verùm etiam futura longè prospicere.

De Cane & Hero.

CAnem quidam habens, quò magis illi diligeretur, semper eum suis pascebat manibus, ligatúmque solvebat; ligari autem & verberari jubebat à servo; ut beneficia à se, maleficia autem à servo in illum viderentur esse collata. Ægrè autem ferens canis se assiduè ligari verberaríque, aufugit: & cùm increparetur à domino ut ingratus, & tantorum beneficiorum immemor, qui à se fugisset, à quo semper dilectus pastúsq; fuisset, ligatus autem verberatúsque nunquam; respondit, Quod servus tuo jussu facit, à te factum puto.

Fabula indicat, eos malefactores habendos, qui maleficiorum causa fuêre.

De Avibus Scarabeos timentibus.

MAgnus timor aves incesserat, nè scarabei arcu pilari eas occiderent, à quibus magnam pilarum vim in sterquilinio summo labore fabricatam audîerant. Tunc passer, Nolite, inquit, expavescere: quomodo enim pilas in nos per aëra volantes jacere possunt, cùm eas per terram magno molimine vix trahant?

Hæc Fabula nos admonet, nè hostium opes extimescamus, quibus deesse videmus ingenium.

De Urso & Apibus.

URsus ictus ab ape, tantâ irâ percitus est, ut alvearia, in quibus apes mellificaverunt, tota unguibus discerperet. Tunc apes universæ, cùm domos suas dirui, cibaria auferri, filios necari viderent, facto impetu, aculeis ursum invadentes penè necavêre. Qui, ex earum manibus vix elapsus, secum dicebat, Quantò melius

erat, apis unius aculeum tolerare, quàm tot in me hostes meâ iracundiâ concitare!

Hæc fabula innuit, longè meliùs interdum esse injuriam unius sustinere, quàm, dum unum punire volumus, multos nobis inimicos comparare.

De Aucupe & Fringilla.

Auceps tetenderat volucribus retia, largámque illis in area effuderat escam, pascentes tamen aves non capiebat, quia sibi videbantur pauca; quibus pastis ac avolantibus, aliæ pastum advenerunt; quas quoque propter paucitatem capere neglexit. Hoc per totum diem ordine servato, ac aliis advenientibus, aliis abeuntibus, illo semper majorem prædam expectante, tandem advesperascere cœpit. Tunc auceps, amissâ spe multas capiendi, cùm jam tempus esset quiescendi, attrahens retia, unam tantùm fringillam, quæ infelix in area remanserat, cepit.

Hæc fabula indicat, qui omnia comprehendere voluit, sæpe pauca vix capere posse.

De Milite & duobus Equis.

Miles equum habens optimum, emit alium nequicquam illi bonitate parem, quem multò diligentiùs quàm priorem nutriebat. Tunc posterior priori sic ait, Cur me dominus quàm te impensius curat, cùm tibi neq; pulchritudine, neq; robore, neq; velocitate comparandus sim? Cui ille, Est hæc, inquit, hominum natura, ut semper in novos hospites benigniores sint.

Hæc fabula indicat hominum amentiam, qui nova, etiamsi deteriora sint, solent veteribus anteponere.

De Sue & Cane.

Sus irridebat canem odorisequum, quòd domino murmure & caudâ adularetur, à quo ad artem aucupatoriam multis verberibus, auriúmq; vellicationibus fuerat instructus. Cui canis, Nescis, inquit, insane, nescis

quæ

quæ ex verberibus illis sum consecutus. Per ea enim suavissimis perdicum coturnicúmque carnibus vescor.

Hæc fabula nos monet, nè iniquo feramus animo præceptorum verbera, quæ multorum bonorum causa consuevêrunt esse.

De Trabe boum pigritiam increpante.

T*Rabs, quæ curru vehebatur, boves ut lentulos increpabat, dicens, Currite pigri, onus enim leve portatis. Cui boves, Irrides nos? responderunt: ignoras quæ te pœna maneat. Onus hoc nos citò deponemus, tuum autem tu, quoad rumparis, sustinere cogêris. Indoluit trabs, nec ampliùs boves convitiis lacessere ausa est.*

Hæc fabula quemlibet monet, nè aliorum insultet calamitatibus, cùm ipse possit majoribus subjici.

De Carduele & Puero.

C*Arduelis avis interrogata à puero, à quo delitiis habita, & suavibus largisq; cibis nutrita fuerat, cur caveâ egressa regredi nollet: Ut meo, inquit, me arbitratu, non tuo, pascere possim.*

Hæc fabula indicat, vitæ libertatem cunctis delitiis anteponendam.

De Scurra & Episcopo.

S*Curra quidam calendis Januarii ad episcopum quendam divitem quidem, sed avarū, accedens, numisma aureum strenæ nomine petiit. Antistes insanire hominem dixit, qui crederet tantam pecuniam sibi in strenam dari. Tum scurra nummum argenteum efflagitare cœpit. Sed cùm ille hoc quoque nimium sibi videri diceret, æreum quadrantem ut saltem sibi traderet, orabat. Sed cùm nè hunc quoque posset ab episcopo extorquere, Reverende, inquit, Pater, saltem benedictione tuâ me pro strena imperti. Tunc episcopus, Flecte, inquit, genua, fili, ut tibi benedicam. At ego, inquit scurra, benedictionem istam tuam tam vilem nolo: si enim nummum*

 æreum

aream valeret, eam mihi nunquam profectò concederet.

Hæc fabula contra eos Episcopos & Sacerdotes conficta est, qui divitias & opes pluris faciunt, quàm cuncta Ecclesiæ sacra atque mysteria.

De Upupa indignè honorata.

INvitatæ ferè omnes aves ad aquilæ nuptias, indignè ferebant upupã cæteris præferri, quia coronâ insignis esset, & versicoloribus pennis ornata; cùm semper inter stercora & sordes solita esset volitare.

Hæc fabula stultitiam eorum arguit, qui in hominibus honorandis, potiùs vestium nitorem præstantiamque formæ, quàm virtutes morésque soleant attendere.

De Sacerdote & Pyris.

SAcerdos quidam gulosus, extra patriam ad nuptias proficiscens, ad quas fuerat invitatus, reperit in itinere pyrorum acervum: quorum ne unum quidem attigit, quamvis magnâ affectus fame, quin potiùs ea ludibrio habens, lotio conspersit: indignabatur, enim ejusmodi cibos sibi in itinere offerri, qui ad lautas accedebat epulas. Sed cùm in itinere torrentem quendam is à imbribus auctum offendisset, ut sine vitæ periculo eum transire non posset, domum redire constituit. Revertens autem jejunus, tantâ est oppressus fame, ut nisi pyra illa, quæ urinâ consperserat, comedisset, cùm aliud non inveniret, extinctus fuisset.

Hæc fabula monet, nihil esse contemnendum; cùm nihil sit tam vile & abjectum, quod aliquando usui esse non possit.

De Mulo & equo.

MUlus conspiciens equum aureo fræno ephippióque insignem, & purpureis opertum phaleris, rumpebatur invidiâ illum beatum reputans, qui continuò optimis vesceretur cibis, & decoro amiciretur ornatu: se autem præ illo infelicem, qui clitellis male dolatis oppressus, quotidie maxima onera ferre cogeretur. At ubi vidit

dit equum è pugna redeuntem multis affectum vulneribus, præ illius calamitate se felicem appellabat, longè melius esse dicens, quotidiano labore durum victum quæritare, & turpiter vestiri, quàm post optimos & delicatos cibos, [illegible] tantos ornatus, mortis adire discrimina.

Hæc fabula [illegible]t, regibus & principibus minimè invidendum, quia divitiis & opibu[illegible]ant; cùm vitam eorum longè pluribus periculis, quàm pauperum, [illegible]deamus esse subjectam.

De Porco & Equo.

Porcus conspiciens equum bellatorem, qui cataphractus ad pugnam prodibat. Stulte, inquit, quò properas? in pugna enim fortasse morieris. Cui equus, Tibi inter lutum sordésq; impinguato, cùm nihil dignum laude gesseris, cultellus adimet vitam: mortem verò meam comitabitur gloria.

Hæc fabula innuit, honestius esse rebus præclarè gestis occumbere, quàm vitam turpiter actam protrahere.

De Coriario emente pellem ursi à Venatore nondum capti.

Coriarius ad venatorem accedens emit ab eo pellem ursi, pecuniámq; pro ea protulit. Ille, sibi in præsentiâ pellem ursi non esse, cæterùm postridie venatum profecturum, ursóq; interfecto, pellem illius ei se daturum pollicetur. Coriarius, animi gratiâ cum venatore in sylvam profectus, altissimam arborē ascendit, ut indè ursi venatorisq; certamen prospiceret. Venator intrepidus ad antrum ubi ursus latebat profectus, immissis canibus, illum exire compulit: qui, evitato venatoris ictu, eum prostravit humi. Tunc venator, sciens hanc feram in cadavera non sævire, anhelitu retento se mortuum simulabat. Ursus, naribus admotis, olfaciens, cùm illum nec naso nec corde spirantem deprehenderet, abscessit. Coriarius cùm

feram abesse perspiceret, ac nihil amplius ad se periculi ex arbore se deducens, & ad venatorem, qui nondum surgere audebat, accedens, illum ut surgeret monebat. Interrogavit deinde, quid ad aurem ei ursus locutus esset. Cui venator, Monuit me, inquit, nè deinceps ursi pellem vendere vellem, nî eum priùs ceperim.

Hæc fabula indicat, incerta pro certis non habenda.

De Eremita & Milite.

E*Remita quidam, vir sanctissimæ vitæ, militem hortabatur, ut relictâ seculari militiâ, quam absq; Dei offensa & animæ discrimine pauci exercent, tandem se corporis traderet quieti, & animæ consuleret saluti. Cui miles, Faciam, inquit, quod mones, pater: verum enim est, quòd hoc tempore milites neque stipendia exigere valeant, licèt exigua sint, neque prædari possint.*

Hæc fabula indicat, multos vitiis renunciare, quia illa ampliùs exercere non possunt.

De Viro & Uxore bigamis.

V*Ir quidam, defunctâ uxore, quam valdè dilexerat, duxit alteram, & ipsam viduam, quæ assiduè ei prioris mariti virtutes fortiáque facinora objiciebat: cui ut par referret, ipse quoque defunctæ uxoris mores probatissimos pudicitiámq; insignem referebat. Quodã autem die, viro irata, pauperi eleemosynam petenti partem caponis, quem in cœnam utrisq; coxerat, dedit, dicens, Do tibi hoc pro anima prioris viri. Quod audiens maritus, accersito paupere, reliquum caponis dedit, dicens, Et ego quoq; do tibi hoc pro anima uxoris meæ defunctæ. Sic illi, dum alter alteri nocere cupiunt, quo cœnarent tandem non habuerunt.*

Hæc fabula monet, non esse contra eos pugnandum, qui se possunt optimè vindicare.

De Leone & Mure.

LEo laqueo captus in sylva, cùm se ità irretitum videret, ut nullis viribus se indè posse explicare consideret, murem rogavit, ut abroso laqueo eum liberaret, promittens tanti beneficii se non immemorem futurum: quod cùm mus promptè fecisset, leonem rogavit, ut filiam ejus sibi traderet in uxorem. Nec abnuit leo, ut benefactori suo rem gratam faceret. Nova autem nupta ad virum veniens, cùm eum non videret, casu illum pede pressit atque contrivit.

Hæc indicat fabula, matrimonia, & cætera consortia improbanda, quæ ab imparibus contrahuntur.

De Ulmo & Silere.

ULmus, in ripa fluminis nata, siler sibi proximum irridebat, ut debile & invalidum, quòd ad omnem vel levissimum undarum impetum flecteretur; suam autem firmitatem & robur magnificis extollebat verbis; quòd multos annos assiduos amnis impetus inconcussa pertulerat. Semel autem maximâ undarum violentiâ ulmus perfracta trahebatur ab aquis. Cui siler ridens inquit, Cur me deseris, vicina? Ubi est nunc fortitudo tua?

Fabula significat, sapientiores esse, qui potentioribus cedunt, quàm qui resistere volentes turpiter superantur.

De Cera duritiem appetente.

CEra ingemiscebat, se mollem, & cuicunque levissimo ictui penetrabilem procreatam. Videns autem lateres, ex luto multò se molliori factos, in tantam duritiem ignis calore pervenisse, ut multa perdurarent secula, se jecit in ignem ut eandem duritiem consequeretur. Sed statim igne liquefacta, consumpta est.

Hæc admonet fabula, ne appetamus quod est nobis naturâ denegatum.

De

De Agricola militiam & mercaturam affectante.

AGricola quidam ægrè ferebat, se assiduè terram volvere, nec perpetuis laboribus ad magnas divitias pervenire; cùm nonnullos videret milites, qui actis præliis ità rem auxerant, ut bene induti incederent, & lautis epulis nutriti beatam agerent vitam. Venditis igitur ovibus, capris ac bobus, equos emit & arma, & in militiam profectus est: ubi cùm ab imperatore suo malè pugnatum esset, non solùm quæ habebat perdidit, sed etiam pluribus vulneribus affectus est. Quare, damnatâ militiâ, mercaturam exercere statuit, ut in qua majus lucrum & minorem laborem existimabat. Prædiis igitur venditis, cùm navim mercibus implevisset, navigare cœperat: sed, cùm in alto esset, tempestate magnâ coortâ, navis submersa est, & ipse cum cæteris qui in ea erant ad unum omnes periêre.

Hæc fabula admonet quemlibet debere suâ sorte esse contentum, cùm ubique sit parata miseria.

De Asino & Scurra.

ASinus indignè ferens scurram quendam honorari, & pulchris vestibus amiciri, quia magnos ventris edebat sonos, ad magistratus accessit, petens, nè se minùs quàm scurram honorare vellent. Et cùm magistratus admirantes eum interrogarent, cur se ità honore dignum duceret; Quia, inquit, majores quàm scurra crepitus ventris emitto, eósq; absq; fœtore.

Hæc fabula eos arguit, qui in rebus levissimis suas pecunias profundunt.

De Amne suum fontem convitiis lacessente.

AMnis quidam suum fontem convitiis lacessebat, ut inertem, quòd immobilis staret, nec ullos haberet pisces: Se autem plurimùm commendabat, quòd optimos crearet pisces, & per valles blando murmure serperet. Indignatus

dignatus fons in amnem velut ingratum, undas repressit. Tunc amnis, & piscibus & dulci sono privatus, exaruit.

Hæc fabula eos notat, qui bona quæ agunt sibi arrogant, non Deo attribuunt, à quo, ceu à largo fonte, nostra bona procedunt.

De Viro maligno & Dæmone.

VIr malignus cùm plurima perpetrâsset scelera, & sæpiùs captus, & carcere conclusus, arctissimè pervigili custodiâ teneretur, dæmonis implorabat auxilium: qui sæpenumero illi affuit, & è multis eum periculis liberavit. Tandem iterum deprehenso, & solitum auxilium imploranti, dæmon, magnum calceorum pertusorum fascem super humeros habens, apparuit, dicens, Amice, ampliùs tibi auxilio esse non possum: tot enim loca pro te liberando hactenus peragravi, ut hos omnes calceos contriverim: nulla etiam mihi superest pecunia, quâ alios valeam comparare; quare pereundum est tibi.

Hæc admonet fabula, ne existimemus nostra semper impunita fore peccata.

De Avibus plures Reges eligere volentibus.

AVes consultabant de pluribus regibus eligendis, cùm aquila tantos volucrum greges sola regere non posset: fecissentq; voto satis, nisi cornicis monitu à tali consilio destitissent. Quæ, cùm causam rogaretur, cur non plures reges duceret eligendos; Quia difficiliùs, inquit, plures, quàm unus saccus, implentur.

Hæc fabula docet, longè meliùs ab uno, quàm à multis principibus gubernari.

De Muliere, quæ pro Viro se velle mori dicebat.

MAtrona quædam admodum pudica, & viri amantissima, ægrè ferebat, maritũ adversâ valetudine detineri; lamentabatur, ingemiscebat, &, ut suum in virum

rum amorem testaretur, rogabat mortem, ut, si maritum sibi esset ereptura se potiùs quàm illum vellet occidere. Inter hæc verba, mortem cernit horribili aspectu venientem: cujus timore perterrita, & jam sui voti pœnitens, Non sum ego, inquit, quem petis: jacet ibi in lecto, quem occisura venisti.

Hæc fabula indicat, neminem esse adeò amantem amici, qui non malit sibi bene esse quàm alteri.

De Adolescente in funere matris canente.

VIr quidam defunctam uxorem, quæ ad sepulchrum efferebatur, lachrymis & fletibus prosequebatur; filius verò ejus canebat. Qui cùm à patre increparetur ut amens & insanus, qui in matris funere cantaret, cùm unà secum mœstus esse & flere deberet; Pater mi, inquit, si sacerdotes ut canerent conduxisti, cur mihi irasceris gratìs concinenti? Cui pater, Non tuum, inquit, & sacerdotum est idem officium.

Hæc fabula indicat, non omnia omnibus esse decora.

De viro zelotypo, qui uxorem dederat custodiendam.

VIr zelotypus uxorem, quam parùm pudicè vivere comperer at, cuidam amico, cui plurimùm fidebat, dederat custodiendam; ingentem pollicitus pecuniam, si eam ità diligenter observaret, ut nullo modo conjugalem violaret copulam. At ille, ubi aliquot dies expertus custodiam hanc nimis difficilem, & ingenium suum versutiâ mulieris vinci comperisset, ad maritum accedens, dixit, Se ampliùs nolle hanc tam duram gerere provinciam; quandoquidem nè Argus quidem, qui totus oculatus fuit, mulierem invitam posset custodire: addidit præterea, Si necesse sit, malle se anno integro saccum plenum pulicibus quotidie in pratum deferre, solutóq; sacco eos inter herbas pascere, vesperéq; facto, omnes domum

reducere,

reducere, quàm uno die impudicam mulierem servare.

Hæc fabula indicat, nullos custodes ità esse diligentes qui impudicas mulieres valeant custodire.

De Viro clysteres recusante.

V*Ir quidam natione Germanus, dives admodum, ægrotabat: ad quem curandum plures accesserunt medici: (ad mel enim catervatim convolant muscæ) quorum unus inter cætera dicebat, Opus esse clysteribus, si vellet convalescere. Quod cùm vir hujusmodi insuetus medicinæ audiret, furore percitus, medicos domo ejici jubet, dicens, Eos esse insanos, qui, cùm caput ipsi doleret, podicem vellent mederi.*

Hæc fabula innuit, omnia, etiam salutaria, insuetis & inexpertis, & aspera & obfutura videri.

De Asino ægrotante, & Lupis visitantibus.

A*Sinus ægrotabat, famáq; exîerat, eum citò moriturum. Ad eum igitur visendum cùm lupi canésq; venissēt, peteréntq; à filio quomodo pater ejus se haberet; ille per ostii rimulam respondit, Meliùs quàm velletis.*

Hæc indicat fabula, quòd multi fingunt molestè ferre mortem aliorum, quos tamen cupiunt celeriter interire.

Quòd nuci, Asino, & Mulieri prosunt verbera.

M*Ulier quædam interrogabat nucem secùs viam natam, quæ à prætereunte populo saxis impetebatur, quare esset ità amens, ut quò pluribus majoribúsq; verberibus cæderetur, eò plures præstantiorésq; fructus procrearet. Cui juglans, Esne, inquit, proverbii immemor ità dicentis?*

Nux, asinus, mulier, simili sunt lege ligati:
Hæc tria nil rectè faciunt, si verbera cessent.

Hæc fabula innuit, sæpe homines propriis jaculis se solere confodere.

De Asino laborum finem non invenïente.

A*Sinus hyberno tempore plurimùm angebatur, quòd nimio afficeretur frigore, & durum palearum ha-*

beret

beret victum: quare vernam temperiem & teneras herbas optabat. Sed cùm ver advenisset, cogeretúrque à domino, qui figulus erat, argillam in aream, & lignum ad fornacem, indéque lateres, imbrices, tegulas ad diversa loca deferre; pertæsus veris, in quo tot labores tolerabat, æstatem omnibus votis expectabat, ut dominus, messe impeditus, eum quiescere pateretur. Sed tunc quoq; cùm messes in aream, & inde domum triticum ferre compelleretur, nec quieti sibi locus esset, autumnum saltem laborum finem fore sperabat. Sed ubi nè tunc quoq; malorum terminum adesse cernebat, cùm quotidie vinum, poma, ligna portanda essent, rursus hyemis nivem & glaciem efflagitabat, ut tunc saltem aliqua sibi requies à tantis laboribus concederetur.

Hæc fabula indicat, nulla esse præsentis vitæ tempora, quæ non perpetuis sunt subjecta laboribus.

De Mure, qui cum fele amicitiam contrahere volebat.

MUres complures, in cavo parietis commorantes contemplabantur felem, qua in tabulato, capite demisso & tristi vultu, recumbebat. Tunc unus ex iis, Hoc animal, inquit, benignum admodum & mite videtur: vultu enim ipso sanctimoniam quandam præfert: volo ipsum alloqui, & cum eo indissolubilem nectere amicitiã. Qua cùm dixisset, & propiùs accessisset, à fele captus et dilaceratus est. Tunc cæteri hoc videntes, secum aiebant, Non est, profectò, non est vultui temerè credendum.

Hæc fabula innuit, non ex vultu, sed ex operibus homines judicandos; cùm sub ovina pelle sæpe atroces lupi delitescant.

De Asino, qui Hero ingrato serviebat.

ASinus, qui viro cuidam ingrato multos annos inoffensa pede servierat, semel, ut fit, dum sarcinâ pressus

sus esset gravi & salebrosâ incederet viâ, sub onere recidebat. Tum dominus implacabilis multis verberibus surgere compellebat, pigrum animal & ignavum nuncupans. At ille miser inter verbera hæc secum dicebat, Infelix ego, quàm ingratum sortitus sum herum! Nam quamvis ei multo tempore sine offensa servîerim, tamen non hoc unum delictum tot meis pristinis beneficiis compensat.

Hæc fabula in eos confiсta est, qui beneficiorum sibi collatorum immemores, etiam minimam benefactoris sui in se offensam atroci pœnâ prosequuntur.

De Lupo suadenti histrici ut tela deponeret.

LUpus esuriens in histricem intenderat animum: quam tamen, quia sagittis undique munita erat, invadere non audebat. Excogitatâ autem eam perdendi astutiâ, illi suadere cœpit, ne pacis tempore tantum telorum onus tergo reportaret; quandoquidem non aliquid sagittarii, nisi cùm prælii tempus instaret, portarent. Cui histrix, Adversùs lupum, inquit, semper præliandi tempus esse credendum est.

Hæc fabula innuit, virum sapientem oportere adversùs inimicorum & hostium fraudes, semper esse munitum.

De Mure liberante Milvum.

MUs conspicatus milvum laqueo aucupis implicitum, misertus est avis, quamvis sibi inimicæ, abrosisq; dente vinculis, evolandi viam fecit. Milvus tanti immemor beneficii, ubi se solutum vidit, murem nil tale suspicantem corripiens, unguibus & rostro laceravit.

Hæc fabula indicat, malignos hujusmodi gratias suis benefactoribus solere impendere.

De Cochlea petente à Jove ut suam domum secum ferre posset.

CUm Jupiter ab exordio mundi singulis animalibus munera, quæ petîissent, elargiretur; cochlea ab eo

petiit ut domum suam posset circumferre. Interrogata à Jove, quare tale ab eo munus exposceret, quod illi grave & molestum futurum erat: Malo, inquit, tam grave onus perpetuò ferre, quàm, cùm mihi libuerit, malum vicinum non posse vitare.

Fabula indicat, malorum vicinitatem omni incommodo fugiendam.

De Herinaceo viperam hospitem ejiciente.

H*Erinaceus hyemem adventare præsentiens, blandè viperam rogavit, ut in propria illius caverna adversùs vim frigoris locum sibi concederet. Quod cùm illa fecisset, herinaceus huc atque illuc se provolvens, spinarum acumine viperam pungebat, & vehementi dolore torquebat. Illa malè secum actum videns, quando herinaceum suscepit hospitio, blandis eum verbis, ut exiret, orabat; quandoquidem locus duobus esset angustus. Cui herinaceus, Exeat inquit, qui hîc manere non potest. Quare vipera sentiens sibi locum ibi non esse, illinc cessit hospitio.*

Fabula indicat, eos in consortia non admittendos, qui nos possunt ejicere.

De Lepore sese Vulpi præferente ob pedum velocitatem.

L*Epus sese dignum reputabat, qui vulpi præferretur, quoniam longè illam pedum pernicitate superabat. Tum vulpes, At ego, inquit, ingenium sum sortita præstantius, quo sæpius quàm tu pernicitate tuâ canes eludo.*

Hæc fabula indicat, corporis velocitatem & vires ab ingenio longè superari.

De sene ob impotentiam, libidinem carnis relinquente.

V*Ir quidam sanctitate præditus singulari, senem quendam admonebat, ut tandem vitia libidinis dimittat, cui vehementer insudabat. Cui senex, Obtemperabo, inquit, pater sancte, sanctissimis optimisque admonitionibus*

monitionibus tuis. Nam usum Veneris admodum mihi obesse sentio, & virga mihi ampliùs non arrigitur.

Hæc fabula indicat, malos non amore virtutis & Dei, sed timore pœnæ & impotentiâ à consuetis vitiis desistere.

De Agricola quodam & Poeta.

A*Gricola quidam ad Poetam accedens, cujus agros colebat, cùm eum inter libros solum offendisset, interrogavit eum, quo pacto ità solus vivere posset. Cui ille, Solus, inquit, tantùm esse cœpi, postquam te huc contulisti.*

Hæc fabula indicat, eruditos viros, qui doctissimorum virorum turbâ continuè stipantur, tunc solos esse, cùm inter illiteratos homines fuerint.

De Lupo ovis pelle induto, qui gregem devorabat.

L*Upus ovis pelle indutus, ovium se immiscuit gregi, quotidiéq; aliquã ex eis occidebat: quod cùm pastor animadvertisset, illum in altissima arbore suspendit. Interrogantibus autem cæteris pastoribus, cur ovem suspendisset, aiebat, Pellis quidem, ut videtis, est ovis, opera autem erant lupi.*

Hæc fabula indicat, homines non ex habitu, sed ex operibus judicandos, quoniam multi sub vestimentis ovium lupina faciunt opera.

De Patre filium ad virtutes frustrà hortante.

P*Ater quidam filium, ut vitiis deditum, multis hortabatur verbis, ut, derelictâ vitiorum viâ, virtutibus invigilaret, quæ ei laudem & decus erant paritura. Cui filius, Frustrà, inquit, pater, ad hæc facienda hortaris: multos enim prædicatores, ut aiunt, audivi, qui longè te meliùs ad virtutem hortabantur viam, nunquam tamen eorum admonitionibus obsecutus sum.*

Hæc fabula indicat, viros malignæ naturæ nullius hortatu à vitiis velle discedere.

De Cane oves domini sui occidente, à quo suspensus est.

PAstor quidam cani oves suas dederat custodiendas, optimis illũ pascens cibis. At ille sæpe aliquam ovem occidebat. Quod cùm pastor animadvertisset, canem capiens, eum volebat occidere. Cui canis, Quare me, inquit, perdere cupis? Sum unus ex domesticis tuis: interfice potiùs lupum, qui continuè tuo insidiatur ovili. Imò, inquit pastor, te quàm lupum morte dignum magìs puto. Ille enim palàm se meum hostem profitetur; tu verò, sub amicitiæ specie, quotidie meum imminuis gregem.

Hæc innuit fabula, longè magìs puniendos, qui sub amicitiæ specie nos lædunt, quàm qui apertè se nostros inimicos profitentur.

De Ariete cum Tauro pugnante.

ARies quidam inter lanigeros greges erat, tantâ cornuum & capitis firmitate, ut cæteros arietes statim faciléq; superaret: quare cùm nullum ampliùs arietem inveniret, qui occursanti sibi auderet obsistere, crebris elatus victoriis, taurum ausus est ad certamen provocare. Sed primo congressu, cùm in taurinam frontem arietâsset, tam atroci ictu repercussus est, ut ferè moriens hæc diceret, Stultus ego quid egi? Cur tam potentem adversarium ausus sum lacessere, cui me imparem creavit natura?

Fabula indicat, cum potentioribus non esse certandum.

De Vidua & Asino viridi.

VIdua quædam cœlibatum exosa, nubere cupiebat, sed non audebat, verita vulgi irrisiones, qui maledictis eas solet incessere, quæ ad secundas transeunt nuptias: sed commater ejus, quàm contemnenda essent populi voces, hâc arte monstravit. Jussit enim asinum album, quem vidua habebat, viridi colore depingi, & per omnes urbis vicos circumduci. Quod dum fieret, tanta

admi-

admiratio ab initio omnes invaserat, ut non solùm pueri, verùm etiam senes hâc re insolitâ moti, asinum animi gratiâ comitarentur. Deinde cùm hujusmodi animal quotidie per urbem duceretur, desierant admirari. Itidem, inquit ad viduam commater, eveniet tibi: si enim virum acceperis, per aliquot dies eris fabula vulgi; deinde hic sermo conticescet.

Hæc fabula indicat, nullam rem esse tantâ dignam admiratione, quæ diuturnitate temporis non desinet esse miraculum.

De Aquila filios Cuniculi rapiente.

AQuila in altissima arbore nidulata, catulos cuniculi, qui non longè illinc pascebantur, in escam pullorum suorũm rapuerat: quam cuniculus blandis orabat verbis, ut suos sibi filios restituere dignaretur. At illa eum ut pusillum & terrestre animal & ad sibi nocendum impotens arbitrata, eos in conspectu matris unguibus dilacerare, & pullis suis epulandos opponere non dubitavit. Tunc cuniculus, filiorum morte commotus, hanc injuriam minimè impunitam abire permisit: arborem enim, quæ nidum sustinebat, radicitus effôdit, quæ, levi impulsu ventorum procidens, pullos aquilæ adhuc implumes & involucres in humum dejicit: qui à feris depasti magnum doloris solatium cuniculo præbuerunt.

Hæc indicat fabula, neminem potentiâ suâ fretum, imbecilliores debere despicere, cùm aliquando infirmiores potentiorum injurias ulciscantur.

De Lupo pisce fluvii, Maris regnum affectante.

LUpus piscis erat in amne quodã, qui pulchritudine, magnitudine, ac robore cæteros ejusdem fluminis pisces excedebat. Unde cuncti eum admirabantur, & tanquam regem præcipuo prosequebantur honore. Quare in superbiam elatus, majorem principatum cœpit appetere.

Relicto igitur amne, in quo multos annos regnaverat, ingressus est mare, ut ejus regnum sibi vendicaret. Sed offendens delphinum miræ magnitudinis, qui in illo regnabat, ità ab illo insectatus est, ut aufugiens vix amnis ostium ingrederetur: unde ampliùs non ausus sit exire.

Hæc fabula nos admonet, ut rebus nostris contenti, ea non appetamus quæ nostris viribus sunt longè majora.

De Ove Pastori convitiante.

Ovis convitiabatur pastori, quòd, non contentus lacte quod in usum suum filiorúmq; ab ea mulgebat, insuper illam vellere denudaret. Tunc pastor iratus, filium ejus trahebat ad mortem. Ecquid, inquit ovis, pejus mihi facere potes? Ut te, inquit pastor, occidam, & lupis canibúsque projiciam devorandam. Siluit ovis, majora adhuc mala formidans.

Hæc fabula indicat, non debere homines in Deum excandescere, si divitias & filios ipsis permittat auferri; cùm etiam majora & viventibus & mortuis possit inferre supplicia.

De Auriga & Rota currûs stridente.

Auriga interrogabat currum, quare rota quæ erat deterior, strideret, cùm cætera idem non facerent. Cui currus, Ægroti, inquit, semper morosi, & queruli esse consueverunt.

Hæc fabula indicat, mala solere homines ad querimoniam semper impellere.

De Viro amicos experiri volente.

Vir quidam dives admodum & liberalis magnam habebat amicorum copiam, quos ad cœnam sæpissimè invitabat: ad quem libentissimè accedebant. Volens autem experiri, an in laboribus & periculis sibi fideles essent, omnes pariter convocavit, dicens, Obortos sibi inimicos, ad quos perdendos ire statuerat: quare correptis armis secum irent, ut illatas sibi ulciscerentur injurias. Tum omnes præter duos sese excusare cœperunt. Cæteris igitur

igitur repudiatis, illos tantùm duos in amicorum numero habuit; quos deinde singulari amore prosecutus est.

Hæc fabula indicat, adversam fortunam amicitiæ experimentum esse quàm optimum.

De Vulpe carnem Leporis Cani laudante.

VUlpes cùm fugaretur à cane, & jamjam esset capienda, nec ullam aliam evadendi viam invenire se posse cognosceret; Quid me, inquit, ô canis, perdere cupis, cujus caro tibi usui esse non potest? Cape potiùs leporem illum (non procul enim lepus aberat) cujus carnem suavissimam mortales esse commemorant. Canis igitur motus consilio vulpis, omissâ vulpe, leporem insecutus est; quem tamen ob incredibilem ejus velocitatem, capere non potuit. Paucis pòst diebus lepus conveniens vulpem, vehementer eum accusabat (verba enim ejus audierat) quòd se cani demonstrâsset. Cui vulpes, Quid me accusas, lepus, cùm tantopere te laudavi! quid diceres si te vituperâssem?

Hæc fabula indicat, multos mortales, sub laudationis specie, aliis perniciem machinari.

De Lepore calliditatem, & Vulpe celeritatem à Jove petentibus.

LEpus & vulpes à Jove petebant: hæc, ut calliditati suæ pedum celeritatem; ille, ut velocitati suæ calliditatem adjungeret. Quibus Jupiter ità respondit, Ab origine mundi è sinu nostro liberalissimo singulis animantibus sua munera sumus elargiti: uni autem omnia dedisse, aliorum fuisset injuria.

Hæc indicat fabula, Deum singulis sua munera ità esse æquali lance largitum, ut quisque esse debeat suâ sorte contentus.

De Equo inculto, sed veloci, & cæteris eum irridentibus.

EQui complures ad Circenses ludos fuerant adducti, pulcherrimis phaleris ornati, præter unum quem cæ-

teri incultum, & ad hujusmodi certamen ineptũ irridebant, nec unquam victorem futurum opinabantur. Sed ubi currendi tempus advênit, & dato tubæ signo cuncti carceribus exiluêre; tum demũ innotuit, quanto hic paulò antè irrisus cæteros velocitate superaret; omnibus enim aliis post se longo intervallo relictis, palmã assecutus est.

Fabula significat, non ex habitu, sed ex virtute homines judicandos.

De Rustico per vocem hœdi ad Jurisconsultum admisso.

R*Usticus quidam gravi lite implicitus, ad quendam jurisconsultum accesserat, ut eo patrono sese explicaret. At ille, aliis negotiis impeditus, renunciar jubet, se non posse nunc illi vacare; quare abiret, aliàs rediturus. Rusticus, qui huic ut veteri fidóque amico plurimùm fidebat, sæpius rediens, nunquam admissus est. Tandem hœdum adhuc lactantem & pinguem secum deferens, ante ædes Jurisperiti stabat, & hœdum vellicans, illum balare coegit. Janitor, qui ex præcepto heri dona portantes statim admittere solebat, auditâ voce hœdi, januam illico aperiens, hominem introire jubet. Tunc rusticus ad hœdum conversus, Gratias, inquit, ago, hœdule mi, qui tam faciles mihi has effecisti fores.*

Fabula indicat, nullas res tam duras difficilésque, quas munera non aperiant.

De Adolescente ex coitu infirmo, & Lupo.

A*Dolescens quidã uxorem duxerat, & ipsam quoq; adolescentulam, formosam admodum, & libidinosam: cujus effrænæ libidini dum satisfacere cupit, ità lumbos exhausit, ut paucis pòst diebus macilentus fieret, & mortuo magis quàm vivo similis videretur: non ingredi, non stare, non aliquod opus facere poterat; sed ut senex*

qui-

quidam, apricatione gaudebat. Dum ergò in aprico stans loco, calore Solis sese calefaceret, accidit, ut venatores, qui lupum fuerant insectati, illàc iter haberent; quos cùm adolescens interrogaret, cur lupum non ceperant; Ob incredibilem inquiunt, illius velocitatem, illum assequi non potuimus. Tunc ait adolescens, Uxorem profectò hic lupus habere non debet: si enim uxori junctus esset, nunquam tantâ pedum pernicitate polleret.

Hæc indicat fabula, neminem esse adeò robustum & fortem, quem nimius Veneris usus non infirmum & debilem reddat.

De Sene Juvenem poma sibi surripientem saxis dejiciente.

S*Enex quidam juvenem sibi poma surripientem blandis orabat verbis, ut ex arbore descenderet, nec res suas vellet auferre. Sed cùm incassùm verba funderet, juvene ejus ætatem ac verba contemnente; Non in verbis tantùm, inquit, verùm etiam in herbis audio esse virtutem. Herbas igitur vellere & in illum jacere cœpit. Quod juvenis conspicatus, in vehementem risum effusus est; & senem delirare arbitrabatur, qui crederet eum ex arbore herbis posse depellere. Tunc senex omnia experiri cupiens, Quando, inquit, verborum & herbarum vires adversùs raptorem mearum rerum nullæ sunt, lapidibus agam, in quibus quoq; dicunt esse virtutem: lapidésque, quibus gremium impleverat, in juvenem jaciens, illum descendere & abire coegit.*

Hæc fabula indicat, omnia priùs sapienti tentanda, quàm ad armorum confugiatur auxilium.

De Luscinia cantum Accipitri pro vita pollicente.

L*Uscinia ab accipitre famelico comprehensa, cùm modò se ab eo devorandam esse intelligeret, blandè eum rogabat ut se dimitteret; pollicita, pro tanto beneficio ingentem*

gentem mercedem sese relaturam. Cùm autem accipiter eam interrogaret, quid gratiæ sibi referre posset; Aures, inquit, tuas mellifluis cantibus demulcebo. At ego, inquit accipiter, malo mihi ventrem demulceas: sine tuis enim cantibus vivere possum, sine cibo verò non possum.

Hæc fabula innuit, utilia jucundis anteponenda.

De Leone Porcum sibi socium eligente.

LEo cùm socios adsciscere sibi vellet, multáque animalia sese illi adjungere optarent, idq; precibus & votis exposcerent, spretis cæteris, cum porco solùm societatem voluit inire. Rogatus autem causam, respondit, Quia hoc animal adeò fidum est, ut amicos & socios suos in nullo, quantumvis magno discrimine, unquam relinquat.

Hæc fabula docet, eorum amicitiam appetendam, qui adversitatis tempore à præstando auxilio non referunt pedem.

De Culice cibum & hospitium ab Ape petente.

CUlex hyberno tempore, cùm fame & frigore se periturum conjiceret, ad apum accessit alvearia, ab eis cibum & hospitium petens: quæ si ab eis fuisset consecutus, promittebat, filios earum se artem musicam docturum. Tunc quædam apis, At ego malo artem meam liberi mei discant, quæ eos à famis & frigoris periculo eximere poterit.

Fabula nos admonet, ut liberos nostros his artibus erudiamus, quæ eos ab inopia valeant vindicare.

De Asino tubicine, & Lepore tabellario.

LEo rex quadrupedum, adversùs volucres pugnaturus, suorum acies instruebat. Interrogatus autem ab urso, quid ei asini inertia aut leporis timiditas ad victoriam

riam conferre possent, quos ibi inter cæteros milites adesse cernebat; respondit, Asinus tuba suæ clangore milites ad pugnam concitabit: lepus verò, ob pedum celeritatem, tabellarii fungetur officio.

Fabula significat neminem adeò contemptibilem, qui aliqua in re nobis prodesse non possit.

De Accipitribus inter se inimicis, quos Columbæ composuêre

A*Ccipitres invicem inimici quotidie decertabant, suisque odiis occupati, alias aves minimè infestabant. Columbæ illorum vicem dolentes, eos missis legatis composuêre. Sed illi ubi inter se amici effecti sunt, cæteras aves imbecilliores, & maximè columbas, vexare & occidere non desinebant. Tum secum columbæ, Quàm utilior accipitrum discordia, quàm concordia, nobis erat!*

Hæc admonet fabula, malorum inter se odia civium alenda potiùs quàm extinguenda; ut, dum inter se digladiantur, viros bonos quietè vivere permittant.

De Muliere ignem in mariti domum ferente.

V*Ir quidam prudens uxorem ducebat. Interrogatus autem ab amicis, quid sibi vellet facula illa quam nova nupta accensam paternâ domo efferret, rursûsque mariti domum ingressura accendit & introfert, Significat, inquit, me hodie ignem è soceri mei ædibus ablatum in domum meam inferre.*

Fabula significat, sæpenumero mulierem ignem quendam esse, qui mariti bona comburit.

De Prætore repetundarum damnato.

P*Rætor, qui pecuniam cui præfuerat expilaverat: repetundarum damnatus fuerat. Cúmque ægrè ablata restitueret, dicebat quidam è provincialibus, Hic noster prætor mulieres imitatur, quæ fœtus concipientes, mirâ*

voluptate afficiuntur, cùm autem eos amittunt, incredibili dolore torquentur.

Fabula innuit, aliena non esse surripienda, nè, illa deponere coacti, mœrore conficiamur.

De Sene mortem differre volente.

SEnex quidam mortem, quæ eum è vita raptura advenerat, rogabat ut paululùm differret, dū testamentum conderet, & cætera ad tantum iter necessaria præpararet. Cui mors, Cur non, inquit, hactenus præparâsti, toties à me monitus? Et cùm ille, Eam nunquam à se visam antea, diceret; Cùm, inquit, non æquales tuos modò, quorum nulli ferè jam restant, verùm etiam juvenes, pueros, infantes quotidie rapiebam, nonne te admonebam mortalitatis tuæ? Cùm oculos hebescere, auditum minui, cæterósque sensus indies deficere, [illegible] ingravescere sentiebas, nonne tibi me propinquam esse dicebam? & te admonitum negas? quare ulteriùs differendum non est.

Hæc fabula indicat, ità vivendum, quasi mortem semper adesse cernamus.

De Viro avaro sacculum nummorum alloquente.

VIr quidam avarus, qui ingentem aureorum acervum malè partum relicturus moriebatur, interrogat sacculum nummorum, quem morienti sibi jusserat afferri, Quibus voluptatem esset allaturus. Cui sacculus, Hæredibus, inquit, tuis, qui nummos à te tanto sudore quæsitos, in scortis & conviviis profundent; & dæmonibus, qui animam tuam æternis suppliciis mancipabunt.

Hæc fabula indicat, stultissimum esse in eis laborare, quæ aliis gaudium, nobis autem sint allatura tormenta.

FINIS.

LAURENTII VALLENSIS, *in Fabulas* Æſopi, *è* Græco *in* Latinum *ſermonem verſas, ad clariſſimum virum* Arnoldum Foveldam *Præfatio.*

PRomiſeram nuper, me tibi coturnices, quas ipſe venatus eſſem, miſſurum. Eas capere, ut homo venandi inſuetus, cùm non poſſem; ad venationem meam, id eſt, ad literas, me converti: & fortè ad manus venit libellus *Græcus* ex præda navali, 33 *Æſopi* fabulas continens. Has omnes bidui labore venatus ſum. Mitto igitur ad te ſive fabulas, ſive coturnices, quibus te oblectare poſſis & ludere. Etenim ſi *Octavianum*, *Marcúm*que *Antonium*, orbis terrarum principes, ludo coturnicum delectatos accepimus: profectò tu, vir literarum amantiſſimus, & literato hoc genere ludendi delectaberis. Et ſi quis *Octaviano* aut *Antonio* pugnacem aliquam harum avium dono dediſſet, jucundam illis rem gratiámque feciſſet: ego quoque tibi jucundius gratúſque ero, qui plures quàm triginta ejus generis aves dono mitto pugnaces, victrices, &, ſi fortè hoc te magìs juvat, etiam pingues. Oblectant enim hæ fabulæ & alunt; nec minùs fructûs habent, quàm floris. Sed nè donum ſuum laudare inſolentis ſit, finem faciam.

Tu, ſi coturnices veras, quàm has fabulas, malis, reſcribe; mitto namque non modò coturnices, ſed & perdices. Ex urbe *Cajeta*, *Calend.* Maii, *Anno* 1538.

De Vulpe & Capro.

V*Ulpes & caper ſitibundi in quendam puteum deſcenderunt: in quo cùm perbibiſſent, circumſpicienti reditum capro vulpes ait, Bono animo eſto caper: excogitavi namque quo pacto uterque reduces ſimus. Siquidem tu eriges te rectum, prioribus pedibus ad parietem admotis, cornuáque adducto ad pectus mento reclinabis, & ego per terga cornuáq; tua tranſiliens, & extra puteũ evadens, te iſthinc poſtea educam. Cujus conſilio fidem habente capro, atq; ut ille jubebat, obtemperante, ipſa è puteo proſiliit,*

ſiliit, ac deinde præ gaudio in margine putei geſtiebat, exſultabátque nihil de hirco curæ habens. Cæterùm cùm ab hirco ut fœdifraga incuſaretur, reſpondit, Enimvero, hirce, ſi tantum tibi eſſet ſensûs in mente, quantum eſt ſetarum in mento, non priùs in puteum deſcendiſſes, quàm de reditu exploratum habuiſſes.

Hæc fabula innuit, virum prudentem debere finem explorare antequam ad rem peragendam veniat.

De Vulpe & Leone.

V*Ulpes nullum antea leonem conſpicata, cùm illi aliquando ex improviſo obviâſſet, ità conſpectum ejus expavit, ut parùm abfuerit quin extingueretur. Quod cùm iterum poſtea accidiſſet, ad conſpectum quidem leonis exterrita eſt, ſed non ità ut priùs. Tertiò autem cùm leonem eundem in civitate eſſet intuita, non modò non exterrita, ſed etiam confidenter adiens, cum illo collocuta eſt & confabulata.*

Hæc fabula innuit, quòd conſuetudo & converſatio facit, ut quæ maximè horribilia & formidanda ſunt, neq; horrida neq; formidoloſa videantur.

De Gallis & Perdice.

G*Allos quidam domi ſuæ cùm haberet, mercatus eſt perdicem, eámque alendam, & in ſocietatem gallorum dedit unà cum illis ſaginandam; eámq; galli pro ſe quiſque mordebant abigebántque. Perdix autem apud ſe affligtabatur, exiſtimans, ideò talia inferri ſibi à gallis, quòd ſuum ab illorum genere alienum eſſet. Ubi verò non multò pòſt adſpexit illos inter ſe pugnantes, mutuóque percutientes, recreata à mœrore & triſtitia, inquit, Equidem poſt hæc non afflictabor ampliùs, videns eos etiam inter ſe dimicantes.*

Hæc fabula innuit, virum prudentem debere æquo animo ferre contumelias ab alienigenis illatas, quos videt nè à domeſticorum quidem injuria abſtinere.

De

De Vulpe & capite quodam reperto.

Vulpes aliquando in domum citharœdi ingressa, dum omnia instrumenta musica, omnem supellectilem scrutaretur, reperit è marmore caput lupinum scienter fabréque factum: quod cùm in manum sumpsisset, inquit, O caput cum magno sensu factum, nullum sensum obtinens!

Hæc fabula ad eos spectat, qui corporis dignitatem habent, animi industriam non habent.

De Carbonario & Fullone.

Carbonarius conducta in domo habitans, fullonem invitavit, qui eò loci proximè venisset, ut iisdem in ædibus unà habitaret. Cui fullo, O homo, non est istud factum conducibile: vereor enim nè quicquid ipse candefacerem, id omne tu carbonariâ aspergine fuscares.

Hæc fabula innuit, nullum cum flagitiosis habendum esse commercium.

De Viro jactabundo.

Vir quidam aliquandiu peregrinatus, cùm iterum domum reversus fuisset, cùm multa alia in diversis regionibus à se viriliter gesta jactabundus prædicabat, tum verò id maximè, quòd Rhodi omnes in certamine saliendi superâsset; ejusdem rei Rhodios, qui adfuerant, testes esse. Ad quem unus assistentium respondens, inquit, O homo, si verum istud est quod loqueris, quid tibi opus est testibus? Ecce Rhodium! ecce hîc certamen saliendi!

Hæc indicat fabula, quòd ubi vera testimonia adsunt, nihil opus est verbis.

De Viro Apollinem tentante.

Vir quidam facinorosus Delphos se contulit, Apollinem tentaturus: habénsque passerculum sub pallio, quem pugno tenebat, & accedens ad tripodas, interrogabat eum, dicens, Quod habeo in dextra, vivitne, an

mortuum

mortuum est? prolaturus passerculum vivum, si ille mortuum respondisset, rursus prolaturus mortuum, si vivum respondisset: occidisset enim statim sub pallio clàm, priusquam proferret. At Deus subdolam calliditatem hominis intelligens, dixit, O consultor, utrùm mavis facere (penes te namque arbitrium est) facito; & sive vivum, sive mortuum, quod in manibus habes, proferto.

Hæc fabula innuit, mentem divinam nihil neque latere, neque fallere.

De Piscatore & Smaridē.

Piscator quidā, demissis in mare retibus, extulit smaridem pusilli corporis, quæ sic piscatorem obsecrabat, Noli me in præsentia capere tam pusillam & minutam: sine abire, & crescere, ut postea sic adultâ commodo cum majore potiaris. Cui piscator inquit, Ego verò amens sim, si lucrum, quod inter manus habeo, licèt exiguum, prætermittam, spe futuri boni, quantumlibet magni.

Hæc fabula innuit, stolidum esse, qui propter spem majoris commodi, rem & præsentem & certam, licèt parvam, non amplectitur.

De Equo & Asino.

Vir quidam habebat equum & asinum. In itinere autem faciendo, inquit asinus equo, Si me salvum vis, leva me parte oneris mei. Equo illius verbis non obsequente, asinus sub onere cadens moritur. Tunc dominus jumentorum omnes quas portabat asinus sarcinas simúlque corium quod à mortuo exuerat, equo imponit. Quo onere depressus equus, & gemens, cum clamore inquit, Væ mihi jumentorum infelicissimo! quid mihi misero mali evenit? Nam recusans partem, nunc totum onus porto, & illius insuper corium.

Hæc fabula innuit, majores debere in laboribus participes esse minoribus, ut utrique sint incolumes.

De

De Viro & Satyro.

Vir quidam cum Satyro amicitiam inierat: qui cùm edendi gratiâ sederent, exortâ cœli tempestate, ac frigore, vir manus ad os admovens anhelitu refocillabat. Quod intuens Satyrus interrogabat, quamobrem id faceret. Ille inquit, Calore oris algentes manus refocillo. Pauloq; pòst calidiori edulio allato, cùm vir iterum ad os manum cum edulio admovens, calorē cibi adspiratione refrigeraret, interrogat Satyrus, quamobrem id faceret. Respondente autem viro, Ut edulium refrigerem: Atqui ego, inquit Satyrus, tecum posthac amicitiam non exercebo, qui ex uno ore & calidum promas & frigidum. Vale.

Hæc innuit fabula, devitandam ejus amicitiam esse, cujus anceps vita est, & non simplex sermo.

De Vulpe & Pardo.

Vulpes & pardus de pulchritudine altercabantur: & pardo suam pellem versicolorem extollente, vulpes, cùm suam proponere non posset, inquit, At quantò ego speciosior, quæ non corpus, sed animum versicolorem sortita sum!

Hæc fabula innuit, pulchritudinem animi antecellere pulchritudinem corporis.

De Fele in fœminam mutata.

Felis quædam delicium formosi erat cujusdam adolescentis. Hanc ille, ut in fœminam mutaret, Venerem deprecatus est. Dea miserta cupiditatis adolescentuli, convertit bestiam in speciosam puellam. Cujus formâ inardescens adolescentulus, adducit illam secum domum: quibus considentibus in cubiculo, Venus, volens periculum facere, nunquid illa cum corpore mutâsset & mores, murem immisit in medium. At illa, & eorum qui

aderant, & cubiculi nuptialis immmemor, è cubiculo surgens, murem insequebatur, illum comedere cupiens. Tunc dea indignata, eam iterum in suam restituit naturam.

Hæc indicat fabula, scelestos homines, etsi conditionem statúmque mutent, tamen mores nequaquam mutare.

De Agricola & Canibus.

AGricola quidam hyberno sidere in agro deprehensus, deficientibus cibariis, primùm interfectis singulis ovibus, illarum carnibus vescebatur, mox & caprarum: postremò oprariis bobus interemptis alebatur. Quod canes cùm animadvertissent, inter se collocuti sunt, dicentes, At nos hinc faciamus fugam. Si enim operariis bobus dominus noster non pepercit, nec nobis quidem parcet.

Hæc indicat fabula, fugiendos eos esse cavendósque, qui à familiaribus quoque manus non abstinent.

De Agricola filios suos docente.

AGricola filios suos videns quotidie litigantes, neq; in gratiam inter se reduci potuisse, jussit complures virgulas sibi adferri. Aderant autem filii illîc sedentes. Quæ cùm allata essent, colligavit omnes in unum fasciculum, jussítq; singulos filiorum fasciculum capere atq; confringere. Illis verò confringere non valentibus, solvens postea fasciculum, tradit singulas singulis eis frangendas; atq; illis statim facilèque frangentibus intulit, Ità & vos, filii mei, si unanimes invicem perstiteritis, inexpugnabiles vos hostibus, & invictos præbebitis: Sin minus, ipsa vestra æmulatio atq; seditio opportunam vos prædam inimicis faciet.

Hæc innuit fabula, æquè res humanas facere vel concordiã incrementum, vel discordiã jacturam.

De

De Muliere & Gallina.

Mulier quadam vidua habebat gallinam quotidie singula ova parientem. Sperans autem mulier pro singulis bina ova parituram, si plus tribuisset escarum, opiparè educabat. Gallina verò pinguior effecta nè unum quidem ovum parturire poterat.

Hæc fabula indicat, quòd homines propter luxum & copiam rerum ingravescentes, ab instituto retardantur.

De Homine, quem Canis momorderat.

Admorsus à cane quidam circuibat singulos, corrogans curationem, nactúsq; est quendam, qui, cognitâ mali qualitate, inquit, Si tu quidem, ô homo, convalescere vis, sume crustulum panis madefactum in sanguine vulneris, & porrige cani, qui te momordit, comedendum. Cui ille deinceps inquit, Ego mehercule, si isthuc fecero, dignus sim, qui ab omnibus hujus urbis canibus præmordear.

Hæc fabula indicat, improbos homines, cùm maxima beneficia acceperint, tum maximè ad malefacta animari.

De duobus Amicis & Urso.

Duobus amicis unà iter facientibus fit ursus obviàm: quorum unus perterritus in arborem scandens latuit: alter verò, cùm se imparem urso fore, &, si pugnare vellet, superatum iri intelligeret, procidens simulabat se mortuum. Ursus autem adveniens, aures & occipitium olfaciebat; illo, qui stratus jacebat, usquequaque continente respirationem: ità mortuum esse credens ursus abiit: aiunt enim ursum non sævire in cadavera. Mox alter, qui inter frondes arboris latuerat, descendens, interrogat amicum, quidnam ad aurem ursus secum esset locutus. Cui amicus inquit, Admonuit me, nè posthac cum hujusmodi amicis iter faciam.

Hæc fabula innuit, devitandos eos amicos, qui periculoso in tempore ab auxilio præstando revocant pedem.

De Adolescentibus & Coquo.

DUo adolescentes opsonium à coquo mercati communiter erant. Cæterùm cùm coquus quibusdam negotiis domesticis animum intenderet vacarétque, alter adolescentum partem opsonii in alterius manus immisit. Convertente se coquo, & partem carnis, quæ aberat, requirente; qui carnem sustulerat, jurabat se non habere: qui verò habebat, jurabat se non abstulisse. Quibus coquus, intellectâ adolescentum astutiâ, inquit, Etsi me latet fur, tamen eum, per quem jurâstis, Deum non latebit.

Hæc fabula innuit, quòd si quid homines celamus, Deum nequaquam celare poterimus, qui solus omnia prospicit, & omnia videt.

De Arundine & Olea.

DIsceptabant arundo & olea de constantia, de fortitudine, & de firmitate. Olea quidem probra arundini ingerebat, ut fragili, & ad omnem ventum vacillanti. Arundo autem obticebat, non longum tempus exspectans. Nam cùm ventus vehemens ingruisset, arundo agitabatur reflectebatúrque: olea verò violentia ventorum, cùm reluctari vellet, confracta est.

Hæc fabula innuit, eos, qui fortioribus ad tempus cedunt, potiores esse iis qui non cedunt.

De Tubicine.

ERat tubicen quidam, qui in militia signum caneret. Is, interceptus ab hostibus, ad eos qui circumsistebant proclamabat, Nolite me, ô viri, innocuum insontémque occidere. Nullum enim unquam ego occîdi: quippe nihil aliud quàm hanc tubam habeo. Ad quem illi vicissim cum clamore responderunt, Tu verò hoc ipso magis trucidaberis, quòd cùm ipse dimicare nequeas, cæteros potes ad certamen impellere.

Hæc fabula innuit, quòd præter cæteros peccant, qui malis & improbis principibus persuadent ad iniquè agendum.

De Aucupe & Vipera.

AUceps quidam ſumptis aucupatoriis retibus ad venandum proceſſit, viſóque palumbo in cacumine arboris ſedente, compoſitas artificiosè arundines cum retibus ad avem clanculùm admovebat, ſperans ſe illam venari poſſe. Quod cùm egit, in altum intuens, jacentem viperam pedibus preſſit, quæ exaſperata dolore hominem momordit. At ille jam deficiens, Me miſerum, inquit, qui dum alterum venari volo, ipſe ab altero captus pereo!

Hæc fabula innuit, fraudulentos homines inſidias ſuas occultare; ſæpe tamen ab aliis ſuſtinere.

De Caſtore virilia ſibi amputante.

CAſtor præter cæteros quadrupedes in aqua durare dicitur ejúſque genitalia ad artem medicam ſanè utilia ſunt. Ubi videt indagantibus hominibus ſe captum iri, (non enim ignorat quamobrem indagetur) ipſe ſibi genitalia præſcindit, atque inſequentes proſpiciens hoc modo incolumis evadit.

Hæc fabula indicat, hujus exemplo prudentes debere pro adipiſcenda ſalute nullam rationem habere fortunarum.

De Thynno & Delphino.

THynnus, cùm delphinum inſequentem præcipiti curſu fugeret, & jamjam capiendus eſſet, in anfractum quendam ſe intorſit. Delphinus quoq; ad alterum ſimilem ipſo impetu alliſus eſt: ad quem thynnus reſpiciens, eúmq; exſpirantem videns, inquit, Jam mihi mors non eſt moleſta, videnti eum qui mihi cauſa mortis eſt, mecum morientem.

Hæc fabula indicat, æquo animo ferre homines calamitates, cùm eos, propter quos in calamitate ſunt, calamitoſos adſpiciant.

De Cane & Lanio.

Canis quidam insiliens macellum, lanio in aliqua re occupato, arrepto pecoris corde, fugiebat. Ad quem lanius conversus, fugientem aspiciens, inquit, O canis, abi: ubicunque fueris, te observabo: non enim mihi cor sustulisti, sed cor dedisti.

Hæc fabula indicat, jacturam semper esse hominibus doctrinam.

De Vaticinatore quodam.

Vaticinator quidam in foro sedens sermocinabatur: Cui quidam denunciat, fores domûs ejus effractas esse, omniaque direpta quæ in domo fuissent. Ad quem nuncium vaticinator gemens properánsque cursu se domum recipiebat. Quem currentem quidam intuens, O tu, inquit, qui aliena negotia te divinaturum promittis, certè tua ipse non divinâsti.

Hæc fabula ad eos spectat, qui res suas non rectè administrantes, alienis, quæ nihil ad eos pertinent, providere & consulere conantur.

De Ægroto & Medico.

Ægrotus quidam à medico interrogatus, quonam modo se habuisset, præter modum respondit in sudorem se fuisse resolutum. Cui medicus, Istud, inquit, bonum. Altero autem die iterum interrogatus, quonam modo se haberet, respondit, Algoribus correptus, diu vexatus sum. Et id quoque, inquit medicus, bonū est. Tertiò cùm ab eodem medico interrogaretur, respondit, Profluvio corporis debilitatus sum. Istud etiam bonum est, inquit medicus. Postea autem à familiari quodam interrogatus, Quomodo habes, ô amice? respondit etiam, Bene habeo, sed morior.

Hæc fabula innuit, arguendos assentatores.

De Asino & Lupo.

Asinus calcato ligni aculeo claudicabat, conspectóq; lupo, ait, O lupe, en! præ cruciatu morior, futurus esca

esca aut tua, aut vulturum, aut corvorum. Unum modò abs te munus flagito; Educ priùs de pede aculeum, ut moriar saltem sine cruciatu. Tum lupus, summis dentibus aculeum mordicùs deprehendens, eduxit. Asinus verò, doloris oblitus, ferratos calces in faciem lupi impegit; fractâq; illius fronte, naribus & dentibus, aufugit; lupo seipsum accusante, ac meritò sibi id evenisse dicente; quòd, qui didicerat esse lanius jumentorum, nunc illorum volebat esse chirurgus.

Hæc indicat fabula, quòd qui sua artificia deserunt, transferentes se ad alia ipsis non apta, & in derisum veniunt, & in discrimen.

De Aucupe & Merula.

Auceps tetenderat volucribus retia: quod eminùs intuens merula percontabatur hominem quid negotii ageret. Ille respondit, se condere urbem: abiitq; longiùs, & sese abdidit. Merula verò illius verbis fidem habens & accedens ad escam juxta retia appositam capta est: accurrente aucupe, inquit, O homo, si tu quidem talem urbem condis, haud multos invenies incolas.

Hæc innuit fabula, eo maximè modo rem privatam & publicam destrui, cùm præsides sævitiam exercent.

De Viatore & Pera inventa.

Viator longum ingressus iter, si quid invenisset ejus dimidium Jovi se oblaturum vovit. Inventâ autem postea in itinere perâ palmularum amygdalarúmq; plenâ, comedit omnes palmulas amygdalásq; sed harum ossa, illarum putamina & cortices ad aram quandam obtulit, inquiens, Habes, Jupiter, quod tibi voveram, quod enim inveni, ejus & interiora & exteriora offero.

Hæc fabula innuit, avarum propter pecuniæ cupiditatem etiam diis moliri fallacias.

De Puero & Matre.

PUer quidam, in schola condiscipuli furatus tabellam alphabetariam, attulit matri suæ: à qua non castigatus, quotidie magis furabatur. Procedente autem tempore, cœpit furari majora. Tandem à magistratu deprehensus ducebatur ad supplicium. Matre verò sequente ac vociferante, rogavit ille satellites, ut paulisper cum ea ad aurem loqui permitterent: quibus permittentibus, & matre festinabundâ aurem ad os filii admovente, ille auriculam matris dentibus emorsam evulsit. Cùm mater cæteriq; eum increparent, non modò ut furem, sed etiam ut in parentem suam impium; Hæc mihi, inquit, ut perderer causa extitit: Si enim me tabellam alphabetariam furatum castigâsset, nequaquam ad ulteriora progressus nunc ad supplicium ducerer.

Hæc fabula indicat, quòd qui inter initia peccandi non coercentur, ad graviora flagitia evadunt.

De Pastore artem nauticam exercente.

PAstor in loco maritimo gregem pascebat: qui cùm viderat mare tranquillum, incessit cupido navigationem faciendi ad mercatum. Itaque venundatis ovibus, emptisque palmularum sarcinis, navigabat. Obortâ autem vehementi tempestate, & navi mergi periclitante, omne pondus navis in mare dejecit, vixque evasit exonerata navi. Paucis pòst diebus veniente quodam, & tranquillitatem maris admirante (erat enim sanè tranquillum) respondens inquit, Palmulas iterum vult, quantùm intelligo, idcóque immotum sese ostendit.

Hæc indicat fabula, eruditiores effici homines damno atque periculo.

De filio cujusdam senis & Leone.

FIlium senior quidam habebat unicum generosi animi, & canum venaticorum amatorem: hunc per quietem viderat

viderat à leone trucidari. Territus igitur, nè fortè somnium hoc aliquando sequeretur eventus, exstruxit domum quandam politissimam, & laquearibus à fenestris amœnissimam. Illuc inducens filium, assiduus illi custos adhærebat: Depinxerat enim in domo ad delectationem filii omne animalium genus; in quibus & leonem. Adolescens hæc inspiciens eò amplius molestia contrahebat. Quâdam autem vice propiùs stans leoni inquit, O truculentissima fera, propter inane somnium patris mei in hac domo asservor, velut in carcere: quid tibi faciam? Et hæc dicens manum parieti incussit, oculum leonis eruere volens; & in clavo, qui illîc latebat, offendit. Qua ex percussione manus emarcuit, succrevítque sanies; ac febris subsecuta est, breviq; tempore adolescens est mortuus. Itâ leo adolescentem occîdit, nihil adjuvante patris sophismate.

Fabula innuit, quæ ventura sunt, devitare posse neminem.

De Calvo crines externos gerente pro nativis.

CAlvus quidam mentitos crines gerens, dum equo vehebatur, ecce! ei validior ventus illos de capite sustulit. Risus statim magnus à circumstantibus excitabatur, & ille mutuo risu illis inquit, Quid mirum, si crines qui non erant mei à me recesserunt? illi quoque recesserunt, qui mecum fuerant nati.

Hæc indicat fabula, nos non debere mœrere ob amissas opes. Quod enim nascentes à natura non accepimus, non potest nobiscum perpetuò manere.

ÆSOPI, FABULATORIS clariſs. Apologi, è Græco Latini facti, per *Rimicium*.

ARGUMENTUM.

ÆSopus fabulátor clariſſimus, natione quidem Phrygius, fortunâ verò ſervus, fuit colore niger, ac facie ſupra modum deformis. Is quia beneficus ſemper in hoſpites fuit, Dea hoſpitalitatis in ſomnis ſibi adſiſtens largita eſt loquelam (nam ab initio blatero fuit) ſapientiámque, ac variarum fabularum inventionem: quæ porrò fabulæ non parùm conducunt mortalium vitæ. Nam animalia bruta fingit agere ea, quæ hominum ſunt actiones; quas ità ante oculos ponit, ut audientium animos incitet ad virtutem; nèc ulli ſunt hominum mores, quos in brutis fingendo ipſe non aperit. Has igitur fabulas ſi quis ritè guſtaverit, quam viam ſequi, quámque vitare debet, in privatis publicíſque negotiis, facilè comperiat. Nam inprimis fabulam narrat, tum quid fabula ſignificet compendioſiùs exponit; atque ordinem Alphabeti in *Græco* ſecutus, qui in *Latino* ſermone ſervari non poteſt, hinc ſumit initium.

De Aquila & Vulpe.

AQuila & vulpes, conſtat â inter ſe amicitiâ, in proximo habitare conſtituunt, firmiorem amicitiam ex frequenti converſatiõe fore putantes. Igitur aquila nidũ altâ ſuper arbore inſtituit: vulpes verò arborẽ prope inter dumeta catulos collocat. Unâ igitur dierũ, cùm vulpes, latibulum egreſſa, paſtum catulis quæreret, aquila & ipſa cibi indiga, in latibulum devolans, vulpis catulos arripuit, ac pullis ſuis comedendos præbuit. Vulpes reveniens, cognitâ filiorum morte atroci, valde triſtata eſt: & cùm aquilam ulciſci non poſſet, quia quadrupes exiſtens

ſtens volucrē perſequi nequibat (quod unum miſeris ac impotentibus datur) aquilam execratur, ac mala ſibi imprecatur: tantum in odium violata vertitur amicitia. Contigit igitur illis diebus ruri caprum immolari; cujus fruſtum unà cum carbonibus accenſis aquila arripiens ſuſtulit ad nidum: ſed vento vehementius ſpirante, nidus, qui ex fœno ac materia exili aridâq; confectus erat, incenditur. Aquilæ pulli flammam ſentientes, cùm volare adhuc nequirent, humi decidunt, Vulpes confeſtim illos arripiens in aquilæ conſpectu devorat.

Fabula ſignificat, quòd qui amicitiam violant, quamvis eorum quos læſerint ultionem declinent, Dei ſupplicium non tamen effugient.

De Aquila & Corvo.

AQuila celſa ex rupe devolans agnum ex ovium grege arripuit: quam rem cùm corvus conſpicatur, æmulatione motus, vehementi cum ſtrepitu ac ſtridore devolat in arietem, atque ungues in arietis vellus ità implicat, ut indè ſe jam motu alarum explicare non poſſit. Hunc paſtor, cùm ità implicitum videt accurrens corvum comprehendit, atque alarum pennis inciſis, pueris pro ludibrio dedit. Verùm enim cùm quiſpiam corvum rogabat, quænam volucris eſſet, corvus ait, Priùs quidem, quoad animum, aquila fui: nunc verò me corvum eſſe certè agnoſco.

Fabula ſignificat, quòd qui ſupra vires quippiam audet, hoc ſolùm efficit, quòd in adverſa ſæpiùs incidit, ac ſe vulgo ridiculum exhibet.

De Aquila & Scabrone.

AQuila leporem perſequebatur. Lepus conſilii inops, cùm tempus obtulit, ſcabronem videns, ab eo auxilium imploravit: cui ſcabro pollicitus eſt tutelam ac cuſtodiam ſuam. Deinde, cùm aquilam propinquantem ſcabro conſpicatur, eam precatur, nè ſuum eripiat ſibi ſervum. Aquila, ſcabronis parvitatem contemnens, coram

ram eo leporem exedit. Verùm scabro, sua injuriæ memor, ubi aquila nidificaret, observat. Ecce! aquila ova parit. Scabro alis elatus ad aquilæ nidum volat, atque ova devolvens ad humum dejicit. Aquila, ob jacturam ovorum mœrore concitata, evolat ad Jovem (est enim ales Deo illi sacrata) ac locum ad pariendum sibi tutum dari precatur. Jupiter illi concedit, ut cùm tempus adest, ejus in sinu pariat ova. Hoc scabro prævidens globum è stercore confecit, atque sursum evolans in Jovis sinum demisit. Jupiter, volens è sinu globum excutere, ova aquilæ simul excussit. Ex tunc aiunt aquilam nunquam parere, quo tempore scabrones existunt.

Fabula significat, quòd nullus porrò contemnendus; quoniam nemo est qui injuriam accipiat, quin cùm tempus datur se ulcisci quærat.

De Philomela & Accipitre.

P*Hilomela, cùm alta in quercu sederet, more suo sola canebat. Eam accipiter cibum quæritans cùm intueretur, repentè advolat, illamq; rapit. At philomela cùm se interituram videt, accipitrem precatur, ut se missam faciat; quoniam ad explendam ejus ventrem ipsa satis minimè sit, sed pro saturitate sua, ad majores aves se vertat, opus profectò fore. Eam accipiter torvè conspiciens ait, Stultus equidem nimium essem si quem manibus teneo cibum, illum dimitterem amplioris spe pastûs.*

Fabula significat, quòd qui omittunt id quod manu tenent, rerum majorum spe, consilio inopes ac ratione nimiùm sunt.

De Vulpe & Trago.

V*Ulpes & tragus sitientes in quendam puteum descenderunt: verùm enim post potum cùm egressum non inveniret hircus, vulpes ei comiter ait, Bono sis animo: nam quid saluti nostræ opus sit probè animadverti; etenim rectus stabis, ac pedibus anterioribus cornibúsq; muro adhærebis: tuas ego scapulas cornuáq; conscendens, cùm*

cùm egressa puteum fuero, te comprehendens hinc extraham. Huic caper promptè deservivit. Vulpes, suo exsultans egressu, circa os putei capro illudit. At dum caper illam incusat sibi pacta haud servâsse, ei facetè vulpecula inquit, Si eâ, caper, sapientiâ præditus esses, quo pilorum ornatu isthæc tua barba referta est, non priùs in puteum descendisses, quàm egressum pensiculatè vidisses.

Fabula significat, quòd homines consilio præditi rerum finem prius inspiciant, quam dent operam rebus gerendis.

De Vulpe & Leone.

Vulpes, quæ nunquam viderat leonem, cùm illi fortè obviâsset, adeò pertimuit, ut mortem penè obiret. Rursum illum cùm adspexisset, pertimuit; sed minimè ut primùm. Eum tertiò cùm intueretur, propè accedens, fuit ausa coràm disserere.

Fabula significat, quòd res terribiles usus & consuetudo familiares facit.

De Cato & Gallo.

Catus cùm gallum cepisset, atque causam quæreret, quî eum comedere posset; illum criminari cœpit, quòd esset animal turbulentum, qui noctu clamando haud permitteret quiescere mortales. Gallus se excusabat, quòd id ageret ad eorum voluptatem, cùm ad opera facienda illos excitaret. Rursum catus ait, Impius es, ac supra modum scelestus, qui agis continuè contra naturam, cùm nec à matre, nec à sororibus te abstineas, sed per incontinentiam cum illis te commisceas. Gallus item defendebat, quòd dominæ suæ quæstûs gratiâ id quoque ageret. Enimvero ex hujusmodi coitu gallinæ pariunt ova. Tunc inquit catus, Excusationibus licèt abundas, ego jejunare haud intendo.

Fabula significat, quòd qui pravus existit naturâ cùm semel delinquere animo proposuit, quamvis causa desit prætextus, à pravitate tamen non desistit.

De Vulpe sine cauda.

Vulpes ut è laqueo evaserat abscissâ caudâ, cùm ex pudore vitã sibi mortem putaret, excogitavit alias dolo inducere vulpes, ut, sub communis commodi specie, sibi singula caudam abscinderent, & sic suum dedecus levaret. Itaque ad unam vulpibus congregatis suadet, ut caudam sibi abscindant; differens, caudam non modò dedecori vulpibus esse, sed oneri gravi atq; inepto. E vulpibus una ei facetè respondet, Heus, soror, si res ista tibi soli conducit, hoc itidẽ aliis consulere haud aquũ est.

Hæc fabula ad eos spectat qui sub charitatis specie suum commodum consulendo prospiciunt.

De Piscatore & Smaride pisciculo.

Piscator, qui mari rete tetendit, eo smaridem cepit pisciculum; quæ parvâ adhuc ætate, piscatorẽ orabat, ut, dum grandis esset atque majorem quæstum ex eo assequi posset, sibi vitam donaret. Huic piscator lepidè respondit, Ego quidem mente carerem, si quod minimum mihi est lucrum, id dimitterem amplioris spe quæstûs.

Fabula significat, quòd certa pro incertis, quamvis in eis magna insit spes, stultum esset dimittere.

De Vulpe & Rubo.

Vulpes, cùm sepem quandam adscenderet, ut periculum vitaret, quod sibi imminere videbat, rubum manibus comprehendit, atque volam sentibus perfodit: & cùm graviter saucia foret, gemens inquit rubo, Ut me juvares cùm ad te confugerim, tu deteriùs me perdidisti. Cui rubus, Errâsti, vulpes, ait, quæ pari dolo me capere putâsti, quo cætera capere consuevisti.

Fabula significat, quòd stultum est implorare auxilium ab illis, quibus naturâ datum est obesse potiùs quàm prodesse.

De Vulpe & Crocodilo.

Vulpes & Crocodilus de nobilitate contendebant. Cùm Crocodilus multa pro se adduceret, & supra modum se jactaret de splendore progenitorum suorum; Vulpes ei subridens ait, Heus amice, etsi hoc tu quidem non dixeris, ex tuo corio clarè apparet, quòd multis jam annis tuorum splendore fuisti denudatus.

Fabula significat, quòd homines mendaces res ipsa potissimùm refellit.

De Vulpe & Venatoribus.

Vulpes venatores effugiens, ac per viam currendo jam defessa, hominem casu reperit lignarium, quem rogat, ut se quoquo loco abscondat. Ille tectorium ostendit. Vulpes illud ingrediens in angulo quodam se abscondit. Adsunt venatores: lignarium, si vulpem viderit, rogant. Lignarius verbis quidem se vidisse negat, manu verò ubi vulpes latebat locum ostendit. Verùm enim venatores re haud perceptâ statim abeunt. Vulpes ut illos abîisse prospicit, tectorio egrediens, tacitè recedit. Lignarius vulpem criminatur, quòd, cùm salvam fecerit, nihil sibi gratiarum agat. Tunc vulpes se convertens illi tacitè ait. Heus amice, si manuum opera, ac mores verbo similes habuisses, meritas tibi persolverem gratias.

Fabula significat, quòd homo nequam, etsi bona pollicetur, mala tamen & improba præstat.

De Gallo & Perdice.

Gallos complures cùm quis domi haberet, quam emerat perdicem illis compascere permisit. Sed cùm galli illam infestarent, rostrísque percuterent, perdix eâ injuriâ vehementer perdoluit, putans, quia advena, nec ex eo genere esset, eas sibi inferri injurias. Gallos deinde

cùm

cùm invicem certantes conſpiceret perdix, amota animi perturbatione, ait, De cætero quidem haud triſtabor, poſteaquam inter eos odioſa certamina cerno.

Fabula significat, quòd homines ſapientiâ præditi moderato animo ferunt injurias ab illis vel maximè ſibi illatas, qui nec ſibi nec ſuis parcere ſciunt.

De Vulpe & Larva.

V*Ulpes Citharœdi domum ingreſſa, dum, quæ domi parata ſunt, ſagaciter explorat, larvæ caput reperit arte induſtrioſâ compoſitum: quod manibus capiens ait, O quale ſine cerebro caput!*

Fabula ſignificat, quòd omnes, corpore decori, eandem animo non habent pulchritudinem.

De Homine & Ligneo Deo.

H*Omo quidam deum ligneum domi habens eum orabat, ut boni quidpiã ſibi tribueret: ſed quantò magis orabat, tantò res domi anguſtior erat. Demum ille, concitus irâ, deum cruribus preheuſis rapit, & caput parieti illidit. Excuſſo igitur capite, multum auri exilit: quod homo colligens ait, Perverſus nimium atq; perfidus, qui, dum in honore te habui, nihil equidem profuiſti; percuſſus verò & verberatus, boni plurimum contuliſti.*

Fabula ſignificat, quòd homo nequam ſiquando prodeſt, id efficit vi coactus.

De Cane ad cœnam vocato.

V*Ir quidam, cùm cœnam opiparam parâſſet, amicũ quendam domum vocavit: ejus quoq; canis canem alterius ad cœnam invitavit. Is domum ingreſſus, cùm tantum dapum videret apparatum, lætus ſecum ipſe ait, Hodie porrò ità me explebo, quòd die craſtino comedere non indigebo: hiſq; dictis motu caudæ applaudit. Coquus verò conſpiciens, tacitus per caudam cepit, atque illum ſæpius rotans per feneſtram projecit. Ille attonitus, homo*

aſſur-

assurgens, cum clamando aufugit, cæteri canes ei occurrunt, atq; rogant, quàm opiparè cœnaverit. At ille languens ait, Ità potu & dapibus me explevi, quòd cùm exiverim, viam non vidi.

Fabula significat, quòd quibus rebus quis doliturus est, rebus illis lætari non debet.

De Aquila & Homine.

AQuilam homo quidam cùm cepisset, pennis alarum ei evulsis, inter gallinas morari dimisit. Eam deinde quidam mercatus pennis alas denuò munit: tum aquila volans leporem capit, fértq; illum benefactori suo. Quam rem conspiciens vulpes homini ait, Noli hanc aquilam uti prius, hospitio habere, nè ceu leporem te æquè venetur. Tum homo aquilæ item pennas evulsit.

Fabula significat, quòd bene facientes sunt quidem remunerandi: improbi verò omni studio vitandi.

De Viro Agricola.

HOmo quidam agricultor existens, cùm finem vitæ sibi adesse cognosceret, cuperétq; filios in agrorum cultu fieri peritos, eos vocavit, atq; inquit, Filii, ego è vita decedo, bona mea in vinea consita sunt omnia. Illi post patris obitum, putantes in vinea thesaurum rerum reperire, assumptis ligonibus, marris, ac bidentibus, vineam funditus effodiunt, nullúmq; thesaurum inveniunt. Verùm enim vinea, cùm probè effossa foret, longè plures solitò fructus produxit, atque illos divites fecit.

Fabula significat, quòd labor assiduus thesaurum parit.

De Carbonario & Lotore.

CArbonarius lotorem quendam rogavit, ut quam pretio conduxerat domũ secum pariter cohabitaret. At lotor, rem aliàs expertus, ait, Id conducibile haud mihi

esset: Nam quæ albificares, ea omnia carbonum favillis ipse maculares.

Fabula indicat, quòd res naturâ dissimiles stare simul commodè non possunt.

De Vulpe esuriente.

Vulpes ingenti fame concita, cùm quodam in tectorio carnis frustum ac panem repositum perspiceret, tectorium ipsum intravit, atque tantum comedit, quod ad ingentem tumorem ventrem distendit: & cùm ex nimia ventris tumefactione indè egredi nequiret, tumens gemebat. Ejus gemitum vulpes alia transiens illàc cùm audiret, illuc accedit, rogátque quidnam gemeret: deinde causam gemitûs edocta lepidè ait, Isthic manendum est usq; dum eò tenuis efficiaris, quanta eras cùm intrâsti: nam eo pacto facilè egredieris.

Fabula indicat, quòd nihil est tam durum, quod tempus non dissolvat.

De Piscatore quodam.

Piscator quidam piscandi inexpertus, tibiis ac reti assumptis, juxta maris littus accedit, atq; saxo quodam superexistens, imprimis tubicinare cœpit; putans, cantu se pisces facilè esse capturum: verùm cantu cùm nullum consequeretur effectum, depositis tibiis, rete in mare demisit, ac pisces cepit perplures. Sed cùm ex reti pisces extraheret, atq; eos saltantes perspiceret, non insulsè ait, O improba animalia! dum ad tibiam cecini, saltare noluistis, nunc quia canere cesso, saltus datis assiduos.

Fabula indicat, quòd omnia probè fiunt, quæ fiunt tempore suo.

De Piscatoribus quibusdam.

Piscatores piscatum profecti, diúq; piscando defessi; fame præterea & mœrore, quòd nihil cepissent, confecti cùm abire decernunt, ecce! piscis quidam, alium fugiens se insequentem, in naviculam saltat. Illum piscato-

res admodum læti comprehendunt, ac in urbem reversi grandi pretio vendunt.

Fabula indicat, quòd frequentiùs fortuna id exhibet, quod ars efficere non potest.

De viro inope & infirmo.

Homo quidam pauper, cùm ægrotaret, diis vovit, quòd, si ab eo morbo liberaretur, boves centum immolaret. Quod dii experiri volentes, sanitatem illi facilè reddunt. Liber igitur à morbo, cùm boves, quia pauper, non haberet, ossa boum centum collegit, eáq; super altari deponens, lepidè inquit, Ecce! quod vovi votum vobis nunc persolvo. At dii illum ulcisci volentes, in somniis ei assistunt atq; inquiunt, Ad maris littus pergito: ibi enim in loco semoto auri talenta centum reperies. Ille expergefactus, somnii memor, dum pergit ad littus, incidit in latrones. Captus itaq; eos rogabat, ut se missum facerent, quoniam mille auri talenta persolveret eis.

Fabula indicat, quòd homo mendax deos & homines pariter contemnit.

De Vulpe & Pardo.

Vulpes cum pardo de pulchritudine contendebat: cùm varias corporis notas pardus sibi duceret decori, vulpes ei comiter ait, Ego quidem longè formosior sum judicanda, quæ non corpus, sed animum variis notis habeo notatum.

Fabula indicat, quòd decor mentis est potior omni corporis ornatu.

De Piscatoribus quibusdam.

Piscatores quidam mari rete trahebant: quod cùm grave esse sentirent, lætitiâ gestiunt, putantes multos pisces habere irretitos. Sed ut rete in terram traxerunt, pisces quidem paucos, saxum verò ingens reti inesse cùm perspiciunt, longè tristantur. Quidam ex illis natu jam grandis, non inurbanè sociis inquit, Animis estote

quietis; quippe lætitiæ soror est mœstitia. Oportet enim casus prospicere futuros, illósque ut leviùs quis ferat, persuadere sibi esse eventuros.

Fabula significat quòd qui reminiscitur sortis humanæ, in adversis minimè frangitur.

De Ranis Regem petentibus.

R*Anæ mœrentes quòd sine rege forent, Jovi supplicatum aratores mittunt, ut regem sibi daret. Jupiter, earum simplicitatem cognoscens, lignum in stagni medium demisit. Quod cùm in stagnum cecidit, ejus sonus supra modum terruit ranas. Quæ cùm lignum esse noverunt, rursus Jovi supplicatum mittunt, ut regem vivum, haud mortuum sibi dedat. Jupiter, stultis earum precibus motus, hydrum illis dedit in regem. Is indies cùm ranas devoraret; tertiò Jovem ranæ precantur, ut regem sævum atq; immanem ab eis amoveret. Tunc Jupiter inquit, Quem tot precibus regem exorâstis, eum vobis perpetuum habetote.*

Fabula significat, quòd sæpe ea precamur, quæ impetrâsse postea nos pœnitet.

De Cata in fœminam mutata.

C*Ata quædam speciosi cujusdam adolescentis amore capta Venerem oravit, ut se in hominem mutaret. Venus illius miserta in formam hominis eam mutavit; quam, cùm longè speciosa esset, amator domum subitò adduxit. Sed cùm in cubiculo simul sederent, Venus experiri cupiens, si mutatâ facie mutâsset & mores, in medium constituit murem: quem cùm illa prospexit, oblita formæ, & amoris sui, murem ut caperet persecuta est. Quâ super re Venus indignata, denuò eam in priorem catæ formam mutavit.*

Fabula significat, quòd homo nequam, licèt personam mutet, mores tamen retinet eosdem.

De Sene mortem vocante.

SEnex quidã lignorum fascem super humeros ex nemore portans, cùm longâ viâ defessus esset, fasce humi deposito, mortem vocavit. Ecce mors advenit, causámq; quamobrem se vocaverat, rogat. Tunc senex, Ut hunc lignorum fascem super humeros imponeres, ait.

Fabula significat, quòd quisquis vitæ cupidior est, licèt mille subjiciatur periculis, mortem tamen semper devitat.

De Muliere & Medico.

MUlier anus, cùm ophthalmiam pateretur, medicũ ad se curandum accersit, certum pretium ei dare promittens, si eo morbo curaretur; si verò non liberaretur, nihil ei debere pacta est. Medicus verò quoties illam ibat curatum, toties quippiam è domo clam exportabat. Mulier igitur ophthalmiâ curatâ, cùm nihil suarum rerum domi esse perspiceret, medico mercedem pactam petenti solvere denegat. Quamobrem vocata in judicium pactum quidem non denegat; sed se curatam ophthalmiâ esse, id verò pernegat; aiens, cùm cœca eram, domum multâ supellectile refertam videbam: nunc cùm video, ut medicus ait, nihil rerum domi esse perspicio.

Fabula declarat, quòd homines avaritiæ dediti sibimet sæpius contradicunt.

De Agricola & Canibus.

AGricola quidã magnitudine hyemis in suburbanis se locavit. Sed cùm alimonia sibi deficeret, capris & ovibus primùm vesci cœpit. Cùm verò indies magis sæviret hyems, bobus quoq; nec pepercit. Quod facinus cũ animadverterunt canes, invicem verba faciunt; Quî hîc stamus? inquiunt: cur mortem nobis incumbentem non fugimus? Putamúsne eum nobis parcere vitam, qui alimoniæ gratiâ boves jugulavit?

Fabula significat, quòd eos fugere debemus; qui in charissimos crudeliter se gerunt.

De Agricola & Filiis.

Agricola quidam complures habuit filios continuâ seditione discordes; ac ejus admonitiones perpetuò negligentes. Cùm fortè unà domi omnes sederent, jussit pater virgarum fascem coràm deportari, atque natos cœpit hortari ut integrum fascem disrumperent. Cùm igitur fascem eum totis viribus frangere non possent, genitor præcepit, ut soluto fasce singulatim frangerēt virgas. Cùm quisque facilè hoc perficeret, tunc facto silentio pater aiebat, Siquando animis idem senseritis, nati mihi charissimi, nec ab inimicis superari poteritis: sed si inter vos seditiones servabitis, qui volet, is vos facilè perdet.

Fabula significat, quòd fortior est unio quàm seditio, quæ est imbecillis.

De Muliere & Gallina.

Vidua quadam mulier gallinam habuit, quæ die quolibet parturiebat ovum: putavit mulier more ingenii humani (quod sitis habendi semper sollicitat) gallinam illam die bis parituram, si plus spelta tradere soleat. At gallina, pluri alimoniâ pinguior facta, id unum desiit parere ovum. Sic mulier ex quo magìs lucrum quæritabat, id cæcâ augendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quòd plurium cupiditate rerum, præsens quandoque deperditur quæstus.

De Homine à cane morso.

Homo quidam, cùm eum canis momordisset, summo cum studio sciscitabatur, a quo sanari posset. Quidam ei obviàm factus, atque de medico rogatus, ait, Si vis, amice, fieri sanus, non est tibi opus medico. Nam si canis, qui te momordit, à vulnere linguâ sanguinem tergit, istâ curâ nihil potius reperiri potest. Alter arridens venustis-

venustissimè inquit, Si hujusmodi utar remedio, indies magis ac magis à canibus mordebor.

Fabula significat, quòd ab hominibus nequam incommoda pro commodis, & mala pro beneficiis retribui solent.

De duobus amicis & Ursa

AMici duo, dum rus viarent, ursa eis obviàm occurrit: quâ prospectâ, alter eorũ territus, ut se salvaret, continuò arborem adscendit: alter, cùm ursæ viribus se posse obsistere dubitaret, ut mortuus humi jacuit resupinus, retinens flatum atque anhelitum. Cùm nec ore aut naso respiraret, ursa, eum exanimatum existimans, abiit: (dicunt enim à cadavere ursas omnino abstinere) Alter deinde, ex arbore descendens, quid in aurem ei diceret ursa socium rogavit. Ille urbano sermone respondit, Admonitus sum ab ursa, ut cum hujusmodi amicis non proficiscar ampliùs.

Fabula significat, quòd eorum amicitia colenda non est, qui cùm est opus, amicis subsidia denegant.

De Adolescentibus duobus & Coquo.

ADolescentuli duo æquis sumptibus carnes coëmerunt, & curatum coquo tradiderunt. Obiter coquus dum aliis vacat negotiis, alter juvenum carnes eas clanculum accepit, ac socio tradidit. Coquo deinde carnes quæritanti, qui acceperat, se haud habere jurat: qui verò habebat, se non accepisse jurabat. Coquus, percepto juvenum dolo, ait, Etsi fallor equidem à vobis, per quem verò juratis, res ista non latebit Deum.

Fabula indicat, nullum scelus posse latere Deum.

De duobus Inimicis

DUo quidam, gladiatorio animo inter se inimicitias habentes, unà in navi navigabant. Et cùm alter alterum eodem in loco stare non pateretur, unus in puppi,

alter in prora consedit. Ortâ autem tempestate, cùm navis periclitaretur, qui in prora sedebat rogat navis gubernatorem, quæ pars navis submergi priùs deberet: & cùm gubernator puppim dixisset; ait ille, Mors mihi modò molesta minimè est, si inimicum meum priùs mori perspicio.

Fabula significat, quòd inimicus, ut inimicum perdat, seipsum perdere sæpiùs eligit.

De Canna & Oliva.

QUarum esset fortior, durior, & magis resistens, canna & oliva invicem contendebant. Oliva calamo humilitatem objiciebat, eò quòd ventis facilè cederet. Huic dicto unum arundo haud reddidit verbum. Paulò pòst turbine vehementi adspirans ventus radicitus evulsit olivam totis viribus sibi obsistentem. At canna flatibus se inclinans salutem facilè est assecuta.

Fabula significat, quòd potentioribus sine controversia mos est in tempore gerendus.

De Vitula & Bove.

VItula cùm bovem arantem prospiceret, illum præ se quæ nihil agebat, contempsit. Sed cùm immolationis affuit dies, bos quidem missus, vitula autem ut immolaretur retenta est. Quam rem bos cùm conspicatur, subridens, ait, Heus vitula, ideo non laborabas ut immolareris.

Fabula significat, quòd otiosis & nihil agentibus pericula quæque imminent.

De Puero & Fortuna.

CUm puer quidam juxta puteum dormiret. Fortuna illuc accedens illum excitavit, inquiens, Surge & hinc ocyùs abi, quippe in puteum si caderes, non tuam inscitiam, sed me Fortunam omnes accusarent.

Fabula significat, quòd sæpiùs in periculum culpâ nostrâ incurrimus, deinde abs re fortunam accusamus.

De

De Muribus & Cato.

Domo quâpiam quòd perplures forent mures catus præsentiens illuc accessit, atq; nunc unum nunc alium capiens, complures interimendo comêdit. Verùm mures cùm se indies consumi perspicerent, ad unum coacti, inquiunt secum, De cætero inferiùs non est descendendum si nolumus perditum iri omnes, sed hîc superiùs manendum, quò catus ascendere non potest. At catus consilio murum percepto, simulans se mortuum esse, posterioribus pedibus se ad palum suspendit, qui fixus parieti erat. E muribus quispiam deorsum acutè prospiciens, ut catum cognovit, haud infacetè ait, Heus amice, si te felem esse certò scirem, deorsum minimè descenderem.

Fabula significat, quòd vir prudens, semel si fallitur, fictis & simulatis hominibus non ampliùs fidit.

De Simia & Vulpe.

Apud brutorum animalium concilium simia ità appositè saltavit, quòd omniũ ferè consensu rex statim fuit creatus. At vulpes invidens ei, ubi viderat carnes laqueo in fovea sitas, illuc simiam ut duxit, inquit ad eam, Hîc thesaurus absconditus est, qui ex lege spectat ad reges: quare cùm tuus ex lege sit, tute ipsa capias illum. Simia vulpis suasu illuc temere accedens, ut se captam laqueo sensit, vulpem acriter accusat, quæ dolo se deceperat. Ei vulpes haud illepidè ait, Heus stulta, quæ, cùm fortuna te extulisset, dominari cæteris jam te putabas dignam.

Fabula significat, quòd qui temerè aliquid aggreditur, temerè in periculum incidit, ac vulgo ridiculus est.

De Cervo & Leone.

Cervus vehementi siti cùm vexaretur, ad fontẽ proficiscitur: dùmq; potat, suam in aqua perspiciens umbram, valde lætatus est magnitudine cornuum, & ramositate;

mositate; deinde pedes & crura perspiciens, nimiùm tristatus est. Hæc dū animo vertit, ecce! leo apparet, ac cervum persequitur. At cervus fugam arripiens leonē per campos longè anteibat: (dicunt enim, cervorū vires consistere in pedibus, ac leonis in animo stare robur) Quousq; igitur leo per campos secutus est cervum, eum assequi non potuit: casu verò contigit cervum nemus intrare, ubi cornibus ad ramos implicitis, cùm fugere non posset, à leone captus; cùm se moriturum videret, Heu me miserum, inquit, qui, cornibus gavisus, ipsis cornibus pereo!

Fabula significat, quòd quæ putamus nobis profutura, ea nobis sæpiùs obsunt.

De Agricola & Pelargo.

A*Gricola laqueos in agro tetendit, ut grues & anseres venaretur, qui sata sua continuè depascebāt. At simul cum illis venatus est pelargum, qui pede tentus rogat agricolam, ut eum solvat missúmq; faciat, cùm non sit grus, nec specie anser, sed pelargus avium piissimus, qui parentibus semper deservit, nec illos in senecta deserit unquam. At agricola subridens, ait, Quæ dicis, haud me fugiunt: nam qui sis probè teneo. Sed cum his simul captus cùm sis, cum his quoq; simul est moriendum.*

Fabula significat, quòd qui cum improbis quopiam deprehenditur crimine, pari pœnâ plectitur cum illis.

De Agno & Lupo.

A*Gnus in domo bene clausa existens, cùm lupum ad se venientem perspicit, illū convitiis & maledictis persequitur. At lupus inquit ei, Non tu, sed locus inaccessibilis mihi convitia dicit.*

Fabula significat, quòd locus & tempus faciunt timidos persæpe audaces.

De Jove & Corvo.

J*Upiter, volatilibus regem creare volens, diem concilii avibus indixit, ut qui speciosior esset, rex eis constitueretur.*

vetur. Quam rem præsentiens corvus, ac suæ deformitatis conscius, pennis aliorum hinc inde collectis se decoravit, ac speciosissimum omnium se reddidit. Adest dies præfinitus; veniunt ad concilium aves. Jupiter corvum ob pulchritudinem cum regem avibus creare vellet, id aves indignè ferentes, quæq; suas à corvo extrahunt pennas. At corvus alienis pennis cùm esset exutus, corvus, ut erat, demum remansit.

Fabula significat, quòd qui de rebus pendet alienis, illis amissis, quisnam ille sit, cuique liquidò patet.

De Tubicine quodam.

T*Ubicen quidam tubæ sonitu pugnatum ciebat exercitum. Ab hostibus deinde per insidias captus miseranda voce clamabat, Nè abs re ac frustrà occidere me velitis: ego quidem non pugno, nec præter tubam quippiam aliud possideo. Qui eum vinctum ducebant, hujusmodi verba contrà reddiderunt, Hanc ob rem morte dignior es judicandus, quòd, cum hostibus manum conferre devitans; alios sonitu tubæ ad pugnam hortaris.*

Fabula significat, quòd graviori pœnâ digni judicandi sunt, qui, cùm ipsi, injuriam non agunt, alios ad injuriam agendam impellunt.

De Fabro & Cane.

F*aber quidam canem habebat, qui, dum ipse ferrum cudebat, continuè dormiebat: cùm verò manducabat, canis statim surgebat, & quæ sub mensa erant dejecta, ceu ossa, & alia hujusmodi, sine mora corrodebat. Quam rem animadvertens faber ait ad canem, Heus miser, quid faciam nescio, qui dum ferrum cudo, continuè dormis, & segnitie teneris: rursus, cùm dentes moveo, statim surgis, & caudâ mihi applaudis.*

Fabula significat, quòd socordes & somnolenti, qui ex aliorum vivunt laboribus, gravi censurâ sunt coercendi.

De Mûla quadam.

Mula quadam nimio hordeo pinguis effecta nimia pinguedine lasciviebat, secum inquiens, Pater mihi equus fuit, qui cursu celerrimus erat, & ego ei per omnia sum similis. Parùm pòst contigit, quòd oportuit mulam quantùm potuit currere: sed cùm cursu cessavit, Heu me miseram, inquit, quæ me equi filiam esse putabam! At nunc memini mihi patrem asinum fuisse.

Fabula significat, quòd stulti in prosperis seipsos non agnoscunt, sed in adversis suos persæpe recognoscunt errores.

De Thynno & Delphino.

Thynnus, cùm eum delphinus persequeretur, magno elatus impetu, ac stridore, à vehementi fluctu in insulam defertur: eundémque in scopulum à fluctu eodem delphinus, dum se putat capere thynnum, ipse quoque defertur. Thynnus conversus, cùm delphinus exspirantem animam perspicit, secum ipse ait, Mors mihi molesta admodum non est, ex quo mortis autorem mori simul mecum perspicio.

Fabula significat, quòd quivis adversa leviùs fert, cùm adversitatum autores eâdem adversitate opprimi perspicit.

De Medico & Mortuo.

Medicus quidam cùm quem curaret ægrotum, eum mori contigerat, efferentibus funus aiebat, Vir iste si se vino abstinuisset, & clysteriis usus fuisset, eum mori non contigisset. Ex his qui aderant, quispiā medico haud infacetè ait, Heus medice, ista consilia cum prodesse quibāt, dicēnda fuerunt; non nunc, cùm nihil valeāt prodesse.

Fabula significat, quòd ubi haud prodest consilium, id eo tempore dare, est sanè amicum deludere.

De Aucupe & Turdo.

Auceps aucupatum calamis viscóq; tetendit; & cùm turdum canere arboris super ramum adspexit, ut eum

eum caperet, calamos erexit. At inter deambulandum pede altero viperam calcavit: morsúsq; ab ea, cùm jam ob venenum se deficere præsensit, Heu me miserum, ingemuit, qui dum alium capere festino, alter ad mortem me est aucupatus!

Fabula significat, quòd quæ contra alios facere nitimur, ea persæpe ab alio ipsi patimur.

De Castore.

CAstor est animal quadrupes qui in paludibus se nutrit: ejus testes variis medelis utiles esse dicuntur. Itaq; cùm quispiā eum sequitur, ceu persecutionis caussam non ignorans, pedum velocitati fidens, quantum potest fugit, usquequò ad locū, nè videatur, salvus deveniat: atq; ibi testes excîdens in venatores, cùm sibi appropinquant, projicit, & isto pacto à venatoribus se eripit.

Fabula significat, quòd sapiens, ut à periculo se eripiat, nihil intentatum relinquit.

De Puero oves pascente.

PUer quidam, cùm oves eminentiori in loco depasceret, sæpiùs clamabat, Heus, ô! à lupis mihi succurrite: Qui circum aderant cultores agrorum, cultum omittentes, ac illi accurrentes, atque nihil esse comperientes, ad opera sua redeunt. Cùm pluries puer id joci causâ fecisset, ecce! cùm lupus pro certo adesset, puer, ut sibi succuratur seriò clamat. Agricolæ id verum non esse putantes, cùm minimè occurrerent, lupus oves facilè perdidit.

Hæc fabula significat, quòd qui cognoscitur mentiri, ei veritatem dicenti postea non creditur.

De Corvo & Vulpe.

COrvus, cùm carnium frustum rapuisset, super arborem quandam resedit. Vulpes eum suspiciens, atq; carnes sibi cupiens, illum arte aggreditur. Stans igitur

sub

ſub arbore corvum laudare cœpit, aiens, O quàm magna avis eſt hæc! quàm ſpecioſa, quàm venatrix, quàm formoſa! ha c decuit eſſe avium regem. Nam omnia regia ſupra alias ei ſunt aves, ſi modò vocem haberet. His laudibus corvus inflatus, & dici mutus haud valens pati ulteriùs; dum magnâ voce crocitat, carnes humi decidunt. Illas cùm vulpes rapuiſſet, converſa inquit ad corvum, Heus corve, omnia decora tenes, modò mente haud careres.

Fabula indicat, quòd qui adulatoribus nimiùm credunt, hi quæ non putant, in adverſa ſæpiùs incidunt.

De Cane & Lupo.

C*Anis cùm ante aulam dormiret, lupus ſuperveniens eum ſtatim cepit: & cùm ipſum occidere vellet, canis, ne eum occideret, rogavit, inquiens, Here mi lupe, nunc me occidere noli: nam, ut vides, tenuis ſum, & grácilis, & macilentus: ſed herus meus nuptias in proximo facturus eſt, ubi ſi parùm me expectas, ego opiparè manducans, atq; pinguior factus, ero tibi utilior. Lupus his verbis fidem habens, canem dimiſit. Paucos poſt dies lupus accedens, cùm canem domi dormientem reperit, ſtans ante aulam, canem rogat, ut ſibi promiſſa præſtet. Et canis haud ruſticè inquit, Heus lupe, ſi ante aulam de cætero me repereris, haud ampliùs nuptias expectes.*

Fabula indicat, quòd ſapiens, cùm vitat periculum, ab illo poſtea contin ucàvet.

De Corvo ægroto.

C*Orvus cùm ægrotaret matrem rogavit, ut pro ſua ſanitate deos precaretur, inquiens, Mater noli plorare, ſed deos potiùs precare, ut ſanitatem mihi reſtituant. Et mater citò reſpondit, Quem Deorum tibi fore propitium*

pitium

pitium putas, cùm nullus sit, è cujus aris sacra non rapueris.

Fabula significat, quòd qui in prosperitate quemvis offendit, in adversis amicum sibi reperiet neminem.

De Cane carnes portante.

CAnis ore ferens carnes, ac flumen transiens, cùm sub aqua umbram prospexit, putavit alium esse canem, qui plus carnium deferebat. Itaq; quas ipse ferebat, eas carnes sub aquas ire dimisit, & ut umbram caperet, se movet: sed carnes & umbram, quæ sanè nihil erant, simul perdidit.

Fabula significat, quòd cupiditate plus semper habendi quæ tenemus ea sæpenumero perdimus.

De Leone & Rana.

LEo, cùm ranam magniloquacem audiret, putans aliquod magnum animal esse, se retrò vertit, parúmq; stans, ranam è stagno exeuntem videt: quam indignabundus statim pedibus calcavit, aiens, Nullum amplius, ut te perspiciat, animal clamore movebis.

Fabula significat, quòd apud verbosos nihil præter linguam reperitur.

De Leone sene.

LEo, cùm senuisset, nec victũ sibi quærere posset, viam machinatus est, quî alimenta haud sibi deessent. Ingressus igitur speluncam, graviter ægrotare jacens se simulabat. Animalia illum verò ægrotare putantia, visitandi gratiâ, ad eum accedebant: quæ leo capiens, singulatim manducabat. Cùm multa animalia jam occidisset, vulpes leonis cognitâ arte, aditum speluncæ accedens, leonem, quo valeat pacto, exteriùs stans rogat. Et leo blandè respondens ait, Vulpes filia, cur non ingrederis ad me? Ei vulpes non illepidè ait, Quoniam here mi, animalium ingredientium perplura equidem vestigia cerno, egredientium vestigia nulla.

Fabula significat, quòd homo prudens, qui pericula imminentia providet, illa facilè devitat.

De Leone & Tauro.

LEo ingentem taurum per insidias sequens, cùm propè accessit, eum vocavit ad cœnam, inquiens, Amice, ovem occîdi; hodie mecum, si placet, cœnabis. Taurus leoni morem gerèns ut discubuerat, cùm multos lebetes, nec non magnos & plures obeliscos paratos, conspiceret, & ovem nullam adesse, è vestigio abîit: quem leo abeuntem perspiciens, cùr abiret, rogavit. Ei taurus haud inurbanè respond t, Non de nihilo equidem abeo, cùm instrumenta non ad ovem, sed ad taurum coquendum videam esse parata.

Fabula significat, quòd homines prudentes minimè lateant improborum artes.

De Leone, Asino, & Vulpe.

LEo, asinus, & vulpes constatâ inter se societate, venatum exeunt: cùmq; multam prædam cepissent, leo asino mandat, ut prædam dividat. Asinus, cùm eam in tres partes æquales esset partitus, optionem capiendi sociis dedit. Quam partitionem leo indignè ferens, ac dentibus frendens, à divisione deposuit eam, mandavitque vulpi, ut prædam ipsa partiretur. At vulpes, illas tres partes in unum colligens, ac prædæ nihil sibi seorsim relinquens leoni omnia tradidit. Tunc leo vulpi ait; Quis te partiri docuit? Inquit extempore vulpes, Asini periculum id me facere instruxit.

Fabula significat, quòd aliorum pericula homines faciunt cautiores.

De Leone cujusdam Rustici Filiam amante.

LEo cujusdã rustici filiam amabat. Illam cùm habere cuperet, patrem virginis rogavit, ut sibi nubere ipsam assentiretur. Et rusticus ait, nullo pacto se assensurum,

rum quòd filia bestiæ nubat. Cùm illum leo torvè adspiceret, ac dentibus frenderet, rusticus mutato consilio, ait, se cupere ei filiam nuptum dare, modò dentes & ungulas priùs cædat evellátque, quoniam virgo illis rebus valde terreretur. Leo, id postquam præ nimio amore fecerat, rusticum adiens, filiam sibi postulat. At rusticus, leonem cùm ungulis & dentibus perspicit inermem, arrepto fuste, illum frequens pulsando persequitur.

Fabula indicat, quòd qui inimicis se committit, de facili perit.

De Leæna & Vulpe.

L*Eæna cùm à vulpe sæpe exprobraretur, quòd quolibet partu unum duntaxat pareret catulum, ait, Unum sanè, at pol leonem.*

Fabula indicat, quòd pulchritudo haud in copia rerum, sed in virtute consistit.

De Lupo & Grue.

L*Upus in gutture osse retento cùm longè cruciaretur, grui pretium obtulit, si illud è gutture extraheret. Grus rostro cùm os è gutture extraxisset, pretium sibi promissum expostulat, Ei lupus subridens simúlq; acuens dentes, ait, Satis pretii tibi esse debet, quòd ex lupi ore caput sine læsione eduxeris.*

Fabula indicat, quòd apud improbos gratitudo non parva habetur, si pro obsequio quis detrimentum non recipit.

De Lupo & Agno.

L*Upus, cùm agnum invenisset errantem, eum non cepit fortissimâ manu; sed causam quæsivit, quò jure vel injuriâ, eum comederet. Igitur agno verba hujusmodi fecit, Tu mihi abundè jam diu intulisti injurias. Agnus gemendo ait, Quomodo id fieri potuit, cùm nuperrimè venirem in lucem? Lupus denuò ait, Agrum mihi pascendo devastâsti. Agnus inquit, cùm dentibus etiam caream, id*

facere nequivi. Lupus rursum ait, Ex meo quoq; fonte bibisti. Ei inquit agnus, Quo pacto id fieri potuit, cùm aquam ex ætate nondum biberim, sed lac matris cibus & potus adhuc mihi sit? Lupus demum irâ concitus ait, Licèt tua solvere nequeam argumenta, cœnare tamen opiparè intendo; agnúmque cepit, ac illum manducavit.

Fabula significat, quòd apud improbos ratio & veritas locum non habent.

De duobus Gallis inter se certantibus.

D*Vo galli inter se ruri certabant. Qui gallinarum prior dux erat, cùm ab altero superatus esset, præ verecundiâ se abscondit. Alter verò victoriâ elatus, domûs tectum statim supervolans, vehementi alarum plausu cantúq; significat, se rivalem suum pugnando superâsse, & de adversario ferre trophæum. Dum hæc & hujusmodi jactabundus voce crocitat, ecce! aquila cibi indiga ex alto devolans gallum unguibus rapit, ac pullis suis in alimoniam contulit. Quam rem qui victus fuerat gallus perspiciens, ceu ex hoste triumphans, in publicum venit, ac solus gallinis liberè potitur.*

Fabula significat, quòd qui prosperis nimiùm fidit, in adversa sæpiùs præceps incidit.

De Vate quodam.

F*Oro urbis medio quidam vates cuivis sortem aperiebat futuram: quamobrem magnâ hominum frequentiâ stipatus, dum uni & alteri suam aperit sortem, ei nuntiatur, res suas furtim domo esse ablatas: quo audito, domum curriculo dum abit, quidam ei obviam factus, ridiculè ait, Cur aliis quid esset futurum monebas, qui tuæ sortis nescius fuisti?*

Fabula declarat, quòd homines nequam corrigunt alios, & sua crimina scire negligunt.

De Formica & Columba.

Formica sitiens in fontem descendit : ubi dum bibere vult, in aquam occidit. Columba quædam, super arborem fonti imminentem sedens, cùm formicam aquis obrui conspiceret, ramulum ex arbore rostro continuò frangit, & sine mora dejicit in fontem : ad quem formica se applicans, ex aquis in tutum se recepit. Obiter auceps quidam advenit, & ut columbam venetur, calamos erigit. Formica id percipiens, pedum alterum momordit aucupis. Eo dolore auceps concitus, calamos dimitttit : quorum strepitu territa columba, ex arbore aufugiens, vitæ periculum evasit.

Fabula declarat, cùm bruta in beneficos grata sint, eò magìs esse debere eos, qui participes sunt rationis.

De Vitulo & Cerva.

Vitulus cervæ aliquando ait, Cùm magnitudine sis major canibus, & pedum celeritate cursu velocior, & ad pugnam longè cornibus munitior, cujus rei gratiâ, mater, tantopere canes reformidas? Ei cerva inquit, subridens, Quoniam, fili, licèt quæ dicis omnia possideam, canum latratum ferre non possum, sed præ timore fugam statim arripio.

Fabula declarat, quòd qui naturâ timidi sunt, apud eos nulla valet hortatio.

De Ape & Jove.

Apes, quæ ceræ mater existit, quondam accedens ut diis sacra faceret, Jovi donum obtulit mellis : quâ oblatione Jupiter lætus, jussit ei concedi quicquid ipsa precaretur. Apes igitur rogans, ait, Illustrissime Deus Deorum, ancillæ tuæ concedere velis, ut quicunque ad alvearia pro rapiendo melle accesserit, is, simul ac pupugero eum, continuò moriatur. Quâ rogatione Jupiter

ambiguus, quoniam genus mortalium longè amabat, demum api ait, Satis tibi sit, quòd quicunque ad alvearia pro rapiendo melle accesserit, si eum pupugeris, & in punctura stimulum dimiseris, continuò ipsa moriaris, tibique vita sit, ipse stimulus.

Fabula significat, quod inimicis quandoque mala precamur, quæ in nos sæpius vertuntur.

De Musca.

M*Usca, quæ in ollam carnium deciderat, cùm se in brodio suffocari sensit, secum ipsa ait, Ecce! tantum bibi, tantum comêdi, tantùm me lavi, quòd jure satura mori possum.*

Fabula significat, quòd prudentis est, id potenti animo ferre, quod vitari minime potest.

De Adolescente quodam & Hirundine

A*Dolescens luxuriosus, cùm bona patris consumpsisset, soláque vestis remansisset, visâ ante tempus hirundine, æstatem jam adesse existimans, ipsam quoque vendidit vestem. Sed hyeme denuò ortâ, cùm immenso cruciaretur frigore, visâ rursum hirundine, quæ præ frigore moriebatur, ait, O pessima avis, quæ me & te pariter perdidisti!*

Fabula significat; quòd quæ suo tempore non fiunt, ea diu stare nequeunt.

De Ægroto & Medico.

Æ*Ger à medico rogatus quo pacto se habuisset, Plùs quàm opus esset se sudâsse respondit. Id bonum fuisse, medicus ait. Secundò rogatus ab eodem quomodo se haberet, inquit ægrotus, se vehementi frigore fuisse comprehensum. Id ad salutem fore, medicus quoq; ait. Tertiò ab eodē interrogatus, quo pacto se habuisset, inquit ægrotus, se cum difficultate digerere potuisse. Rursus medicus*

ait,

ait, id ad salutem optimum fuisse. Deinde ex domesticis cùm quidam ægrotum interrogaret, quomodo valeret; illi æger ait, Signa ad salutem ut medicus ait, perplura & optima sunt, illis tamen dispereo signis.

Fabula significat, quòd qui ad voluptatem l quuntur, non illis aures præstare quisquam debet.

De Lignatore quodam.

L*Ignator quidam dum juxta flumen deo Mercurio dicatum ligna cæderet, securis casu decidit in flumen. Multo igitur mœrore comprehensus, juxta fluminis ripam gemens considebat. Mercurius misericordiâ motus lignario apparuit, suique fletûs causam rogavit: quam simulac didicit, securim auream afferens, utrùm quam perdiderat illa esset, rogavit. At eam pauper suam esse negavit. Secundò Mercurius alteram detulit argenteam: quam cùm pauper illi suam quoque esse negaret, postremò Mercurius ligneam sustulit. Illam suam esse cùm pauper assentiret, Mercurius cognoscens illum esse hominem verum justúmque, omnes ei dono dedit. Accedens igitur ad socios lignarius, quid sibi acciderat, aperit ad socios: quorum unus id experiri volens cùm ad flumen accessisset, securim in aquam dejecit, deinde flens in ripa consedit; Cujus Mercurius fletûs causam edoctus, securim auream afferens, illáne esset quam perdiderat, rogavit. Quam cùm suam esse assereret, Mercurius, cognita ejus impudentiâ, & mendacio, nec auream, nec suam tradidit.*

Fabula significat, quòd quantò Deus propitior est probis, ta:tò improbis existit infestior.

De Asino & Jove.

A*Sinus olitori cuidam serviens, cùm parùm comederet & multum laboraret, Jovem exoravit, ut alium*

dominum sibi mitteret. Itaque Jupiter mandat, ut figulo veneat. Apud quem asinus cùm laboraret in deportando lutum, lateres, tegulas, & hujusmodi; secundò Jovem precatur, ut alteri deserviat domino. Jupiter iterum mandat, ut coriario venundetur. Cui asinus multo labore & pauco cibo serviens, Heu me miserum, cum gemitu ait, qui dominos omittens meliores ad deteriorem perveni; apud quem, ut video, corium meum etiam post mortem cruciabitur!

Fabula significat, quòd priores dominos tunc servi desiderant, cùm deteriores experiuntur.

De Leporibus & Ranis.

LEpores in unum simul convenerunt; ubi cùm de miseria ipsorum innata dolerent, gemeréntq; quòd vita eis, quàm cæteris animalibus, data esset miserior (quoniam homines, aquilæ, & canes ad mortem eos usq; persequerentur) decernunt meliùs sibi fore semel mori, quàm in vita tam misera diutiùs permanere. Hoc capto consilio, ut se in stagnum præcipitent dum ocyùs tendunt, ranæ, quæ super stagni ripa adstabant, ut strepitum audiunt, in stagnum desiliunt, séque aquis submergunt. Quam rem cùm lepus qui præibat conspicatur, reliquis ait, State; nam nobis sententia mutanda est: quippe, ut liquidò videtis, animalia quàm nos magis timida reperiuntur.

Fabula significat, quòd cùm miser miseriorem aspicit, suam æquiùs miseriam fert.

De Asino & Equo.

ASinus, cùm equum alimoniâ, otio, & diligenti curâ abundare perspiceret, eum longè beatum esse commendabat, séq; nimiùm infelicem dicebat, qui, cùm multùm laboraret, ad saturitatem de paleis haud haberet. At cùm tempus belli advênit, miles armatus equum ascendit,

ascendit, ac cùm medios decurrit in hostes, equus mucrone percussus cadit humi prostratus. Quem asinus perspiciens, ingemuit, ejúsque misertus, sui animi sententiam mutavit.

Fabula significat, quòd cum paupertate, quæ mater est quietis quis convenire debet potiùs, quàm locupletioribus invidere.

De Asino & Lupo.

ASinus quidam pede altero sentem calcavit, claudusque factus, cùm lupum ad se venientem conspiceret, nec fugere posset, miserabili voce inquit, Heus lupe, demorior equidem è dolore: sed ex quo opus est, ut tibi & corvis futurus sim cibus, obsecro quatenus tuâ benignitate sentem è pede velis extrahere, ut munere tuo extremum sine dolore obeam diem. Dum sentem dentibus lupus evellit; asinus eum calce percussit. Lupus deinde, naso, fronte, ac dentibus perfractis, Heu me miserum! exclamat; jure hoc patior (deplorandóque reiterat) qui cùm essem coquus, medicus esse volui.

Fabula significat, quòd quam quisque novit, in ea se exerceat arte.

De Muliere & Gallina.

MUlier quædam gallinam habebat, quæ aurea continuè ova pariebat. Putans igitur totam intus auream esse illam, occîdit. Sed cùm aliis gallinis esse similem reperit, ubi divitem se fore putavit, quem primò quæstum habebat eum plus habendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quod plus habendi cupiditate id sæpe perdimus, quod habemus in manibus lucrum.

De Rana & Vulpe.

RAna in palude existens, cæteris animalibus clamando, cùm profiteretur se medicā esse, pharmacorúmque peritam, ei vulpes venustissimè ait. Quî alios curaveris, cùm claudicantem curare te nescias?

Fabula significat, quòd alios docere quis non potest id, quod haud didicerit.

De Serpente & Agricola.

SErpens, ante agricolæ cujusdam domum latebras habens, cùm ab agricolæ filio esset percussus, tam acriter ipsum momordit, quòd morsu ex illo puer repentè obiit. Hâc re cognitâ, magnus inter parentes gemitus oritur: Tunc pater mœrore concitus, arreptâ securi, serpentem ut occideret, persequitur; vibránsq; securim ut serpentem percuteret, extremum caudæ ejus abscidit. Deinde volens pacē cum serpente conficere, acceptis farinâ, aquâ sale & melle, ad recconciliandam inter se amicitiam, vocat serpentem. At serpens sub petra latens sibilando ait, Frustrà laboras, bone vir; nam inter nos amicitia fieri non potest: quippe dum ego me sine cauda adspexero, & tu tui filii sepulchrum, quieti animo esse nequibimus.

Fabula significat, quòd, cum injuriarum recens vel maximè existat memoria, odia tolli, minimè queunt.

De Gallina & Vulpe.

VUlpes Gallinarum tugurium ingressa, cùm gallinam nido ægrotantem adspexit, eam rogavit quomodo valeret. Cui gallina promptè respondit, Meliusculè me haberem, si hinc abires soror.

Fabula indicat, quòd inimicorum præsentia nimiùm est molesta.

De Viatore.

VIator quidam, cum multam viam viâsset, votum Mercurio vovit, quòd, si quid reperiret, ejus rei medium ipsi offerret. Fortè igitur adinvenit peram amygdalis dactylísq; refertam: & cum putaret id esse argentum, peram capiens, amygdalarum nucleos, & carnes dactylorum ipse comēdit. Deinde templum Mercurii ingressus, atque aram manibus tenens, verbis ridiculis inquit ad eum, Votum, Mercuri, nunc persolvo tibi.

Nam

Nam quas equidem res adinveni, earum tibi offero medium, ossa scilicet dactylorum, ac testas amygdalarum.

Fabula indicat, quòd homines avaritia deorum efficit contemptores.

De Leone & Homine.

LEo & homo, cùm semel simul viam viarent, ac inter viandum se uterque verbis commendaret, ecce lapideæ occurrunt columnæ, in qua erat incisum, quod homo suffocaret leonem. Quam sculpturam homo leoni ostendens, ait, Hîc videre licet, quantò homines leonibus ac feris omnibus præstantiores sint, ac robustiores. Ei leo promptè respondens, inquit, Si apud leones essent, ceu apud homines, qui sculpere scirent, plures à leonibus homines, quàm ab hominibus leones suffocatos videres.

Fabula significat, quòd homines jactabundi fingunt se fecisse, quæ facere nunquam tentârunt.

De Vulpe quadam.

VUlpes cùm racemos uvarum plenos ac jam maturescentes perspiceret, cupida de illis manducare, omnem viam machinata est, quâ illos comprehendere posset. Sed cùm omnem viam frustrà tentâsset, nec desiderio suo satisfacere quivisset, mœstitiam vertens in gaudium, ait, Racemi illi adhuc nimiùm sunt acerbi.

Fabula significat, quòd prudentis est fingere, se nolle, quæ se consequi non posse agnoscit.

De Puero & Scorpione

PUer quidam ruri venabatur locustas; & cùm scorpionem capere vellet, scorpio, simplicitate ejus cognitâ, ait ei, Heus puer, dege in pace, ac manum abstine, si non vis totus perire.

Fabula significat, quòd qui in utramque partem cogitat, is, quæ sequi & vitare debeat, probè tenet.

De

De Venatore & Perdice.

VEnator quidem cùm quam ceperat perdicem occidere vellet, perdix gemens hujusmodi verba fecit ad eum, Heus perdicum auceps, si me missam feceris, ac vitam condonaveris alias perplures conducam tibi perdices. Ei auceps appositè respondit, Nunc eò te magis occîdi dignam judico, quòd amicos per insidias perdere polliceris.

Fabula significat, quòd qui sibi charos perdere dolo quærat, is præceps in periculum incidit.

De Lepore & Testudine.

TEstudo, cùm ejus pedes lepus derideret, subridens inquit ad eum, Si periculum in cursu feceris, quòd quàm tu velocior sim, liquidò cognosces. Cui lepus ait, Te profectò fugit, quid mei valeant pedes: sed judicem eligamus, qui cursum & terminum nobis definiat. Igitur eligunt vulpem, brutorum omnium sagacissimum, quæ & locum, & cursûs terminum constituit. Testudo, omni segnitie ac negligentiâ semotâ, iter arripiens, haud quievit donec ad terminum pervenit: lepus verò pedibus fidens, ubi paulùm quievit, somno excitatus, quantùm pedes valuerunt, ad terminum cucurrit: ibiq; cùm testudinem quiescentem reperit, se cum rubore fatetur à testudine superatum.

Fabula significat, quòd studio & diligentiâ, non corporis viribus, res vel maximæ conficiuntur.

De Salice & Securi.

SEcuris cùm salicem caderet, ex ea ipsa cuneos fecit, quibus salicem faciliùs finderet. Quam rem præsentiens salix, gemens ejulánsq; ait, Non tantùm de securi queror, quæ hominum manibus me scindit, quantùm de cuneis qui fiunt ex corpore meo.

Fabula significat, quòd in adversis, non veri amici infestiores amicis, quàm inimici sæpiùs redduntur.

De

De Puero quodam & Matre.

PUer quidam è ludo literario librum socio clam auferens, suæ matri tradidit illum: quem matre cùm libenter accepisset, nec filium castigâsset, rursus puer alteri vestem clàm abstulit, atque matri quoque detulit. Quam cùm mater etiam libenter accepisset, puer castigatione carens, cùm plura indies ac majora accrescentibus annis furaretur, demum publicè captus, ceu furti reus, per quæstores publicè damnatus est mortis. Sed cùm ad locum justitiæ duceretur, eúmque mater gemebunda sequeretur, impetratâ veniâ ut matri ad aurem unum loqui verbum liceret, ad eam conversus, atque os auri matris adhibens, utì quippiam secreti dicturus, aurem dentibus ei abscidit. Mater verò præ dolore exclamans, mala ei imprecatur. Tunc qui eum ducebant, eum supra modum criminabantur, non solùm furti, sed quòd tam impius fuerit in matrem. Ille absque rubore inquit ad eos, Nemini vestrûm sit mirum quòd aurem matris dentibus abscidi, ipsa enim hujus meæ perditionis autor est & causa. Quippe si me castigâsset, cùm ei librum detuli, quem socio è scholis primùm clam abstuli, omissis præ timore verberum furtis, ad hoc in præsentia genus turpissimæ mortis non pervenissem.

Fabula significat. quòd qui in delinquendo ab initio non castigatur, facinorosior indies efficitur.

De Pastore & Mari

PAstor quidam juxta littus maris pecudes pascens, cùm mare ipsum semel placidum aspiceret, navigandi studio captus, oves pro dactylis commutavit: quibus navi impositis, cùm in altum jam navigaret, & in tempestate sine spe salutis fluctuaret, quæ in navi erant, ea omnia projecit, atque in portum vix se recepit. Denuò cùm

cùm oves pasceret, ac rursum mare jam tranquillum videret, socio suo ipsam maris tranquillitatem commendanti ridiculè ait, Mare iterum dactylos cupit.

Fabula indicat, quòd usus & peritia nos reddunt in periculis cautiores.

De Punica & Malo arboribus.

Punica & malus arbores de pulchritudine contendebant. Cùm diu inter se variis & acerbis contentionibus certâssent, rubus ex proxima sepe hujusmodi contentiones accipiens accessit ad eas, atque inquit, Satis jam, satis certatum inter vos est: quiescite admodum; & contentionibus finem imponite.

Fabula significat, quòd minores majorum lites sæpenumero componunt.

De Talpa & Matre.

Talpa cæcum animal naturâ est. Hæc aliquando matri ait, Ingentem sentio odorem. Parùm pòst rursum ait, Excelsam adspicio fornacem. Tertiò item ait, Malleorum sonitus audio fabrilium. Ei mater comiter ait, Heus filia, tu, ità percipio, non solùm oculis, sed naso & auribus orba existis.

Fabula indicat, quòd homines jactabundi, cùm magna profitentur, tunc vel maximè in minimis redarguuntur.

De Vespis, Perdicibus, & Agricola.

Vespa semel & perdices siti concitæ, cùm simul convenissent, ad rusticum quendam tendunt, potum ab eo petentes, atque pollicentes, quòd ei pro aqua largas referrent gratias: Quippe perdices vineam fodere promittunt, ut vites plenos producant racemos, Vespæ verò, se vineam circumeundo custodire, ac fures indè amovere, largè offerunt. Quibus agricola inquit, Duos habeo boves, qui, cùm nihil promittant, eandem hanc operam nihilo minùs præstant. Itaque satiùs est mihi illis, quàm vobis, aquam exhibere.

Fabula significat, non esse illis subveniendum, qui vani & inutiles sunt.

De

De Jove.

Cum Jupiter nuptias celebraret, cuncta animalia ei munera obtulerunt, quæq; pro viribus suis. Verum enim serpens rosam legit, illámque ore tenens, Jovi obtulit. At Jupiter, ut eum inspexit palam, inquit, Ab omnibus dona libenter equidem accipio: verùm à serpente id haudquaquam facio.

Fabula significat, quòd improborum munera non esse sine dolis quivis prudens sibi persuadere debet.

De Simia.

Simia duos catulos parere fertur, quorum ad unum duntaxat afficitur, & ex affectu illum diligentissimè nutrit: alterum verò odit negligítque. Contigit autem, quòd, qui in deliciis habebatur, à simia in somnis fuit suffocatus: quamobrem qui neglectus erat, ad perfectam usque ætatem, ceu matris delicia, fuit educatus.

Fabula significat, quòd hominum prudentiam fortuna proculdubio superat.

De Pulice.

Pulex cum quendam morsu aliquando stimulâsset, captúsque rogaretur, quisnam esset qui membra sibi depasceret, ait, se ex eo animalium genere esse, quibus à natura datum erat, ut eo pacto vitam vivant; nec eum occidere velit, cum multum mali facere ipse ei nequeat. At homo ille subridens inquit ei, Eò magis meis necaberis manibus, quoniam nec multum nec parum abs re quempiam lædere licet.

Fabula significat, quòd malorum, licet parum vel multùm delinquant, misereri haud oportet.

De Pulice & Homine.

Pulex suo solito more saltans, super hominis pedem resedit, illúmque morsu acriter pupugit. Quâ punctione

ctione homo ille graviter concitus, pulicem cepit, & unguibus obtundere voluit. Sed pulex manibus exsiliens, mortem vitavit. Tum homo exclamans, ait, O Hercules malorum extinctor, ecquid mihi in hunc opprimendum præsens non fuisti?

Fabula declarat, quòd non in minimis, sed in magnis arduisque rebus à diis auxilium quis implorare debet.

De Formicis & Cicada.

HIemis erat medium cùm formicæ sparsim triticum apricabant. Quod cicada aspiciens, cùm inediâ conficeretur, accessit ad eas, ac triticum pro alimonia ut sibi concederent, oravit. At cùm formicæ eam rogarent, quidnam æstate fecerit, num segnis aut otiosa eo tempore steterit: illis cicada ait, Neque segnis aut otiosa steti, sed cantu cecini, quo laborem viæ viantibus levabam. Quâ re auditâ, formicæ subridentes inquiunt, Si æstate cecinisti, ut viantes delectares, nunc salta, nè frigore conficiaris.

Fabula declarat, quòd qui quæ facienda sunt, suo tempore non facit, is in angustias, quandòque non putat, incidit.

De Viro & Uxoribus.

TEmpus erat veris, quo quidam in deliciis educatus, cùm nec juvenis, nec senex esset (semicanus enim erat capillis) duas simul duxit uxores, unam quidem natu grandem, alteram verò juniorem. Cùm omnes eandem habitarent domum, uxor anus ut virum in amorem sui totum pelliceret, quotidie viri caput pertractans, nigros ei avellebat capillos. Pari studio junior, ut ab anûs consuetudine illum amoveret, albos avellebat capillos. Postremò itâ illum depilârunt, ut calvum ac ridiculum, non absque summo opprobrio, virum reddiderint.

Fabula significat, quòd nulla melior senibus salus existit, quàm fœminis carere, & maximè junioribus, nisi penitùs obrui se velint.

Aliæ item aliquot ÆSOPI Fabulæ è Græco in Latinum versæ, *incerto Interprete.*

Impossibilia promittens.

Ir pauper ægrotus & malè affectus, cum à medicis desperatus esset, deos rogabat, pollicens, si sanitatem sibi rursus restituerent, centum boves ipsis oblaturum esse in sacrificium. Uxore autem ejus audiente, Et ubi tibi hæc, si convalueris? Ille ait, Putas enim surrecturum me hinc, ut dii hæc à me repetant?

Fabula significat, multos facilè polliceri, quæ re cōprobare non sperant.

Ranæ.

R*Anæ duæ in palude pascebantur: æstate autē siccatâ palude, illâ derelictâ, quærebant aliā: cæterū profundū invenerunt puteum. Quo viso, alter alteri inquit: Descendamus, heus tu, in hunc puteum. Illa respondens, ait, Si igitur & hîc aqua aruerit, quomodo ascendemus?*

Fabula declarat, non oportere inconsideratè res aggredi.

Canis & Gallus.

C*Anis & gallus, initâ societate, iter faciebant. Vesperâ autem superveniente, gallus conscensâ arbore dormiebat; at canis ad radicem arboris excavatæ. Cùm gallus, ut assolet, noctu cantâsset; vulpes, ut audivit, accurrit, & stans inferiùs, ut ad se descenderet rogabat; quòd cuperet commendabili adeò cantu animal complecti. Cùm autem is dixisset, ut janitorem priùs excitaret ad radicem dormientem, ut cum ille aperuisset, descenderet:*

deret: illâ quærente ut ipsum vocaret, canis statim prosiliens eam dilaceravit.

Fabula indicat, prudentes homines inimicos insultantes ad fortiores astu mittere.

Leo & Ursus

L*Eo & ursus simul magnum nacti hinnulum, de eo pugnabant. Graviter igitur à seipsis affecti, ut ex multa pugna etiam vertigine corriperentur, defatigati jacebant. Vulpes autem circumcirca eundo, ubi prostratos eos vidit, & hinnulum in medio jacentem, hunc per utrosque procurrendo, rapuit, fugiénsque abivit. At illi videbant quidem ipsam; sed quia non poterant surgere, Nos miseros dicebant, quia vulpi laboravimus.*

Fabula indicat, aliis laborantibus, alios lucrari.

Vespertilio, & Rubus, & Mergus.

V*Espertilio, rubus & mergus, initâ societate, mercatoriam decreverunt vitam agere. Itaque vespertilio argentum mutuatus projecit in medium: rubus vestem secum accepit: mergus tertius æs: & navigaverunt. Tempestate autem vehementi obortâ, & navi eversâ, omnibus perditis, ipsi in terram evaserunt. Ex illo igitur mergus littoribus semper assidet, num quopiam æs ejiciat mare. Vespertilio verò creditores timens, interdiu non apparet, noctu ad pabulum exit. Rubus prætereuntium vesti inhæret, sicubi suam cognoscat quærendo.*

Fabula indicat, in ea quibus incumbimus in posterum incidere.

Pavo & Monedula.

A*Vibus creaturis regem, pavo orabat, ut se ob pulchritudinem eligerent. Eligentibus autem eum omnibus, monedula suscepto sermone ait, Sed, si, te regnante, aquila nos persequi aggressa fuerit, quomodo nobis opem feres?*

Fabula declarat principes non modò propter pulchritudinem, sed ob fortitudinem & prudentiam eligi oportere.

Singu-

Singularis agrestis & Vulpes.

Singularis agrestis super quadam sedens arbore dentes acuebat. Vulpe rogante causam, quare, nullâ propositâ necessitate, dentes acueret, ait, Non abs re hoc facio: nam si me periculum invaserit, nequaquam me tunc acuendis dentibus occupatum esse oportebit; sed potius paratis uti.

Fabula declarat, adversùs periculum paratum esse oportere.

Cassita.

Cassita laqueo capta, plorans dicebat, Heu mihi miseræ & infelici volucri! non aurum surripui cujusquam, non argentum, non aliud quicquam pretiosum; granum autem tritici parvum mortis mihi causa est.

Fabula ad eos tendit, qui ob inutile lucrum magnum subeunt periculum.

Hinnulus.

Hinnulus aliquando cervo ait, Pater, tu & major es & celerior canibus, & cornua præterea ingentia gestas ad vindictam: cúrnam igitur sic eos times? Ei ille ridens ait, Vera quidem hæc sunt, fili: unum verò scio, quòd, cùm canis latratum audivero, statim ad fugam, nescio quomodo, efferor.

Fabula declarat, naturâ timidos nullâ admonitione fortificari.

Avarus.

Avarus quidam, cùm omnia sua bona vendidisset, & auream glebam fecisset, in loco quodam infodit, unà defosso illic & animo suo & mente, atq; quotidie eundo, ipsam videbat. Id autem ex operariis quidam observando cognovit, & refossam glebam abstulit. Post hæc & ille profectus, & vacuum locum videns, lugere cœpit, & capillos evellere. Hunc cùm quidā vidisset sic plorantem, & causam audivisset, Ne sic inquit, ô tu, tristare:

neque enim habens aurum habebas. Lapidem igitur pro auro acceptum reconde, & puta tibi aurum esse: eundem enim tibi usum præstabit: nam, ut video, neque cùm aurum erat utebare.

Fabula significat, nihil esse possessionem, nisi usus adfuerit.

Anseres & Grues.

ANseres & grues in eodem prato pascebantur. Venatoribus autem visis, grues, quòd essent leves, statim evolaverunt: anseres autem, ob onus corporum cùm mansissent, capti fuerunt.

Fabula significat, & in expugnationes urbis inopes facilè fugere, divites autem servire captos.

Testudo & Aquila.

TEstudo orabat aquilam, ut se volare doceret. Eâ autem admonente procul hoc à natura ipsius esse, illa magis precibus instabat. Accepit igitur ipsam unguibus, & in altum sustulit, indè demisit. Hæc autem in petras cecidit, & contrita est.

Fabula significat multos, quia in contentionibus prudentiores non audiverunt, seipsos læsisse.

Cerva.

CErva, altero occæcata oculo, in littore pascebatur, sanum oculum ad terram propter venatores habens, alterum verò ad mare, unde nihil suspicabatur. Prænavigantes autem quidam, & hoc conjectantes, ipsam sagittarunt: hæc autem seipsam lugebat, quòd unde timuerat nihil passa foret; quod non putabat malum allaturum, ab eo proditam.

Fabula significat, sæpe, quæ nobis noxia videntur, utilia fieri: quæ verò utilia, noxia.

Cerva & Leo.

CErva venatores fugiens in speluncã ingressa est. In leonem autem ibi cum incidisset, ab eo comprehensa

sa est: moriens autem dicebat, Hei mihi! homines fugiens in ferarum immitissimam incidi.

Fabula significat, multos homines, dum parva fugiunt pericula, in magna incurrere.

Cerva & Vitis.

CErva venatores fugiens sub vite delituit. Cùm præterîssent autem parumper illi, cerva prorsus jam latere arbitrata, vitis foliis pasci incepit. Illis verò agitatis, venatores conversi, &, quod erat verum, arbitrati animal aliquod sub foliis occultari, sagittis confecerunt cervam. Hæc autem moriens talia dicebat. Justa passus sum: non enim offendere oportebat, quæ me servârat,

Fabula significat, qui injuriâ benefactores afficiunt, à Deo puniri.

Asinus & Leo.

CUm asino gallus aliquando pascebatur. Leone autem aggresso asinum, gallus exclamavit: & leo (aiunt enim hunc galli vocem timere) fugit. Asinus ratus propter se fugere, aggressus est statim leonem. Ut verò procul hunc prosecutus est, quò non ampliùs galli perveniebat vox, conversus leo devoravit. Hic vero moriens clamabat, Me miserum, & dementem! ex pugnacibus enim non natus parentibus, cujus gratiâ in aciem irrui!

Fabula significat, plerosque homines inimicos, qui se de industria humiliârunt, aggredi, atque ita ab illis occidi.

Olitor & Canis.

OLitoris canis in puteum decidit: olitor autem ipsum illinc extracturus, descendit & ipse in puteum. Ratus autem canis eum accessisse, ut se inferiùs magis obrueret, conversus olitorem momordit. Hic autem cum dolore reversus, Justa, inquit, patior: nam cur unquam sui interfectorem servare studui?

Fabula in injustos & ingratos.

Sus & Canis.

SUs & canis mutuò convitiabantur. Et sus jurabat per Venerem proculdubio dentibus discissurā canem. Canis autem ad hæc dissimulanter, dixit, Bene per Venerem nobis juras, significas enim ab ipsa vehementer te amari, quæ impuras tuas carnes degustantem nullo pacto in sacellum admittit. Ei sus, Propter hoc igitur magis pra se fert dea amare me: nam occidentem, aut alio quovis modo lædentem me, omnino aversatur: tu tamen malè oles & viva & mortua.

Fabula indicat, prudentes oratores, quæ ab inimicis objiciuntur, artificiosè in laudem convertere.

Sus & Canis.

SUs & canis de fœcunditate certabant. Dixit autem canis, se fœcundam esse maximè pedestrium omnium. Et sus occurrens ad hac inquit, Sed cùm hac dicis, scito cæcos te catulos parere.

Fabula indicat, non celeritate res, sed in perfectione judicari.

Serpens & Cancer.

SErpens unà cum cancro vivebat, initâ cum eo societate. Itaq; cancer simplex moribus, ut & ille astutiam mutaret, admonebat: hic autem minimè obediebat. Cùm observâsset igitur cancer ipsum dormientem, & pro viribus compressisset, occîdit. At serpenti post mortem extenso ille ait, Sic oportebat antehac rectum & simplicem esse: neque enim hanc pœnam dedisses.

Fabula indicat, qui cum dolo amicos adeunt, ipsos offendi potiùs.

Pastor & Lupus.

PAstor nuper natum lupi catulum reperit ac sustulit, unáque cum canibus nutrivit. At cùm adolevisset, si quando lupus ovem rapuisset, cum canibus & ipse persequebatur. Cùm canes autem aliquando non possent

assequi lupum, atque ideo reverterentur; ille sequebatur ut, cùm ipsum assecutus esset, particeps foret venationis, ut lupus: indè redibat. Sin autem lupus extrà non rapuisset ovem, ipse clam occîdens, unà cum canibus comedebat: donec pastor, cùm conjectâsset, & intellexisset rem, de arbore ipsum suspendit & occîdit.

Fabula significat, naturam pravam bonos mores non nutrire.

De Leone & Lupo.

Leo, cùm consenuisset, ægrotabat, jacens in antro. Accesserunt autem visitatura regem, præter vulpē, cætera animalia. Lupus igitur captâ occasione accusabat apud leonem vulpem, quasi nihili facientem suum omniū dominum, & propterea neq; ad visitationem profectā. Interim affuit vulpes, & ultima audivit lupi verba. Leo igitur contra eum infremuit. Sed defensionis tempore petito, Et quis, inquit, eorum qui convenerunt tantū profuit, quantum ego, quæ in omnem partem circuivi, & medicamenta pro te à medico quæsivi & didici? Cùm autē leo statim ut medicamentum diceret imperâsset, illa inquit, Si, lupo vivente excoriato, ipsius calidā pellem indueris. Et lupo jacente vulpes ridens ait, Sic non oportet dominum ad malevolentiam movere, sed benevolentiam.

Hæc fabula innuit, eum, qui quotidie machinatur, in seipsum laqueum vertere.

Mulier.

Mulier quædam virum ebrium habebat: ipsum autem à morbo liberatura, tale quid commenta est. Aggravatum enim ipsum ab ebrietate cùm observâsset, & mortui instar insensatum, in humeros levatum, in sepulchretū allatum deposuit, & abivit. Cùm autē ipsum jam sobrium esse conjectata est, profecta januam pulsavit sepulchreti. Ille autem cùm diceret, Quis est qui

 pulsat

pulsat januam? Uxor respondit, Mortuis cibaria ferens ego adsum. Et ille, non mihi comesse, sed bibere, ô optima, affer; tristem enim me reddis, cùm cibi, non potûs meministi. Hæc autem pectus plangendo, Hei mihi misera! inquit: Nam neque astu profui. Tu enim, vir, non solùm non emendatus es, sed pejor quoque teipso evasisti, in habitum tibi deductus est morbus.

Fabula indicat, non oportere in malis actibus immorari: nam & nolentem quandoque hominem consuetudo invadit.

Cygnus.

V*Ir dives anserem simul & cygnum nutriebat, non ad eadem tamen; sed alterum cantûs, alterum mensa gratiâ. Cùm autem oporteret anserem pati ea, quorum causâ nutriebatur, nox erat, & discernere tempus non permisit utrumque: cygnus autem pro ansere abductus cantat cantum quendam mortis exordium; & cantu significat naturã, mortẽ verò effugit suavitate canendi.*

Fabula indicat, sæpe musicen differre mortem.

Æthiops.

Æ*Thiopem quidam emit, talem ei colorem inesse ratus negligentiâ ejus qui priùs habuit: ac assumpto in domum, omnes ei adhibuit aspersiones, omnibus lavacris tentavit mundare: at colorem quidem transmutare non potuit, sed morbum dolor paravit.*

Fabula indicat, manere naturas ut à principio provenerunt.

Hirundo & Cornix.

H*Irũdo & cornix de pulcbritudine contendebãt. Respondens autẽ cornix ei dixit, Sed tua pulcbritudo verno tempore floret, meũ verò corpus etiã hyeme durat.*

Butalis.

B*Utalis à fenestra quadam pendebat; Vespertilio autem profectus rogavit causã; quare die sileret, nocte caneret.*

caneret. Cùm autem ea non incassùm hoc facere dixisset, (nam diu canendo olim capta fuit, & propterea ex illo prudens evasit) vespertilio ait, Sed non nunc te cavere oportet, cùm nulla utilitas, sed antequam caperéris.

Fabula significat, in infortuniis inutilem esse pœnitentiam.

Cochleæ.

RUstici filius assabat cochleas. Cùm autem audiret eas stridentes; ait, O pessima animantes: d mibus vestris incensis, vos canitis?

Hæc fabula indicat, omne intempestivè factum vituperabile.

Mulier & Ancillæ.

MUlier vidua operosa ancillas habens, has solebat noctu excitare ad opera, ad gallorum cantus. His verò assiduo defatigatus labore, visum est oportere domesticum occidere gallum, tanquam illum qui noctu excitaret heram. Evenit autem ipsis hoc facto, ut in graviora inciderent mala: nam hera ignorans gallorum horam temporiùs eas excitabat.

Fabula indicat, plerisque hominibus consilia esse malorum causas.

Mulier venefica.

MUlier venefica divinarum irarum propulsiones promittens, multa facere perseverabat, & lucrum indè faciebat. Quidam igitur accusaverunt eam impietatis, & convicerunt, & damnatam duxerunt ad mortem. Videns autem quidam eam duci, ait, Tu, qua deorum iras avertere promittebas, quomodo neque hominum consilium mutare potuisti?

Fabula innuit, multos magna promittentes, nè parva quidem facere posse.

Agricola.

AGricola quidam fodiendo aurum reperit: quotidie igitur terram, ut ab ea beneficio affectus, corona-

bat. Huic autem Fortuna adstans inquit, Heus tu, cur terræ mea munera attribuis, quæ ego tibi dedi ditatura te? Nam, si tempus immutetur, & in alias manus hoc tuum aurum eat, scio te nunc me Fortunam accusaturum.

Fabula indicat, oportere benefactorĕ cognoscere, atq; huic gratiā referre.

Viatores.

D*Uo quidem unà iter faciebant: & cùm alter securim reperisset, alter, qui non invenit, admonebat ipsum nè diceret,* Inveni, *sed* Invenimus. *Paulò pòst autem, cùm aggrederentur ipsos qui securim perdiderant, qui eam habebat, persequentibus iis, ei qui unà iter faciebat, dixit,* Periimus. *Hic autem ait,* Perii *dic, non* Periimus: *etenim & tunc, cùm securim invenisti,* Inveni *dixisti, non* Invenimus.

Fabula declarat, qui non fuere participes felicitatum, neque in calamitatibus firmos esse amicos.

Ranæ duæ.

D*Uæ ranæ vicinæ sibi erant: pascebantur autem, altera, in profundo stagno, & procul à via; altera in via, parùm aquæ habens. Verùm cùm quæ in stagno alteram admoneret, ut ad se migraret, ut tutiore cibo frueretur; illa non paruit, dicens, firmissimè se teneri hujusce loci consuetudine; quousque obtigit currum prætereuntem ipsum confringere.*

Fabula significat, homines quoque prava aggredientes citiùs mori quàm mutentur in melius.

Apiarius.

I*N mellarium ingressus quidam, absente domino, favū abstulit. Hic autem reversus ut alveolos vidit inanes, stans quod in his erat perscrutabatur. Apes autem à pastu redeuntes, ut deprehenderunt ipsum, aculeis percutiebant, pessimèq; tractabant. Hic autem ad eas, O pessima ani-*

animantes! furatum vestros favos illæsum dimisistis; me verò satagentem vestrî percutitis.

Fabula declarat, sic homines quosdam ob ignorantiam ab inimicis non cavere, amicos autem ut insidiatores repellere.

Alcedo.

A*Lcedo avis est solitaria, semper in mari vitam degens: hanc dicitur hominum venationes caventem in scopulis maritimis nidificare. Cæterùm aliquando paritura nidum fecit. Egressâ autem eâ ad pabulum, accidit, mare à vehementi concitatum vento elevari supra nidum, atque hoc submerso pullos perdi. Hæc autem reversa, re cognitâ, ait, Me miseram, quæ, terram ut insidiatricem cavens, ad hoc confugi, quod mihi longè est infidius!*

Fabula declarat, homines etiam quosdam ab inimicis cavendo, ignaros in multò graviores inimicos incidere.

Piscator.

P*Iscator in fluvio quodam piscabatur. Extensis autẽ retibus, & fluxu comprehenso, utrinque funi alligato lapide aquam verberabat, ut pisces fugientes incautè in retia inciderent. Cùm quidam autem ex iis, qui circa locum habitabant, id facere videret, increpabat quòd fluvium turbaret, & claram aquam non sineret bibere. Et is respondit, Sed nisi sic fluvius perturbetur, me oportebit esurientem mori.*

Fabula declarat, civitatum etiam rectores tunc maximè operari, cùm patrias in seditionem induxerint.

Simius & Delphis.

M*Oris cùm esset navigantibus, Melitenses catulos & simios adducere in solamen navigationis, quidam habebat secum simium. Cùm autem pervenissent ad Sunium Atticæ promontorium, tempestatem vehementem fieri contigit. Navi autem eversâ & omnibus natantibus*

tantibus, natabat & simius. Delphis quispiam ipsum conspicatus, & hominem esse ratus, digressus levabat, ad terram perferens. Ut verò in Piræo fuit, Atheniensium navali, rogavit simium, An genere esset Atheniensis? Cùm autem hoc diceret, Et claris ibi esse parentibus: rogavit, An & Piræum sciret? Ratus autem simius de homine eum dicere ait, Et valde amicum esse ei, & familiarem. At Delphis, tanto mendacio indignatus, submergens ipsum occîdit.

Fabula in viros, qui veritatem ignorantes existimant se decipere.

Muscæ.

IN cella quadam melle effuso, muscæ advolantes comedebant: implicitis autem earum pedibus, evolare non poterant. Cùm autem suffocarentur, dicebant, Miseræ nos! quia ob modicum cibum perimus.

Fabula significat, multis gulam multorum malorum esse causam.

Mercurius & Statuarius.

MErcurius scire volens quanti apud homines esset, ivit in statuarii domum, transformatus in hominem: & visâ statuâ Jovis, rogabat, quanti quis ipsam emere posset. Hic autem cùm dixisset, Drachmâ: risit. Et quanti Junonis ait? Cùm dixisset, Pluris; visâ & suâ ipsius statuâ, ac opinatus (cùm nuntius sit deorum, & lucrosus) maximam de se apud homines haberi rationem, rogavit de se. Statuarius verò ait, Si hasce emeris, & hanc additamentum dabo.

Fabula in virum gloriosum, qui nullius apud alios est pretii.

Mercurius & Tiresias.

MErcurius, volens Tiresiæ vaticiniũ an verũ esset cognoscere, furatus ipsius boves ex rure, venit ad ipsum in urbem similis factus homini, & ad ipsum divertit. Boum autem amissione renuntiatâ Tiresiæ, ille assũ-

pto

pto Mercurio exivit, augurium aliquod de fure considerat urus. Et hic jubet dicere sibi quamnã avem viderit: Mercurius autem, primò vidisse aquilam à sinistris ad dextram volantem, dixit. Hic non ad se id esse cùm dixisset; secundò cornicem super arbore quâdam sedentem vidit, & modò superiùs aspicientem, modò ad terram declinatam vati refert. Et is, re cognitâ, ait, Sed hæc cornix jurat per cœlum & terram, si tu velis, meas me recepturum boves.

Hoc sermone uti quispiam poterit adversùs virum furacem.

Canes.

HAbens quidam duos canes, alterum venari docuit, alterum domum servare. Cæterùm si quando venaticus caperet aliquid, qui domum custodiebat, particeps unà cum eo erat cœnæ. Ægrè ferente autem venatico, & illi objiciente, quòd ipse quotidie laboraret, ille nihil faciens suis nutriretur laboribus; respondens ipse ait, Non me sed herum reprehende, qui non laborare me docuit, sed labores alienos comesse.

Fabula indicat, adolescentes, qui nihil sciunt, haud esse reprehendendos, cùm eos parentes sic educaverunt.

Maritus & Uxor.

HAbens quidam uxorem, quæ domesticis omnibus inimica erat, voluit scire an etiam erga paternos domesticos ità afficeretur. Quapropter cum rationabili prætextu ad suum patrem ipsam misit. Paucis verò pòst diebus, eâ reversâ, rogavit quomodo adversùs illos habuisset, Hac verò cùm dixisset, Bubulci & pastores me suspectabant; ad eam ait, Sed ô uxor, si eos odîsti, qui manè greges agunt, serò autem redeunt; quid sperare oportet eos, quibuscum toto conversaris die?

Fabula indicat, sic sæpe ex parvis magna, & ex manifestis incerta cognosci.

Hoedus & Lupus.

Hoedus derelictus à grege, persequente lupo, conversus ad eum dixit, O lupe, quoniam credo me tuum cibum futurum, nè injucundè moriar, cane tibiâ primùm ut saltem. Lupo autem canente tibiâ, atque hœdo saltante, canes cùm audivissent, lupum persecuti sunt. Hic conversus hœdo inquit, Meritò hæc mihi fiunt: oportebat enim me, coquus cùm sim, tibicinem non agere.

Fabula significat, qui ea, quibus naturâ apti sunt, negligunt, quæ vero aliorum sunt exercere conantur, in infortunia incidere.

Cancer & Vulpes.

Cancer è mari cùm ascendisset, in loco quodam pascebatur. Vulpes esuriens ut vidit, accessit ac eum rapuit. Ille devorandus ait, Sed ego condigna patior, qui, marinus cùm sim, terrestris esse volui.

Fabula significat, homines etiam, qui propriis derelictis exercitiis, ea quæ nihil conveniunt aggrediuntur, meritò infortunatos esse.

Citharœdus.

Citharœdus rudis in domo calce incrustatâ familiariter, ut solebat, canens, contrà resonante in se voce existimabatur valde canorus esse: verùm elatus super hoc cogitavit & theatro sese committere oportere, Profectus verò ad se ostendendum, cùm malè admodùm caneret, lapidibus ipsum explosum abegerunt.

Fabula significat, ex rhetoribus quosdam, qui in scholis videntur esse aliqui, cùm ad res publicas se conferunt, nullius pretii esse.

Fures.

Fures in domum quandam ingressi nihil invenerunt, nisi gallum, atque hoc capto abierunt. Hic ab eis occidendus rogabat, ut se dimitterent, dicens utilem esse hominibus, noctu eos ad opera excitando. Hi autem dixerunt,

runt, sed propter hoc tantò magis occidêris: illos enim excitando, furari nos non finis.

Fabula indicat, ea maximè pravis esse adversa, quæ bonis sunt beneficio.

Cornix & Corvus.

Cornix corvo invidens, quòd is per auguria hominibus vaticinaretur, ob idq; crederetur utì futura prædicens, conspicata viatores quosdam prætereuntes, ivit super arborem quandam, stânsq; valde crocitavit. Illis autem ad vocem conversis, & admiratis, re cognitâ, quidam inquit, Abeamus, heus vox: cornix enim est quæ crocitavit, & augurium non habet.

Fabula indicat, eodem modo, & homines præstantioribus certantes præterquam quòd non ad æqua perveniunt, risu quoque dignos esse.

Cornix & Canis.

Cornix Minervæ sacrificans canem invitavit ad epulas. Ille autem ad eam dixit, Quid frustrà sacrificia absumis? Dea enim adeò te odit, ut ex peculiaribus quoque tibi auguriis fidem sustulerit. Cui cornix, Ob id magìs ei sacrifico, ut reconciliaretur mihi.

Fabula significat, plerosque ob lucrum non vereri inimicos beneficiis prosequi.

Corvus & Serpens.

Corvus cibi indigens, ut serpentem in aprico quodam loco dormientem vidit, hunc devolando rapuit. Hic cùm se vertisset, atque momordisset ipsum, corvus moriturus dixit, Me miserum, qui tale reperi lucrum, quo etiam pereo!

Fabula in virum, qui ob thesaurorum inventionem de salute periclitatur.

Monedula ac Columba.

Monedula, in columbario quodam columbis visis bene nutritis, dealbavit sese, ivítque ut & ipsa eodem

eodem cibo impertiretur. Hæ verò, donec tacebat, rata eam esse columbam, admiserunt: sed cùm aliquando oblita vocem emisisset, tunc ejus cognitâ naturâ, expulerunt percutiendo: eáque privata eo cibo rediit ad monedulas rursum: & illæ, ob colorem cùm ipsam non noscerent, à suo cibo abegerunt, ut duorum appetens neutro potiretur.

Fabula indicat, oportere & nos nostris contentos esse; considerantes avaritiam, præterquam quòd nihil juvet, auferre sæpe & quæ adsunt bona.

Monedula.

MOnedulam cùm quis cepisset, & pedem alligâsset filo, suo tradidit filio. Hæc non ferendo victum inter homines, ubi parumper libertatem nacta est, fugit, in suúmque nidum se contulit. Circumvoluto verò ramis vinculo evolare haud valens, cùm moritura esset, secum loquebatur, Me miseram! quæ apud homines non ferendo servitutem incautè meâ me vitâ privavi.

Fabula indicat, nonnunquam quosdam, cùm se à mediocribus student periculis liberare, in majora incidere.

Mercurius.

JUpiter Mercurio jussit, ut artificibus omnibus mendacii medicamentum misceret: hic, eo trito & ad mensuram facto, ex æquo singulis miscet. Cùm verò, solo relicto sutore, multum superesset medicamenti, totum acceptum mortarium ei miscuit: atq; hinc contigit artifices omnes mentiri, maximè verò omnium sutores.

Fabula in mendaces artifices.

Jupiter.

JUpiter, formatis hominibus, omnes illis affectus indidit, solùm indere pudorem oblitus est. Quapropter non habens undenam ipsam introduceret, per turbam ingredi eum jussit. Hic verò primùm indignè ferens contradicebat:

cebat: vehementiùs verò eo instante, ait, Sed ego sanè his ingredior pactis, si amor non ingrediatur; si ingrediatur, ipse exibo quamprimùm. Ex hoc sanè evenit, omnia scorta inverecunda esse.

Fabula significat, captos amore inverecundos esse.

Jupiter.

JUpiter nuptias celebrans omnia animalia accipiebat: solâ verò testudine tardè profectâ, admirans causam tarditatis, rogavit eam quamobrē ipsa ad cœnā non accesserat. Cùm hæc dixisset, Domus chara, domus optima; iratus ipsi, damnavit ut domum bajulans circumferret.

Fabula significat, plerosque homines eligere, parcè potiùs apud se vivere, quàm apud alios lautè.

Lupus & Ovis.

LUpus à canibus morsus, & malè affectus, abjectus jacebat. Cibi verò indigens, visâ ove, rogabat ut potum ex præterfluente flumine sibi adferret; Si enim tu mihi, inquit, dederis potum, ego cibum mihi ipsi inveniam. Illâ re cognitâ, ait, Sed si ego potum tibi do, tu & cibo me utêris.

Fabula quadrāt in virum maleficum, per simulationem insidiantem.

Lepores.

LEpores olim belligerantes cum aquilis invocârunt in auxilium vulpes. Hæ autem dixerunt, Vobis auxiliaremur, nisi sciremus qui vos scitis, & cum quibus præliemini.

Fabula significat, eos qui cum præstantioribus certant, suam salutem contemnere.

Formica.

QUæ nunc formica homo olim fuit: hic agriculturæ assiduè incumbens, non erat propriis laboribus contentus, sed & vicinorum fructus surripiebat. Jupiter autem, indignatus hujus avaritiâ, transmutavit eum in

hoc

hoc animal, quæ formica appellatur. Verùm cùm mutâsset formam, non & affectum mutavit: nam usque nunc arva circumeundo, aliorum labores surripit, & sibi recondit.

Fabula indicat, naturâ pravos, etsi maximè speciem transmutaverint, mores non mutare.

Vespertilio & Mustela.

V*Espertilio, in terram cùm cecidisset, à mustela captus est, & cùm occidendus esset, pro salute rogabat. Hâc verò dicente, non posse ipsam dimittere, quòd naturâ volucribus omnibus inimica foret; ait, non avem, sed murem esse; & sic dimissus est. Deinde autem cùm iterum cecidisset, & ab alia mustela captus esset, nè voraretur, orabat. Hâc autem dicente, cunctis se inimicam esse muribus; hic, Non mus, sed vespertilio sum, dicebat; & rursus dimissus est: atque ità evênit, bis mutato nomine, salutem consecutum fuisse.*

Fabula indicat, neque nos in eisdem semper esse oportere; considerantes eos, qui ad tempus mutantur, plerumque pericula effugere.

Viatores.

V*Iatores secundùm littus quoddam iter facientes iverunt in speculam quandam, & ibi conspicati sarmenta procul natantia, navem esse magnam existimârunt: quamobrem expectaverunt, tanquam appulsura ea esset. Cùm verò à vento lata sarmenta propiùs forent, non navem ampliùs, sed scapham videre videbantur. Advectis autem illis, cùm sarmenta esse vidissent, inter se dixerunt, ut nos igitur frustrà quod nihil est, expectabamus!*

Fabula indicat, nonnullos homines, qui ex improviso terribiles esse videntur, cùm periculum feceris nullius esse pretii.

Asinus sylvestris.

A*Sinus sylvestris asino viso domestico in loco quodam aprico, profectus ad ipsum, beatum dicebat, & cor-*

poris

poris habitudine & cibi perceptione. Deinde autem cùm vidisset eum ferentem onera, & agasonem retro sequentem & baculis ipsum percutientem, ait, Ast ego non ampliùs beatum te existimabo video enim non sine magnis malis habere te felicitatem.

Fabula significat, non esse æmulanda lucra, in quibus insunt pericula & miseriæ.

Asini.

ASini olim, propterea quòd assiduè onera ferrent, & fatigarentur, legatos miserunt ad Jovem, solutionem laborum petentes. Hic autem ostendere ipsis volens id non posse fieri, ait, Tunc eos liberatum iri laboribus, cùm mingendo fluvium fecerint. At illi eum verum dicere existimantes, ex illo & nunc usque ubi aliorum urinam viderint asinorum, illic & circumstando mingunt.

Fabula significat, unicuique quod fatale est incurabile esse.

Asinus & Vulpes.

ASinus indutus pelle leonis vagabatur, reliqua bruta perterrendo. Caterùm visâ vulpe, tentavit & hanc perterrefacere. Hac autem (casu enim ipsius vocem audiverat) ad ipsum ait, Compertum habeto, quòd & ego timuissem, nisi rudentem audivissem.

Fabula significat, nonnullos indoctos, qui iis qui extra sunt, aliqui esse videntur, ex sua linguacitate redargui.

Asinus & Ranæ.

ASinus ligna ferens, pertransibat paludem quandam. Lapsus autem ut decidit, nec surgere posset, lamentabatur ac suspirabat. Ranæ autem quæ erant in palude, auditis suspiriis, Heus tu, dixerunt; quid faceres, si tanto hîc tempore, quanto nos, fuisses, cùm, quia paululum cecidisti, sic lamenteris?

Hoc sermone uti quisquam poterit in virum segnem; qui ob minimos quosque labores tristatur, cùm ipse majoribus facilè resistat.

Asinus & Corvus.

ASinus ulcerato dorso in prato quodam pascebatur. Corvo autem insidente sibi, & ulcus percutiente, asinus rudebat ac saltabat. Sed agasone procul stante, ac ridente, lupus prateriens ipsum vidit, & dixit, Miseri nos, quos si tantùm viderit, persequitur; huic autem & arridet.

Fabula declarat, maleficos homines, si tantùm appareant, dignosci.

Asinus & Vulpes.

ASinus & vulpes, inità inter se societate, exiverunt ad venationem. Leo verò cùm occurrisset ipsis, vulpes imminens periculum vidєns, profecta ad leonem, tradituram ei asinum pollicita est, si sibi impunitatem promiserit. Qui cùm dimissurum eam dixisset, illa, adducto asino, in casses quosdam ut incideret fecit. Sed leo videns illum fugere minimè posse, primùm vulpem comprehend t, deinde sic ad asinum versus est.

Fabula indicat, eos qui sociis insidiantur, & seipsos nescios perdere.

Gallina & Hirundo.

GAllina, serpentis ovis inventis, diligenter calefacta excludit. Hirundo autem cùm eam vidisset, ait, O demens, quid hac nutris, qua, cùm excreverint, à te primò injuriam auspicabuntur?

Fabula significat, implacabilem esse pravitatem, licèt afficiatur maximis beneficiis.

Camelus.

CUm primùm visus est camelus, homines perterriti & magnitudinem admirati, fugiebant. Ubi verò procedente tempore cognoverunt ipsius mansuetudinem, confisi sunt eò usque ut ad eum accederent. At intellecto paulò pòst, bellua non inesse bilem, eò contemptiùs ivêre, ut frana ei imponerent, & pueris agendum traderent.

Fabula indicat, terribiles res consuetudine contemptibiles fieri.

Serpens.

Serpens, à multis hominibus pessundatus, Jovem postulavit. Jupiter autem ad eum dixit, Si qui prior conculcavit pupugisses, nequaquam id facere secundus aggressus fuisset.

Fabula significat, eos qui priùs invadentibus resistunt, aliis formidolosos fieri.

Columba.

Columba siti correpta, ut vidit quodam in loco poculum aquæ depictum, verum rata, atque multo elata impetu, inscia in tabulam offendit, usque adeò ut pennis ipsius perfractis in terram decideret, atque à quodam occurrentium caperetur.

Fabula indicat, nonnullos homines, ob vehementes alacritates inconsultò res aggredientes, injicere sese in perniciem.

Columba & Cornix.

Columba, in columbario quodam nutrita, fœcunditate superbiebat. Cornix verò eâ auditâ ait, Heus tu, desine hâc re gloriari: nam quò plures paris, eò plus mœroris accumulas.

Fabula significat, ex famulis quoque eos esse infeliciſſimos, qui in servitute multos filios procreant.

Dives.

Dives duas habens filias, alterâ mortuâ, præficas conduxit. Cùm verò altera filia dixisset, Ut nos miseræ! ipsæ, ad quas pertinet luctus, lamentari nescimus: hæ verò, quibus non est necessarium, vehementer plangunt. Mater ait, Ne mirare filia, si hæ ità lamententur; nam nummorum gratiâ id agunt.

Fabula indicat, nonnullos homines ob avaritiam non vereri alienis calamitatibus quæstum facere.

Pastor.

Pastor, actis in quercetū quoddam ovibus, stratâ sub quercu veste, ascendit, & fructum decutiebat. Oves

verò inter edendum glandes, nescia, & vestes unà devorârunt. At cùm pastor descendisset, & quod erat actum vidit; O pessima, ait, animalia! vos cæteris vellera ac vestes præbetis; à me verò, qui vos nutrio, & vestem surripitis.

Fabula indicat, plerosque homines ob dementiam, eos qui nihil ad se attinent, beneficio afficere, in domesticos mala operari.

Bubulcus.

B*Ubulcus armentum taurorum pascens, amisit vitulum; lustrando omnem solitudinem, indagando moram traxit. Ubi invenire nihil potuit, precatus est Jovem, si furem qui vitulum cepit, ostenderet, hœdum in sacrificium oblaturum. Caterùm proficiscens in quercetum quoddam, invenit à leone devorari vitulum. Trepidus igitur & perterrefactus, elevatis manibus suis in cœlum ait, O Domine Jupiter, promiseram tibi hœdum me daturum esse, si furem invenirem; nunc taurum tibi recipio sacrificaturum, si hujus manus effugero.*

Fabula in homines infortunatos, qui, dum quidpiam amiserint, precantur ut inveniant. cùm invenerint, quærunt effugere.

Aquila.

S*Uper petra aquila sedebat, leporem raptura: hanc autem quidam percussit sagittâ, quæ intra ipsam ingressa est, sed crena cum pennis ante oculos stabat: quam cùm vidisset, Et hoc mihi, ait, altera mœstitia, quòd propriis pennis inteream.*

Fabula significat, durum esse, cùm quis à suis pericula patiatur.

Vermis & Vulpes.

Q*Ui sub cœno celabatur vermis, super terrã egressus, dicebat omnibus animalibus, Medicus sum medicaminũ doctus, qualis est Paon deorũ medicus. Et quomodo, ait vulpes, alios curans, teipsũ claudum non curas?*

Fabula indicat, nisi præstò experientia fuerit, omne verbum inane esse.

Gallina auripera.

GAllinam quis habens ova aurea parientem, ratus intra ipsam auri massam inesse, occisam, aliis gallinis similem reperit. Hic multum sperans se inventurum divitiarum, etiam exiguis illis privatus est.

Fabula indicat, oportere contentum esse præsentibus, & fugere inexplebilitatem.

Lupus & Vetula.

LUpus esuriens circumibat quærendo cibum. Profectus autem ad locum quendam, audivit lugentem puerulum, eique dicentem anum, Desine plorare: sin minùs; hâc horâ tradam te lupo. Ratus igitur lupus seriò loqui aniculam, expectabat ad multam horam; sed cùm advenisset vespera, audit rursus anum blandientem puerulo, ac dicentem, Si venerit lupus huc, interficiemus eum, fili. His auditis, lupus eundo dicebat, in hoc tugurio aliud dicunt, aliud faciunt.

Fabula quadrat in homines, quorum facta verbis non respondent.

De Culice & Leone.

CUlex ad leonem accedens, ait, Neq; timeo te, neque fortior me es. Minus mihi adesse virium ideo existimas, quòd laceres unguibus, & dentibus mordeas? hoc & fœmina cum viro pugnans facit. Ego verò longè sum te fortior. Si verò vis, veniamus ad pugnam. Et cùm tubâ cecinisset, culex inhæsit mordens circa nares ipsius leves genas. Leo autẽ propriis unguibus dilaniavit seipsum, donec indignatus est; culex autem, victo leone, cùm sonuisset tubâ, & epicinia cecinisset, evolavit. Aranea verò vinculo implicitus, cùm devoraretur, lamentabatur, quòd cũ maximis pugnans, à vili animali aranea occideretur.

Fabula quadrat in eos, qui prosternunt magnos, & à parvis prosternuntur.

FINIS.

Sales, sive Facetiæ multùm jucundæ, selectæ ex libello *Poggii* Florentini, *Oratoris eloquentissimi.*

De pigritia Adolescentis.

B*Onatius adolescens facetus è familia Galiscorum, dum essemus Constantiæ, admodum tardè surgebat è lecto. Cùm socii eam tarditatem culparent, quidve tam diu in lecto ageret, percontarentur; subridens respondit, Litigantes disceptantésque ausculto. Adsunt enim mane mihi è vestigio, cùm expergiscor, duæ habitu muliebri, Sollicitudo videlicet & Pigritia. Quarum altera surgere hortatur, aliquid operis facere, neque diem in lecto terere: altera, priorem increpans, Quiescendum, inquit, & propter frigoris vim in calore lecti permanendum, indulgendúmque corporis quieti, neq; semper laboribus vacandum. Prior insuper rationes suas tuetur: ità ut cùm diutiùs disputent atq; altercentur, ego tamen æquus judex, in nullam partem declinans, audio disputantes exspectans quoad sint sententiâ concordes. Hoc fit, ut surgam tardiùs, expectans litigii finem.*

De Gallo & Vulpe.

E*Suriens quondam vulpes, ad decipiendas gallinas, quæ gallo duce arborem excelsiorem, quo sibi aditus non erat, ascenderant, ad gallum blandè accessit; quem comiter cùm salutâsset, Quid in excelso agis? inquit. Nunquid non audîsti nova hæc recentia tam salutaria nobis? Nequaquam, cùm Gallus respondisset; Atqui prænuntia huc accessi, ait, ad communicandum tecum alacritatem. Animalium omnium concilium celebratum est, in quo pacem perpetuam omnium inter se firmarunt, ità, ut omni sublato timore nulli ab altero insidiæ aut injuriæ fieri ampliùs queant, sed pace & concordiâ omnes fruantur; licet abire unicuique, vel soli, quò velit securè. Descendito igitur, & hunc festum agamus diem. Agnita vulpis fallaciâ, gallus, Bonum, inquit, adfers nuntium, & mihi gratum: & collum altiùs protendens, prospecturóque longiùs & admiranti similis, in pedes se erexit. Tum, Quidnam aspicis? vulpes*

pes cùm dixisset, Duos, inquit, magno cursu, ore patulo, adventantes canes. Tum tremebunda vulpes, Valeto, inquit: mihi fuga expedit antequam illi adveniant; & simul cœpit abire. Huic gallus, Quónam fugis, aut quid times? ait. Siquidem pace constitutâ nihil timendum. Dubito, inquit vulpes, an canes isti audierint decretum pacis.

Hoc pacto elusus est dolus.

De muliere obstinata, quæ Virum pediculosum vocavit.

Mulier quædam è nostris admodum viro contraria, semper verbis ejus objurgando refragabatur, perstans in eo quod cœperat, ità ut superior esse vellet. Habita semel cum viro gravi altercatione maritum pediculosum vocavit. Ille, ut verbum illud retractaret, uxorem verberibus contundebat, pugnis cædens ac calcibus. Quò magis cædebatur, eò plùs illa pediculosum appellabat. Vir tandem verberando lassus, ut uxoris pertinaciam superaret, per funem in aqua puteum demisit, suffocaturum se dicens, nisi verbis ejusmodi abstineret. Instantiùs perseverabat etiam in aqua ad mentum usque constituta, verbum illud continuans. Tum vir, nè ampliùs loqui posset, in puteum demersit, tentans si eam mortis periculo à verborum pertinacia posset avertere. At illa, loquendi facultate adempta, etiam dum suffocaretur, quod loqui nequibat, digitis exprimebat: nam manibus super caput erectis, atque unguibus utriusque pollicis conjunctis, saltem quo potuit gestu, viro pediculos objiciebat. Unguibus enim eorum digitorum pediculi à fœminis occidi consueverant.

De eo, qui uxorem in flumine peremptam quærebat.

Alter, uxorem quæ in flumine perierat quærens, adversùs aquam proficiscitur. Tum quidam admiratus, cùm deorsum secundùm aquæ cursum illam quærendam admoneret; Nequaquam hoc modo reperitur, inquit: Ità enim, dum vixit, difficilis ac morosa fuit, reliquorúmque moribus contraria, ut nunquam nisi contrario & adverso flumine, etiam post mortem, ambulet.

De Sacerdote, qui Caniculum sepelivit.

Erat sacerdos rusticanus in Thuscia admodum opulentus. Hic caniculum sibi charum, cùm mortuus esset, sepelivit in cœmeterio. Sensit hoc episcopus, & in ejus pecuniam animum intendens, sacerdotem, velut maximi criminis reum, ad se puniendum vocat. Sacerdos, qui animum episcopi satìs noverat, quinquagin-

ta aureos secum deferens, ad episcopum devenit. Qui sepulturam canis graviter accusans jussit ad carcerem sacerdotem duci. Hic vir sagax, O pater, inquit, si nosceres prudentiam caniculi, non mirareris, si sepulturam inter homines meruit: fuit enim plusquam ingenio humano tum in vita, tum præcipuè in morte. Quidnam hoc est? ait episcopus. Testamentum, inquit sacerdos, in fine vitæ condens, sciénsque egestatem tuam, tibi quinquaginta aureos ex testamento reliquit, quos mecum detuli. Tum episcopus testamentum & sepulturam comprobans, acceptâ pecuniâ, sacerdotem absolvit.

De milite qui uxorem habuit litigiosam.

HAbebat Florentinus, Eques admodum nobilis, uxorem litigiosam ac perversam, quæ quotidie ad religiosum confessorem, vel (ut aiunt) devotum suum, querelas viri & vitia deferebat. Hic equitem reprehendebat objurgabátque. Aliquando verbis admonitus uxoris, & ut pacem inter eos poneret, rogavit virum ad confessionem peccatorum, quâ factâ, non dubitabat conventuram inter eos concordiam. Paruit eques. Et cùm Religiosus eum sua peccata explorare jussisset, Nequaquam est opus, inquit; quicquid enim unquam commisi, & multò plura etiam, ab uxore sæpius tibi recitata exstiterunt.

Facetissimum de Sene quodam, qui Asinum portavit super se.

DIcebatur inter secretarios Pontificis eos qui ad vulgi opinionem viverent, miserrimâ premi [illegible]te; cùm nequaquam possibile esset, cùm diversa sentirent, [illegible] omnibus, diversis diversa probantibus. Tum quidam ad eam sententiam fabulam retulit, quam nuper in Alemania scriptam factámque vidisset. Senem ait fuisse, qui cum adolescentulo filio, præcedente absque onere asello, quem venditurus erat, ad mercatum proficiscebatur. Prætereuntibus viam, quidam in agro opus facientes senem culparunt, quòd asellum nihil ferentem neque pater, neque filius ascendisset, sed vacuum onere sinerent; cùm alter præ senectute, alter præ ætate tenera vehiculo egeret. Tum senex, adolescentem asino imposuit, ipse pedibus iter faciens. Hoc alii conspicientes culparunt stultitiam senis, quòd adolescente, qui validior erat, super asinum posito, ipse ætate confectus pedibus asellum sequeretur. Is mutato consilio, atque adolescente deposito, ipse asinum ascendit. Paulu-

lum

lum verò progressus, audivit alios se culpantes, quòd parvulum filium, nullâ ratione ætatis habitâ, tanquam servum post se traheret, ipse (qui pater erat) asello insidens. His verbis permotus, filium secum asello superimposuit, hoc pacto iter sequens, Interrogatus autem ab aliis, an suus esset asellus; cùm annuisset, castigatus est verbis, quòd ejus tanquam alius, nullam curam haberet, minimè apti ad tantum onus, cùm satis unus ad ferendum esse debuisset. Hic homo perturbatus tot sententiis, cùm neque vacuo asello, neque ambobus, neque altero superimposito, absque calumnia progredi posset, tandem asellum pedibus junctis ligavit, atq; baculo suspensum, suo filiique collo superimpositum, ad mercatum deferre cœpit. Omnibus propter novitatem spectaculi ad risum effusis, ac stultitiam amborum, maximè verò patris increpantibus, indignatus ille, super ripam fluminis consistens, ligatum asinum in flumen dejecit, atque ità amisso asino domum rediit. Ità bonus vir, dum omnibus placere cupit, nemini satisfaciens, asinum perdidit.

De Homine qui in somniis Aurum reperiebat.

A*Micus quidam noster aurum à se repertum noctu per somnium referebat in cœtu. Tum quidam, Vide nè tibi accidat, ait, quod meo vicino, cui aurum in stercus cecidit. Cùm som[illegible]ium narrari posceremus: Vicinus, inquit, noster somniavit, du[illegible]e à dæmone in agrum ad aurum effodiendum: cùm multum repe[illegible]t, Non licet, inquit dæmon, nunc auferre, sed signa locum, ut cognosci à te solo queat. Cùm alter, quo signaculo uteretur, peteret; Caca hìc inquit dæmon, nam hoc max[illegible]o nullus hìc aurum esse suspicabitur, & tibi soli res nota [illegible]nnuit vir; & statim expergefactus, sensit in lecto ventrem [illegible]dum laxâsse. Inter fœtorem & stercus cùm surrexisset, domo exiturus capiti capitium ultimò imposuit, in quo catus ea nocte stercus fecerat; iniquo fœtore permotus, inquinatum caput & cæsariem lavit. Ità aureum somnium in merdam rediit.*

De derisione hominis Porcum occidere volentis.

M*Os erat in oppido quodam Piceni, ut qui hyeme porcum occidisset, viciniam ad cœnam invitaret. Quidam, quo pacto eam impensam vitaret, compatrem consulit; Dic, (inquit ille) cras, porcum tibi hac nocte furto ablatum. Et simul nihil tale illo verente, quidam clàm porcum nocte furto surripuit. Manè conspiciens sibi porcum ablatum, ad compatrem profectus, altâ voce querebatur,*

porcum

porcum sibi furto surreptum. Tum alter, Rectè, compater mi sapis, inquit; ità enim te docui loquuturum. Cùm ille sæpius & per omnes deos juraret id verum esse. Bene agis, respondebat, & secundùm consilium meum. Cùm ille juramento iteraret: Hoc modo te loqui debere antea monui, respondebat, & sanum consilium dedi tibi. Tandem elusus abiit.

De Vulpe à rustico in palea abscondita.

V*Ulpes olim fugiens in venatione canes divertit ad rusticum, qui in area triticum terebat, rogans ut à canibus se tueretur: & simul pollicita est nunquam se ejus pullos gallinaceos læsuram. Annuit rusticus conditioni, & sumptis paleis surculâ vulpem texit. Advenit unus & item alter ex venatoribus vulpem quærens: rogabant autem rusticum, nunquid vulpem fugientem vidisset, & iter ejus: Ille verbis vulpem per certam viam defugisse, vultu verò & oculis latêre sub paleis innuebat. Illi potiùs ad verba quàm ad nutum respicientes, abîerunt. Tum rusticus detecta vulpe, Serva, inquit, modò promissa: nam verbis meis evasisti, cùm dicerem abiisse. At illa, quæ sibi timens per rimam inter paleas rusticum contemplabatur diligenter, Verba tua, inquit, bona fuêre, sed actus satis mali.*

Dictum in eos, qui aliud verbis, aliud re agunt.

De Florentino, qui equum emeret.

N*Otus mihi Florentinus, Romæ empturus necessariò equum; pactus est cum venditore, qui 25 aureos, pretium carius equo, postulabat, se 15 daturum in præsentia, reliquorum verò se debitorem ejus esse velle annuit. Venditor postridie cùm residuum posceret, solutionem recusans, Servabo conventa, emptor inquit: Pepigimus quidem ut debitor tuus sim futurus; si autem tibi satisfecero, non sum debitor tuus ampliùs futurus.*

De Ægyptio hortato ad fidem.

H*Ortatus est Christianus quendam infidelem Ægyptium, quocum sibi diutina vitæ consuetudo fuerat, cùm is in Italiam venisset, ut semel interesset in Ecclesia dum missa solennis celebraretur. Assentitur ille, & missæ interfuit cum Christianis. Rogatus deinde in cœtu, quid sibi de cæremoniis & solennitate officii videretur; respondit, Omnia rectè & ex ordine præter unum sibi videri: nullam enim charitatem in ea missa esse servatam; cùm unus solùm reliquis esurientibus, comedisset ac bibisset, nulla portione cibi ac potûs reliquis impensa.*

Face-

Facetum hominis dictum, Asinum erudire promittentis.

Tyrannus, ad exhauriendum bona subditi, qui se multa facturum jactitabat, sub gravi pœna præcepit, ut asinum literas doceret. Ille impossibile ait fore, nisi multum temporis sibi in erudiendo asino concederetur. Petere quantum vellet jussus, decennium impetravit. Deridebatur ab omnibus, quoniam rem impossibilem suscepisset. Ille amicos consolatus, Nihil timeo, ait; nam interim aut ego moriar, aut asinus, aut dominus. Quibus verbis ostendit salutare esse, rem difficilem in longum protrahi atque differri.

De Sacerdote, Epiphania an vir esset vel fœmina, ignorante.

Socius quidam de festo Epiphaniæ narravit mihi stultitiam sacerdotis contribulis sui. Sacerdos fuit, inquit, qui populo nuntians Epiphaniæ celebritatem futuram, Cras, ait, summa devotione veneremini Epiphaniam: maximum est enim & præcipuum festum. Nescio, an vir fuerit vel fœmina; sed quisquis extiterit, à nobis est summo timore hic dies custodiendus.

De Cantilena Tabernario placita.

Viator quidam esuriens, cùm divertisset ad cauponulam, ventrem cibo potûque implevit. Petenti pecuniam ait, nullos sibi esse nummos, sed cantilenis se satis esse facturum. Tabernarius, non cantu, sed pretio sibi opus esse, respondit. Cui alter, Si eam cantionem dicam quæ placeat tibi, num ea pro pecunia contentus eris? Annuente caupone, cœpit viator canere; & an ea placeret, interrogavit. Cùm abnuisset caupo, unam & deinde alteram cecinit. Nullo cantu sibi satisfieri ille testatus est. Hìc viator, Dicam ergò nunc inquit, eam quæ tibi sit placitura: & accepto marsupio dissolventi similis, cœpit cantionem, qua viatores uti consueverunt, Metti mano alla borsa, & paga l' hoste: *Hoc est, Mitte manum ad bursam, & satisfac hospiti. Hoc dicto, nunquid illa sibi placeret, rogat. Placet hæc, inquit hospes. Tum viator, Satisfactum est tibi ex pacto, ait, postquam hæc cantio placuit tibi. Itaque absque solutione discessit.*

De Sancti Antonii Fratre, & Laico, & Lupo.

Religiosus ex his quæstuariis, qui pro sancto Antonio eleemosynam petunt, agricolæ ad dandum sibi nescio quid frumenti persuasit ea pollicitatione, ut assereret omnes res suas, & oves præsertim, per eum annum salvas & incolumes fore. Hujusmodi rusti-

cus promissis fidens, cùm oves licentiùs vagari permisisset, lupus plures ex eis comedit. Qua ex re indignatus villicus, cum altero anno quæstuarius pro frumento rediret, negavit se quidquam daturum, & simul questus est, inanes ejus fuisse pollicitationes. Sciscitanti causam fratri respondit villicus, à lupo oves suas raptas. A lupo? inquit alter. Ohe, mala est bestia, & absque fide. Cave tibi ab eo: non enim sanctum Antonium tantùm, sed ipsum Christum, si posset, falleret.

Stultum est his fidere, quorum exercitium in fraudando consumitur.

Ridenda de paucitate amicorum Dei responsio.

AD ægrum quendam, civem nostrum perfacetum, qui gravi morbo diutius torquebatur, accessit Religiosus, hortandi gratiâ. Cui quidem, inter cætera consolationis verba dixit, Solere Deum, quos diligit, hoc pacto castigare, & incommodis afficere. Non mirum est, inquit ægrotus, si tam paucos amicos habet: habiturus, si ità tractaret eos, etiam pauciores.

De Medico, qui insanos curabat.

PLures colloquebantur de supervacua cura (nè dicam stultitiam) eorum, qui canes & accipitres ad aucupium alunt. Tum Paulus Florentinus, Rectè hos, inquit, risit stultus Mediolanensis. Cū narrari fabulam posceremus: Fuit, inquit, olim civis Mediolani dementium & insanorum medicus, qui ad se delatos intra certum tempus sanandos suscipiebat. Erat autem curatio hujusmodi: Habebat domi aream, & in ea lacunam aquæ fœtidæ atque obscœnæ, in qua nudos ad palum ligavit eos, qui insani adducebantur; alios usq; ad genua, alios inguinibus tenus, nonnullos profundiùs, pro insaniæ modo: ac eos tam diu aquâ atque inediâ macerabat, quoad viderentur sani. Allatus est inter cæteros quidam, quem usque ad femur in aquam posuit: qui post quindecim dies cœpit resipiscere, ac curatorem rogare, ut ex aqua reduceretur. Ille hominem exemit à cruciatu; ea tamen conditione, nè aream egrederetur. Cùm diebus aliquot paruisset, ut universam domum perambularet, at exteriorem januam non egrederetur, permisit: reliquis sociis, qui plures erant, in aqua relictis, paruit diligenter medici mandatis. Stans verò aliquando super ostium (neque enim egredi audebat, timore lacunæ) advenientem equestrē juvenē cum accipitre & duobus canibus, ex his qui sagaces dicūtur, ad se vocavit, motus rei novitate: neq; enim qua

qua ante insaniam viderat, tenebat memoria. Cùm accessit juvenis, Heus tu, inquit ille, ausculta, oro, mihi paucis, si libet, responde. Hoc quo veheris quid est? & quamobrem illud tenes? Equus, inquit, & aucupii gratiâ. Tum deinceps, Verùm hoc quod manu gestas quid vocatur? & in qua re illo uteris? Accipiter, respondit; & aucupio aptus quer qucdularum & perdicum. Tum alter, Hi qui te comitantur qui sunt? age, & quid prosunt tibi? Canes ait, & aucupio accommodati ad investigandas aves. Hæ autem aves, quarum capiendarum causa tot res paras, cujus pretii sunt, si in unum conferas totius anni capturam? Parū quid nescio cùm respondisset, & quòd sex aureos non excederet: subdit homo, Quanam est equi, canúmque & accipitris impensa? Quinquaginta aureorum affirmavit. Tum admiratus stultitiam equestris juvenis, Ho, ho, inquit, abi hinc ocyùs, oro, atque adeò avola, antequam medicus domum redeat: nam si te hic compererit, veluti insanissimum omnium qui vivunt in lacunam suam conjiciet, curandum cum cæteris mente captis atque ultra omnes usque ad mentum in aquam summam collocabit.

Ostendit aucupii porrò studium summam esse dementiam, nisi aliquando & ab opulentis exercitii gratiâ fiat.

Facetissimum consilium Minacii ad rusticum.

R*usticus cùm castaneam arborem ad excutiendos fructus ascendisset, decidens ex ea, costam effregit pectoris. Hunc ad consulendum accessit Minacius quidam, homo perfacetus: qui inter loquendum daturum se illi normam dixit, qua servata, nunquam ex arbore caderet. Vellem hoc antea, inquit æger, consuluisses; attamen in futurum poterit prodesse. Tum Minacius, Fac semper, inquit, ne sis celerior in descensu quàm in ascensu, sed ea quo ascendis tarditate descendas: hoc pacto nunquam præcipitem te agas.*

Ejusdem Minacii lusoris responsio.

I*Dem Minacius, cùm aliquando nummulos & vestes insuper ad taxillos lusisset (egens enim erat) flens ad ostiolum tabernæ cujusdam sedebat. Videns mœrentem flentémque amicus, Quidnam est tibi? inquit. Nihil, Minacius ait. Curnam ergò, si nihil habes, ploras? Hoc solùm quòd nihil habeo, inquit. Admiratus ille, Quare ergò, si nihil habes, ploras? ait. Ob hanc ipsam causam, respondit, quoniam nihil est mibi. Alter nihil causæ cur ploraret intelligebat, alter nihil sibi reliquum superesse à ludo plorabat.*

De paupere monoculo, qui frumentum empturus erat.

Tempore quo Florentiæ summa aliquando erat annonæ caritas, accessit pauper luscus ad forum, quosdam sextarios frumenti (ut dicebat) empturus. Rogavit hunc in foro percontantem pretium quidam alter superveniens, quanti sextarius frumenti venderetur: Hominis oculo, inquit, constat: designans his verbis annonæ caritatem. Hoc audiens sciolus, qui aderat puer, Cur tu ergo, ait, tam grandem saccum portâsti, cùm non ampliùs quàm unum sextarium possis emere?

Fabula Mancini.

Mancinus vir rusticus, oppidanus meus, frumento ad Figignum castrum asellis vehendo exercebatur, quos ille complures ad vecturam sumebat. Cùm ille semel à mercatu rediens, fessus è via, ascendisset asinum quendam præstantiorem, computatis asinis quos præibat, domo appropinquans; eóque quo vehebatur minimè annumerato, visum est ei unum deesse. Turbatus igitur, & reliquis asinis uxori quos restitueret commendatis, confestim eo quo ferebatur, ad mercatum septem millibus passuum retrocedit, quærénsque à singulis obviis, an asinum quempiam amissum vidissent; cùm omnes negarent, domum noctu mœrens, & dolens jacturam asini, rediit. Tandem etiam ab uxore admonitus, cùm descendisset, illum, quem tanto studio & dolore quæsierat, asinum esse cognovit.

De illo qui aratrum super humerum portavit.

Alter Pierus nomine, admodum incultus, cùm usque ad meridiem arâsset, fessis bobus, ac ipse labore fatigatus, rediturus in oppidum, aratrum super asellum alligat: deinde asellum, præmissis bobus ascendit. Qui cùm nimio onere gravatus sub pondere deficeret, sensit tandem Pierus asellum ire non posse. Tum descendens, atque aratrum super humerum ponens, rursus asellum ascendit, inquiens, Nunc rectè ambulare potes: non enim tu, sed ego aratrum fero.

FINIS.